

4

SOIHU

1975

Sosialistisen Opiskelijaliiton julkaisu • 39. vuosikerta

**SKP:n 17. edustaja-
kokous ja SOL**

**Kommunistien strate-
giasta ja taktiikasta**

Voitto Indokiinassa

Metalliliitto

SOIHTU

Perustettu v. 1931

Julkaisija

Sosialistinen Opiskelijaliitto

Toimitus

Juha-Pekka Takala (vastaava)
Pertti Rovamo (toimitussihteeri)
Erkki Metsälampi
Juhani Artto
Jukka Heiskanen
Pertti Honkanen
Ilpo Koskikallio
Pekka Kosonen
Timo Kyntäjä
Raimo Lovio
Kari Toikka
Matti Viikari

Toimituksen osoite:

talous, tilaukset, ilmoitukset

Soihtu
3. linja 7 B 37
00530 Helsinki 53
puh. 736 112
postisiirtotili 762 69-4

Irtonumero- ja tilaushinnat

Vuosikertatilaus 1976 (6 numeroa)

— kotimaahan 34 mk

— ulkomaille 45 mk

— tukitilaus 100 mk

Kirjapaino

Sanan Tie

Takojankatu 2

33540 Tampere 54

Lukijoittemme lehden sisältöä koskevat kannanotot ja toivomukset, osoitteenmuutosilmoitukset sekä lehden postitusta ja mahdollisia painoteknisiä puutteita koskevat huomautukset pyydetään lähettämään toimituksen osoitteeseen.

4 SOIHTU

1975 heinä-elokuu

Lukijalle 3

ANALYYSEJÄ

Jorma Lindfors

Vietnamin vallankumousliikkeen kehitys ja anti-imperialististen voimien voitto Indokiinassa 6

Taisto Sinisalo, Timo Koste, Seppo Toiviainen, Kari Toikka
Keskustelu vallankumouksellisen liikkeen strategiasta ja taktiikasta 35

Reijo Kalmakurki, Juhani Ruotsalo

SKP:n 17. edustajakokouksen päätökset ja esimerkki —
SOL:n toiminnan perusta 60

RAPORTTEJA, KOMMENTTEJA

Jarkko Juselius

Palestiinan ongelma ja Lähi-idän kriisi 77

Eero Hovi

Metalliliitto 80

KIRJOJA

Juhani Lehto

Maailman nuorisoliikkeen ongelmia 84

Antti Kujala

Amerikkalainen O.-W. Kuusisen elämäkerta 87

POLIITTINEN KALENTERI 1. 4. — 31. 6. 1975 90

TILAA SOIHTU

Käsissäsi olevan numeron lisäksi ilmestyy tämän vuoden aikana vielä kaksi vähintään 96-sivuista numeroa. Tilaushinta Soihtu 5/75:stä lähtien vuoden 1975 loppuun 8 markkaa ja vuoden 1976 loppuun 42 markkaa. Tilaukset postisiirtotilille 762 69-4. Osoite Soihtu, 3. linja 7 B 37, 00530 Helsinki 53.

Erkki Tuominen

26. 7. 1914 —

25. 7. 1975

Raskas menetys kohtasi maamme vallankumouksellista liikettä toveri Erkki Tuomisen elämän yllättäen päättyessä. Erkki Tuominen, SKP:n poliittisen toimikunnan arvostettu jäsen, oli monipuolinen ja esimerkillinen puolueytöntekijä, joka toimi monissa tärkeissä luottamustehtävissä, jonka panos puolueen teoreettiseen työhön on yksi merkittävimmistä, joka johdonmukaisesti työskenteli Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyden syventämiseksi ja joka toimi väsymättömästi SKP:n yhtenäisyyden rakentamiseksi ja lujittamiseksi marxismi-leninismiin ja proletaarisen internationalismin pohjalta.

Erkki Tuomisen ensimmäisiä toimintasarkoja poliittisessa elämässä oli opiskelijaliike. Hän toimi 1945—1946 Akaatemisen Sosialistiseuran puheenjohtajana. Hän oli myös nykyisen, voimakkaasti laajenneen kommunistisen opiskelijaliikkeen ja nuoren marxilais-leninilaisten tutkijapolven lämmin tukija.

Erkki Tuomisen, rehdin ja vakaumuksellisen kommunistin muisto kannustaa marxismi-leninismiin teorian yhä syvällisempään opiskeluun ja soveltamiseen, väsymättömään kamppailuun työväenluokan etujen puolesta ja vallankumouksellisen liikkeen lujittamiseksi.

Lukijalle

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen kolmas vaihe pidettiin Helsingissä heinä-elokuun vaihteessa. Historiallisesti ETYK on tarpeellinen poliittinen yhteenveto Euroopassa II maailmansodan jälkeen muotoutuneesta tilanteesta. Kokous vahvisti kylmän sodan ja voimapolitiikan hedelmättömyyden ja vahingollisuuden. 35 osanottajavaltiota hyväksyi tietyt periaatteet keskinäisten suhteidensa järjestämiselle ja yhteistyön kehittämiselle eri aloilla. NKP:n pääsihteeri Leonid Brezhnev totesi: "ne ovat rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteita, joiden puolesta neuvostovaltion perustaja V. I. Lenin taisteli niin vakaumuksellisesti ja johdonmukaisesti ja joiden puolesta kansamme tänäänkin taistelee".

"Nyt saavutettu ei ole mikään ääriraja", Brezhnev totesi. "Tänään se on enin mahdollinen, mutta huomenna se olkoon lähtökohtana jatkuvalla edistymiselle niillä suunnilla, jotka kokous on avannut." Tärkein näistä on epäilemättä sotilaallisen jännityksen lieventäminen, ennen muuta asevoimien supistaminen Keski-Euroopassa ja kilpavarustelun pysäyttäminen. Ensimmäinen edellytys, on että ETYK-asiakirjassa hyväksytyjä periaatteita käytännössä toteutetaan. ETYK:n päätösten tunnetuksi teko ja toteuttaminen ovat rauhanvoimien keskeinen taistelutehtävä.

Kaikki eivät ole samaa mieltä: New York Times ei kehottanut ponnistelemaan ETYK:n päätösten tunnetuksitekemiseksi ja toteuttamiseksi vaan — "ilon hillitsemiseksi lännessä". Barry Goldwater väitti omassa ETYK-kannanotossaan että "hengenvaarallista politiikkaa" on — ei kylmän sodan linja ja aseiden kalistelu — vaan juuri jännityksen lieveneminen. Uuden Kiinan uutismiehet eivät pitäneet Euroopan rauhaa lujittavana sitä prosessia, jossa Saksan Liittotasavalta ja sen tukijat perääntyivät uhkauksistaan pyrkiä väkivalloinkin muuttamaan Euroopan nykyisiä rajoja; heidän mukaansa "sodan vaara Euroopassa on lisääntymässä Neuvostoliiton toimiessa hyökkäävänä osapuolena ja Yhdysvaltain jäädessä yhä useammin passiiviseksi".

Näitten väitteiden taustalla on käsitys, että ETYK:stä hyötyi vain Neuvostoliitto. Mutta on kysyttävä, miten tarkasti nämä objektiivisesti imperialismia palvelevat propangandistit ovat harkinneet sanomansa. Miten kauan he kykenevät väittämään, että rauhan lujittumisesta hyötyy vain sosialismi, ja samaan aikaan

puolustamaan imperialismia? Eivätkö he silloin itse anna vakuuttavaa todistusta rauhan ja sosialismin ehdottomasta yhteenkuuluvuudesta ja sysää kansanjoukkoja taisteluun sosialismin puolesta?

Tietysti ETYK on ennen kaikkea voitto sosialististen maiden rauhanpolitiikalle. Samalla se on voitto kaikille niille, joille maapallomme rauha ja turvallisuus ovat kalliit.

Taistelu rauhan puolesta ei ole myöskään irrallaan tai peräti vastakkainen taistelulle sosialismin voiton puolesta. "Rauhanomainen rinnakkainolo on luokkataistelun erikoinen muoto; sitä käydään valtioiden — luokkaolemuksen omaavien valtioiden — välillä", kuten Soihdussa 3/72 kirjoitettaessa ETYK:n järjestämisen näköaloista todettiin. Rauha ja rauhanomainen rinnakkainolo tarjoavat paremmat edellytykset kuin sota ja aggressiot taistelulle demokratian ja sosialismin puolesta kaikkialla maailmassa.

* * *

Portugali on usein mainittu "ETYK:n koetinkiveksi", eräät haluavat punnita Neuvostoliiton "uskollisuuden" ETYK:n hengelle Portugalin sisäisen kehityksen suunnalla. Kuitenkin samat imperialismien voimat itse sekaantuvat Portugalin sisäisiin asioihin yrittäen kaikin keinoin saada tuetuksi taantumuksellisia voimia. Harvinaista röyhkeyttä osoittavat Sosialistisen Internationaalin johtomiehet, jotka suoraan Helsingin kokouksesta lensivät Tukholmaan sopimaan yhteisestä puuttumisesta Portugalin sisäisiin asioihin. "Älkää tehkö niinkuin minä teen vaan niinkuin minä sanon", tuntuu olevan näiden hurskaiden miesten mottona.

Sekaantumisen takana sanotaan olevan huoli Portugalin demokratiasta. Millaisesta "demokratiasta" on kyse, sen osoittaa näiden piirien avoin tai hiljainen tuki fasistisille terrorihyökkäyksille kommunisteja vastaan, monopolien kansallistamisten ja kansan demokraattisten hallintoelinten kehittämisen vastustajille.

Portugalissa käydään kärkeviä, mahdollisesti ratkaisevia luokkataisteluja työkansan ja monopoliporvariston välillä. Kysymys demokratian kehityksen turvaamisesta, fasistisen hyökkäyksen torjumisesta ja työtätekevien vallan rakentamisesta liittyvät tänään mitä kiinteimmin yhteen. Taistelussa rintamalinjat ovat mutkikkaat. Koko maailman kommunistien ja demokraattien myötätunto ja tuki on Portugalin työväenluokan ja kansan puolella, Asevoimien liikkeen ja kansan liiton puolella, Portugalin kommunistien ja demokraattien puolella.

* * *

"Voiko Suomi portugalisoitua" on erään kansanedustajaehdokkaan tunnus eduskuntavaaleissa.

Eräitä yhtäläisyyksiä molempien maiden välillä voikin löytää.

Portugalissa Sosialistinen Puolue sai huomattavan suuren äänimäärän huhtikuun vaaleissa allekirjoitettuaan sopimuksen, jossa se sitoutui kunnioittamaan Asevoimien liikkeen asemaa. Nyt se yrittää tulkita tälle ohjelmalle annetut äänet tueksi kaikille toimilleen, nyt jopa omalle toiminnalleen Asevoimien liikkeen ohjelmaa vastaan ja itse Asevoimien liikkeen hajottamiseksi.

SDP Suomessa on luvannut kansalle "kahdeksan hyvää ja kymmenen kaunista". Epäilemättä se saa ääniä työtäkevilta ihmisiltä, jotka kannattavat niitä hyviäkin tavoitteita, joita SDP:n 10-kohtaiseen vaaliohjelmaan sisältyy. Samalla SDP valmistautuu tulkitsemaan kannatuksen valtuutukseksi tämän saman ohjelman paperikoriin heittämiselle, entisen linjansa jatkamiselle; esimerkiksi SDP:n johtama Liinamaan hallitus valmistelee vaalikulissien takana budjettia, joka merkitsee tuhoisaa iskua kaikille SDP:n vaalilupauksille.

Vaalien pääkysymys on, miten niiden tulos vaikuttaa tulopoliitiikan jatkamisen edellytyksiin, ja siinä on ratkaisevaa tulopoliitikkaa ja koko nykyistä talouspolitiikkaa vastustavien kommunistien kannatus. Kommunistien vaalivoitto luo hyviä edellytyksiä kehittää joukkojen tietoisuutta ja järjestäytyneisyyttä, lujittaa ja laajentaa joukkoliikettä, jonka voima vain voi ratkaista nykyisen talous- ja sisäpoliittisen kriisin.

* * *

Palaamme myöhemmin ETYK:iin, Portugaliin ja Suomen eduskuntavaaleihin. Tässä numerossa Jorma Lindfors tarkastelee perusteellisessa artikkelissaan anti-imperialististen voimien voittoa Indokiinassa, voiton sisäisiä ja ulkoisia edellytyksiä ja sen vaikutusta imperialismin asemien horjuttamiseen maailmassa. Taisto Sinisalo, Timo Koste, Seppo Toiviainen ja Kari Toikka aloittavat Soihdun keskustelun eräistä vallankumouksellisen strategian ja taktiikan kysymyksistä. Reijo Kalmakurki ja Juhani Ruotsalo selostavat SKP:n 17. edustajakokouksen merkitystä ja tekevät tärkeitä johtopäätöksiä sen vaikutuksesta opiskelijaliikkeen ja SOL:n kehittämiseen. Eero Hovi raportoi Metalliliitosta liittokokousvaalien edellä.

Vietnamin vallankumousliikkeen kehitys ja anti-imperialististen voimien voitto Indokiinassa

Jorma Lindfors

Yhdysvaltain Indokiinassa harjoittaman avoimen aggression viimeisessä vaiheessa Yhdysvaltain tappion näyttäessä ilmeiseltä ulkoministeri Henry Kissinger, Wienin kongressin ja Metternichin aikakauden asiantuntija, arvioi Vietnamin sodan merkitystä todeten, että "Vietnam tulee jäämään vain yhdeksi alaviitteeksi maailmanhistoriaan".¹ Tohtori Kissinger ei kuitenkaan ole, halusipa hän sitä tai ei, se prisma, jonka kautta historia kuvastuu aikakirjoihimme.

Hänen kannanottonsa on ymmärrettävä puolustuksena, imperialismiin tappion surkeana peittely-yrityksenä.

Täsmälleen päinvastoin arvioi v. 1969 Kommunististen ja työväenpuolueiden neuvottelukokous Indokiinan sodan merkitystä: "Tappiolla, jonka kaikkein mahtavin, amerikkalainen imperialismi kärsii Vietnamissa, on historiallinen merkitys."²

Imperialisminvastaisten voimien voiton, joka voidaan katsoa sinetöidyksi 30 vuotta kestäneen taistelun jälkeen 30. 4. 1975, kun "tasan kello 11.00 Nguyen Huu Cu, Kansan Vapautusarmeijan Ensimmäisen Pataljoonan poliittinen neuvonantaja määräsi yksikkönsä murtautumaan presidentin palatsiin"³, historiallinen merkitys on siinä:

— että Indokiinan sodasta muodostui vuoden 1945 jälkeen laajin alueellinen kamppailu sosialismin ja imperialismien voimien välillä; "Vietnamin kansan sankarillinen taistelu USA:n hyökkäystä vastaan on sosialismin ja imperialismien välisen... maailmanlaajuisen taistelun tärkeimpiä osia", totesi v. 1969 neuvottelukokous;

— että Indokiinan sodan kaikissa vaiheissa maailman vallankumousprosessin lainalaisuudet ovat vaikuttaneet yhä voimakkaammin itse Indokiinan vapautustaisteluun; "Vietnamin menestyksellinen taistelu kuvastaa muuttuneita kansainvälisiä voimasuhteita, sosialismin, demokratian ja kansallisen vapautusliikkeen voimien mahdin kasvua maailman laajuudessa", totesi v. 1969 neuvottelukokous.

1. Der Spiegel, Hampuri, 25. 12. 1972, s. 55.

2. Kommunististen ja työväenpuolueiden kansainvälisen neuvottelukokouksen perusasiakirja, Moskova kesäkuu 1969, Kuopio 1971.

3. Giai Phong, uutissähke 30. 4. 1975. Saigonin nukkehallituksen viimeisistä vaiheista ks. Vietnamin Puolesta 2/75.

Indokiinan tapahtumien opiskelu on myös äärimmäisen tärkeää, koska Vietnamin kansan rikas taistelukokemus tuo prolettaarisen internationalismin piiriin suunnattoman joukon tietoisuutta vallankumouksellisen taistelun edellytyksistä, strategiasta ja taktiikasta. Vietnamin sodasta muodostui vakuuttava osoitus leniniläisen imperialismiteorian paikkansapitävyydestä ja selvä näyttö tämän teorian kaikkinaisten revisionististen vääristelyjen kyvyttömyydestä osoittaa pätevyytensä todellisuuden ainoalla kriteerillä: vallankumouksellisen taistelun käytännöllä.

Seuraava esitys Indokiinan sidon historiasta on pyritty rakentamaan juuri siten, että se antaisi valaisua niihin maailman vallankumousprosessin keskeisiin kysymyksiin.⁴

Ranskan siirtomaavallan vaikutus Vietnamin luokkavoimien kehitykseen

Vietnamin kolonialismin kautta edeltänyt historia kertoo vietnamilaisten jatkuvista taisteluista ulkomaisia maahantunkeutujia vastaan.⁵ Kolonialistisen riistojärjestelmän kanssa kiinteään yhteyteen nykyinen Vietnamin alue joutui vuonna 1885, jolloin Ranska — hyökättyään alueelle jo 27 vuotta aikaisemmin — julisti Ranskan Indokiinan siirtomaakseen.

Ranskan siirtomajärjestelmä vaikutti Vietnamin luokkavoimien kehitykseen seuraavilla tavoilla:

1. Ranskalainen imperialismi säilytti feodaaliset maanomistussuhteet, näin erityisesti maan pohjois- ja keskiosissa, Annamin ja Tonkinin protektoraateissa. Feodaalijärjestelmää käytettiin ennen kaikkea välillisenä hallinto- ja veronkantojärjestelmänä. Vuonna 1930 yli 50 hehtaarin tilat muodostivat yli 50% maan viljelypinta-alasta.
2. Ranskan siirtomaavalta toi Indokiinaan imperialistisen riiston sen kaikkein ankarimmassa muodossa. 1800-luvun loppu ja 1900-luvun alku merkitsivät voimakasta pääoman sijoitusta Indokiinaan. Vuosina 1888—1918 ranskalaiset suuryhtiöt sijoittivat alueelle 490 miljoonaa frangia, vuosina 1919—1929 noin 8 000 miljoonaa frangia. Pääosa näistä

4. Kokonaisvaltaisen esityksen Indokiinan kansojen vapautustaistelun asemasta maailman vallankumousprosessissa tarjoaa Horst Rennhack: *Der Indochinakrieg im internationalen Klassenkampf*, Staatsverlag der DDR, Berlin 1975. Lokakuun vallankumouksen merkitystä kansallisen vapaustaistelun edellytysten kypsymiselle Aasiassa, ks. G. F. Kim and F. I. Shabschina: *Proletarian Internationalism and Revolutions in the East*, "Nauka" Publishing House, Moscow 1972.

5. Vietnamin kolonialismin kautta edeltäneestä historiasta tarkemmin ks. *Traditional Viet-Nam, Some historical stages*, Vietnamese Studies No. 21, Hanoi ei painovuotta. Kirja antaa hyvän kuvan myös perinteisen kulttuurin asemasta vapaustaistelun aseena. Kansanjoukkojen kasvatustyössä keskeisellä sijalla on ollut juuri maan oman perinteen hyväksikäyttö.

varoista sijoitettiin kaivos- ja kumiteollisuuteen, jossa erityin alhaisten palkkojen ansiosta riistosuhde nousi korkeimmaksi.

3. Ranskan siirtomaavalta heijastui selvästi myös Vietnamin luokkarakenteen kehityksessä. Feodaaliherrojen osuus väestöstä oli noin 3 % talonpoikain muodostaessa yli 90 % väestöstä.

Vietnamin työväenluokka muodostui maahan jo ennen kansallisen porvariston syntyä. Vaikkakin Vietnamiin kehittyi työväenluokka varsin hitaasti ja se suhteellisestikin pysyi pienenä, sen merkitys vallankumoukselliselle kehitykselle maassa oli ollenainen.

Vietnamin työväenluokan kasvu:

1897	10 000 henkeä
1905	17 000 „
1914	55 000 „
1929	220 000 „
1939	300 000 „

Työväenluokan muodostumisessa on huomionarvoista myös sen homogeenisuus. Ranskalainen kolonialismi ei synnyttänyt Vietnamiin etuoikeutettuja kerroksia, mikä vaikutti omalta osaltaan reformististen näkemysten heikkoon menestykseen Vietnamin.

Maan kansallinen porvaristo kehittyi heikosti ranskalaisten monopolien kaikkivallan alla. Ainoastaan ranskalaisten kannalta merkityksellöillä aloilla saattoi kehittyä vietnamilaiden hallitsemää teollisuutta, joka koskaan ei kuitenkaan saavuttanut edes kiinalaisten tai intialaisten omistamien laitosten merkittävyttä. Pikkuporvaristo, lukumäärältään noin 200 000—250 000 eli täysin ranskalaisten monopolien armoilla joutuessaan kilpailemaan halpojen ranskalaisten tuotteiden kanssa käsiteollisuutensa tuotteilla. Tämä johti pikkuporvariston radikalisoitumiseen ja lähestymiseen kohti kansallismielistä liikettä.⁶

Pikkuporvarillisesta kansallisesta liikkeestä kommunistisen puolueen perustamiseen

1920-luvulla siirtomaavallan vastainen liikehdintä kanavoitui ensin pikkuporvarilliseen kansalliseen liikkeeseen. Liike ilmensi vaatimuksiaan julkaisemissaan lehdissä kuten "Tieng Dan" (Kan-

6. Diethelm Weidemann — Renate Wünsche: Vietnam 1945—1970 Der nationale und soziale Befreiungskampf des vietnamesischen Volkes, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin 1971., s. 8. Weidemannin ja Wünschén kirja ovat yhdessä Rennhackin edellä mainitun teoksen kanssa lämpimästi suositeltavia henkilölle, joka vakavasti haluaa perehtyä Vietnamin kansan taistelun asemaan osana kansainvälistä luokkataisteluprosessia.

san Ääni) ja Dong Phap Thoi Bao (Ranskan Indokiinan Sanomat). Nämä Vietnamin pikkuporvariston ja älymystön keskuudessa kannatusta saaneet kansalliset pyrkimykset johtivat vuonna 1927 Vietnamin Kansallisen Puolueen (Viet Nam Quoc Dan Dang) perustamiseen. Puolue toimi vailla yhteistä ohjelmaa käyttäen yksilöterroriaa politiikkansa välineenä. Puolue ei kyennyt koko olemassaolonsa aikana luomaan kiinteitä yhteyksiä työväestöön.⁷

Toisaalta tuolloin Indokiinan poliittiseen elämään alkoi yhä voimakkaammin vaikuttaa tieteellinen sosialismi, joka välittyi maahan lähinnä Ranskassa opiskelleiden vietnamilaisten kautta. Tähän kehitykseen liittyy kiinteästi Nguyen Ai Quocin nimi, joka myöhemmin vaihtui tutumpaan Ho Tshi Minhiin. Vuonna 1890 syntynyt Nguyen That Thanh alias Nguyen Ai Quoc matkusti vuoden 1911 lopulla Ranskaan viettämään joitain vuosia merillä. Ranskassa oleskelunsa aikana Nguyen Ai Quoc tutustui ranskalaisiin vasemmistososialisteihin tehden heidän keskuudessaan voimakkaasti tunnetuksi kotimaansa vaikeita oloja vaatien sosialisteilta kannanottoja Ranskan siirtomaavaltaa vastaan. Vuonna 1920 Nguyen Ai Quoc osallistui Toursin kongressiin, jossa hän voimakkaasti sanoin vaati tukea kansansa vapautuspyrkimyksille, jotka tulkittiin eräitten ääri vasemmistolaisten sosialistipiirien keskuudessa kiihkonationalismin ilmentymiksi. Ranskan Kommunistiseen Puolueeseen liittynyt Nguyen Ai Quoc ryhtyi laajoissa kirjoituksissaan⁸ voimakkaasti kritisoimaan sosialistien keskuudessa vallinneita virheellisiä näkemyksiä Ranskan siirtomaavallan luonteesta. Vuonna 1923 Nguyen Ai Quoc siirtyi Neuvostoliittoon, jossa hän osallistui Kominternin viidenteen kongressiin 17. 6.—8. 7. 1924. Kongressin yhteydessä hän arvosteli voimakkaasti myös Ranskan Kommunistisen Puolueen virheellistä linjaa siirtomaakysymyksessä.

Vuonna 1926 Nguyen Ai Quoc kirjoitti kirjan "Duong Kach Menh" (Vallankumouksellinen tie), jossa hän asetti vietnamilaisen vallankumousliikkeen järjestämisen periaatteet:

1. Vallankumous on laajojen työläis- ja talonpoikaisjoukkojen tehtävä. Tästä tehtävästä suoriutuakseen tulee joukkojen järjestäytyä.
2. Vallankumousta tulee johtaa marxilais-leniniläinen puolue.

7. Kansallisen liikkeen kehityksestä ks. tarkemmin Viet Nam: A historical Sketch, Foreign Languages Publishing House, Hanoi 1974. Kirja tarjoaa hyvän yleiskatsauksen Vietnamin historiaan aina pronssikaudelta Pariisin rauhansopimukseen 27. 1. 1973.

8. Nguyen Ai Quocin siirtomaakysymystä valottaneiden kirjoitusten katsotaan vaikuttaneen myös V. I. Leninin teokseen "Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena" Ks. Teokset, 22. osa, Petroskoi 1959.

Nguyen Ai Quocin eli Ho Tshi Minhin elämästä ks. Our President — Ho Chi Minh, Foreign Languages Publishing House, Hanoi 1970.

Ho Tshi Minhin laajasta tuotannosta ks. Languages Publishing House, Hanoi 1973; Ho Chi Minh on Revolution, selected writings, 1920—66, Signet Books, New York, 1968.

3. Vallankumouksellisen liikkeen tulee toimia kiinteässä yhteydessä kansainväliseen työväenluokkaan. Työväenluokan tulee erottaa selvästi Kolmannen Internationaalin linja Toisen Internationaalin linjasta.

Nguyen Ai Quocin irtisanoutuminen II Internationaalin linjasta sekä jo aikaisemmin mainittu työläisaristokratian puuttuminen Vietnamissa johti siihen, että opportunistiset aatteet eivät koskaan saavuttaneet merkittävää asemaa Vietnamin vallankumouksellisessa liikkeessä. Irtisanoutumisen syy oli selvä: II Internationaalin sosiaališovinististen johtohenkilöiden asetuttua tukemaan kansallisen porvaristonsa sotapolitiikkaa he samalla antoivat tukensa imperialistisille valtapyrkimyksille siirtomaissa, mikä asetti II Internationaalin välittömään ristiriitaan Vietnamin vapautustaistelun kanssa.⁹

Työväenluokan järjestäytyminen Vietnamissa alkoi vuonna 1925 Vietnamin Nuorten Vallankumouksellisen Liiton (Viet Nam Thanh Nien Cach Mang Dong Chi Hoi) perustamisella. Nguyen Ai Quocin, joka tuolloin oli palannut Vietnamiin, organisoimassa puoluekoulussa vietnamilaiset nuoret saivat teoreettista koulutusta, johon yhdistyi vallankumouksellinen käytännön työ. Työn tuloksena marxismi-leninisin vaikutus työläisjoukoissa kasvoi voimakkaasti. Vuonna 1929 Tonkinin alueella syntyi ensimmäinen Indokiinan kommunistinen puolue (Dong Duong Cong San Dang), jonka vaikutus rajoittui vain pohjois-Vietnamiin Tonkinin alueelle. Nuorisoliiton aloitteesta perustettu Annamin kommunistinen puolue (Annam Cong San Dang) ja samoihin aikoihin perustettu Indokiinan kommunistinen liitto (Dong Duong Cong San Lien Doan) loivat pohjan, jolta vuonna 1930 syntyi yhtenäinen Indokiinan Kommunistinen Puolue (Dang Cong San Dong Duong).¹⁰

Indokiinan Kommunistisen puolueen ohjelma

Indokiinan Kommunistinen Puolue perustettiin 3. 2. 1930. Perustavan kokouksen jälkeen puolue laati kymmenen kohdan ohjelman, jossa puolue asetti tavoitteekseen¹¹:

1. Imperialismin, feodaalijärjestelmän ja taantumuksellisen porvariston kukistaminen Vietnamissa

9. Ks. tarkemmin II Internationaalin romahdukseen johtaneista syistä: NKP:n KK:n marxismi-leninisin instituutin toimittama teos: Kommunistinen Internationaali — historiallinen katsaus, Moskova 1973., ss. 19—34.

10. Indokiinan Kommunistisen Puolueen historiasta ks. tarkemmin Vietnam: A historical Sketch, Foreign Languages Publishing House, Hanoi 1974, ss. 206—208. Ks. myös S. A. Mkhitarian: Rabotši klassi natsionalno-osvoboditelnoe dvizhenie vo Vietname, Moskova 1967.

11. Jean Lacoutre: Ho Chi Minh, Allen Lane The Penguin Press, London 1968., ss. 44—45.

2. Täydellinen itsenäisyys Indokiinalle
3. Työläisten, talonpoikain ja sotilaiden hallituksen pystyttäminen
4. Pankkien ja muiden imperialistien yhtiöiden kansallistaminen ja niiden saattaminen kansan haltuun
5. Imperialistien ja taantumuksellisen porvariston hallitseman maaomaisuuden takavarikointi ja niiden palauttaminen köyhille talonpojille
6. 8 tunnin työpäivä
7. Pakollisten lainojen, henkirahojen ja muiden epäoikeudenmukaisten verojen lakkauttaminen
8. Demokraattisten vapauksien myöntäminen kansalle
9. Opetuksen järjestäminen kaikille
10. Sukupuolten tasa-arvoisuus.

Puolue luonnehti vallankumouksellisen taistelunsa koostuvan porvarillis-demokraattisesta vallankumouksesta, jonka kuluessa luovuttaisiin esikapitalistisista tuotantosuhteista ja feodaalisista maanomistusolosuhteista. Työväenluokan johtamana tämä vallankumoustaistelu suuntautuisi kohti sosialistista vallankumousta ilman kapitalistisen tuotantosuhteiden välivaihetta. Indokiinan Kommunistisen Puolueen poliittisia teesejä voidaan pitää selvänä ilmauksena ei-kapitalistisen kehitystien mahdollisuuden tiedostamisesta tässä voimakkaasti maatalousvaltaisessa maassa.

Tämän edellytyksenä nähtiin, että "vallankumous tulee voittamaan silloin kun proletariaatti ottaa johtavan osan taistelussa"¹². Tällä toteamuksellaan vietnamilaiset ovat osoittaneet vallankumouksellisen kypsyytensä ymmärtäessään siirtomaasuhteessa kehittyneen maansa sosiaalisten ja taloudellisten suhteiden kehittymättömyyden merkityksen sosialistisen vallankumouksen subjektiivisen tekijän kypsymiselle.

Vietnamilaiset ymmärsivät myös, että olosuhteissa, joissa "ei ole sosialistisen järjestelmän kypsiä aineellisia edellytyksiä, itse sosialismiin siirtymisen mahdollisuus on sosialismin taloudellisen ja sotilaallis-poliittisen mahdin seurausta"¹³. Tilanteessa, jolloin nuori Neuvostoliitto taisteli olemassaolonsa puolesta luoden samalla kansallisen vapautustaistelun edellytyksiä miljoonille imperialistisen sorron alla eläville, Indokiinan Kommunistinen puolue laajensi joukkoyhteyksiään ja johti työläisten taistelua parempien elinehtojen puolesta.

Vallankumouksellisen liikkeen kehitys taistelussa siirtomaavaltaa, kapitalistista lamaa ja fasismia vastaan

Vuoden 1930 yleinen kapitalistinen lama paljasti terävästi siirtomaasuhteessa olevan Vietnamin talouden haavoittuvuuden. Raa-

12. Pham Van Dong: Der Weg der vietnamesischen Bauernschaft in der Revolution. Probleme des Friedens und des Sozialismus, Berlin, 12/1959, s. 29 lain. Weidemann — Wünsche: mt. s. 11.

13. J. A. Krasin: Lenin, vallankumous, nykyaika — sosialistisen vallankumouksen teorian ongelmia, Moskova, ei vuosilukua, s. 67.

ka-aineiden maailmanmarkkinahintojen putoaminen, erityisesti riisin, kumin ja hiilen osalta, vaikutti välittömästi Indokiinan talouteen. Indokiinan tärkeimpien raaka-aineiden hinnat laskivat vuosina 1928—32:¹⁴

	1928—30	1930	1932
Riisi (100 kiloa)	10,8 piast	6,72	4,25
Kumi (1 kilo)	22 frangia	5	3

Ranskan pyrkiessä kompensoimaan laman vaikutuksia tehostamalla riistoa päätaakan laman vaikutuksista tietysti kantoivat Vietnamin työläiset. Ranskalaisen taloustieteilijän Paul Bernardin mukaan vietnamilainen työläinen ansaitsi 1930-luvulla keskimäärin 490 frangia vuodessa hänen ranskalaisen toverinsa ansaitessa 6 200 frangia vuodessa ja amerikkalaisen työmiehen kuitatessa 12 500 frangia vuodessa.

Kommunistien johdolla työväestön keskuudessa kehittyi lakko-liike kapitalistista lamaa ja siirtomaavaltaa vastaan. Lakkoliikkeen kasvua kuvaavat seuraavat tiedot:¹⁵

	lakkoja	lakkolaisia
1928	10	600
1929	24	6000
1930	82	27000
1936 elokuu —		
1937 tammikuu	242	54000

Laaja lakkoliike johti ranskalaisten puolelta voimistuneeseen terroriin, jonka tuloksena heikosti organisoituneet kansallismieliset, pikkuporvarilliset ryhmät tuhoutuivat vain Kommunistisen puolueen kyetessä turvaamaan olemassaolonsa. Ranskalaisten harjoittama terrori ilmensi kapitalistisen järjestelmän vastausta taloudelliseen lamaan, johon Euroopassa vastauksena oli fasismin nousu. Yhtyen Kominternin VII kongressin päätöksiin Indokiinan Kommunistinen Puolue päätti pyrkiä luomaan Indokiinaan laajapohjaisen fasisminvastaisen rintaman. Maaliskuussa 1938 päätettiin perustaa Indokiinan Yhtynyt Demokraattinen Rintama, jonka tehtävänä oli koota kaikki edistykselliset voimat fasisminvastaiseen taisteluun. Samanaikaisesti puolue säilytti oman organisaationsa ja poliittiset tavoitteensa johtaen demokraattista taistelua.¹⁶

14. Vietnam: A historical Sketch, mt., s. 210.

15. Weidemann — Wünsche: mt., s. 9.

16. Juuri puolueen voimakas organisaatio pelasti laajapohjaisemman fasisminvastaisen joukkoliikkeen ja mahdollisti sen toiminnan ranskalaisten siirtomaaviranomaisten käynnistäessä terroritoimintansa. Puolueen johtavan osuuden säilyttämisen ja sen päätösten kunnioittamisen suhteen vietnamilaisilla on varmasti paljon annettavaa myös ulospäin.

II maailmansota ja Elokuun vallankumous

Toisen maailmansodan käynnistyessä Euroopassa Ranska kiristi otettaan Indokiinassa. Kymmeniä tuhansia vietnamilaisia sotilaita lähetettiin Ranskaan. Pariisi määräsi Indokiinan toimittamaan Ranskaan 3,5 miljoonaa tonnia ruokatarvikkeita, 800 000 tonnia teetä, kahvia ja sokeria, 30 000 tonnia kaapelia sekä 600 000 tonnia kumia. Työviikot pidennettiin 48 tunnista 60 tuntiin.

Ranskalaiset kiristivät kontrolliaan kaikilla aloilla sulkien jopa uskonlahkojen luostareita. Päähuomio kiinnitettiin kuitenkin Kommunistiseen Puolueeseen, joka säilyi lähes haavoittumattomana siirryttyään hyvissä ajoin maan alle.

Marraskuussa 1939 puolueen keskuskomitea antoi arvionsa vallitsevasta tilanteesta ja totesi:¹⁷

- meneillään olevan sodan olevan vain imperialististen valtojen välinen sota uudesta etupiirijaosta,
- Vietnamin vallankumouksen päätehtävänä olevan imperialismiin lyömiseen riippumatta sen toteuttajien ihonväristä,
- välttämättömäksi muodostaa laaja anti-imperialistinen rintama.

Tällä Indokiinan Kommunistisen Puolueen keskuskomitean kuudennen täysistunnon päätöksellä lähti liikkeelle prosessi, joka johti Vietnamin Demokraattisen Tasavallan syntyyn.

Ranskan hävittyä kesäkuussa 1940 sodan Hitlerin joukkoja vastaan ranskalaisten siirtomaaviranomaisten vastustus japanilaisia vastaan laantui nopeasti. Vuodesta 1941 vuoteen 1945 vietnamilaiset olivat ranskalais-japanilaisen kaksoishallinnon alla. Uskollisena Vichyn hallitukselle siirtomaaviranomaiset suostuivat japanilaisten vaatimuksiin toimittamalla japanilaisille heidän sotakoneistonsa kipeästi kaipaamia raaka-aineita.

Japanilais-ranskalainen hallinto heikensi vietnamilaisen väestön elinolosuhteita entisestään. Vuosina 1940—44 hinnat nousivat 400 % palkkojen noustessa vain 20 %.¹⁸

Kommunistinen puolue näki näissä olosuhteissa päätehtäväkseen "yhdistää koko kansa, vastustaa japanilaisia ja ranskalaisia sekä voittaa takaisin maan itsenäisyys".¹⁹ Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi puolueen keskuskomitean 8. täysistunto päätti perustaa Vietnamin Itsenäisyyden Liiton (Viet Nam Doc Lap

17. Vietnam: A historical Sketch, mt., s. 232.

18. mt., s. 238.

19. Ho Tshi Minh: Poliittinen raportti Vietnamin Työväenpuolueen toisessa kansallisessa kongressissa, helmikuu 1951, julkaistu kirjassa Ho Chi Minh — Selected Writings (1920—1969), Foreign Languages Publishing House, Hanoi 1973.

Dong Minh), joka sittemmin tuli tunnetuksi nimellä Viet Minh. Vuonna 1941 perustettu Viet Minh rakensi hitaasti, mutta perusteellisesti sotilaallista organisaatiota, jonka johtoon tuli jouluksessa 1944 Ho Tshi Minhin läheinen työtoveri, Vo Nguyen Giap.

Vuoden 1945 alussa Berliini—Rooma—Tokio-akselin murtuminen oli selvä. Vichyn hallituksen kaaduttua hitleriläisen fasismin tappion myötä japanilaiset fasistit ottivat koko Ranskan Indokiinan haltuunsa. Viet Minh varoitti väestöä harhakuvitelmista, joiden mukaan neuvotteluilla japanilaisten kanssa vietnamilaiset kykenisivät voittamaan itsenäisyytensä. Kommunistinen puolue painotti jatkuvasti japanilaisten politiikan imperialistista luonnetta. Viet Minh voimisti jatkuvasti sotilaallista toimintaansa japanilaisia vastaan saavuttaen merkittäviä voittoja erityisesti maan pohjoisosissa. Kesällä 1945 Vietnam oli valmis vapautumaan imperialistisesta sorrosta.

Elokuussa Japanin antauduttua Indokiinan Kommunistinen Puolue kutsui koolle toisen puoluekokouksensa Tan Traoon, jossa päätettiin osallistua Viet Minhin koolle kutsumaan Kansalliskokoukseen, jossa elokuun 16. päivänä päätettiin Viet Minhin esityksestä ryhtyä yleiseen kansannousuun 10-kohdan ohjelman puitteissa. Taistelu japanilaisten pystyttämää nukkehallitusta vastaan oli lyhyt ja menestykseläs.

2. syyskuuta 1945 maahan perustettu väliaikainen hallitus esitettiin Hanoissa Ba Dinhin torille kerääntyneelle väkijoukkoille ja presidentti Ho Tshi Minh julisti Vietnamin Demokraattisen Tasavallan itsenäiseksi valtioksi.

Jo samana päivänä Viet Minhin keskuskomitea julkaisi vetouksen, jossa todettiin: "Itsenäisyytemme on vielä hauras. Vallan saavuttaminen on vaikeaa, sen säilyttäminen on vieläkin vaikeampaa."²⁰ Tällä toteamuksellaan Viet Minh ilmensi koko Vietnamin vallankumouksen kiinteää yhteyttä kansainvälisen voima-suhteen kehitykseen. Vietnamin Demokraattisen Tasavallan synnyn ja Neuvostoliiton hitleriläisestä fasismista saavuttaman voiton välinen yhteys kuvastuu muutenkin kuin ajallisessa yhteydessä. "Neuvostoliiton voiton ansiosta puolisiirtomaat, kuten Kiina ja siirtomaat kuten Korea ja Vietnam ovat ajaneet tai parasta aikaa häätävät hyökkäyshaluisia imperialisteja pois maastaan saavuttaakseen vapauden ja itsenäisyyden", totesi presidentti Ho Tshi Minh poliittisessa raportissaan Vietnamin Työväenpuolueen toiselle kansalliselle kongressille helmikuussa 1951.

Itsenäisyys oli saavutettu sosialismin kasvaneen voiman oloissa rikkilöydön siirtomaakoneiston ja heikon kansallisen taantumuksen käsistä ajankohtana, jolloin johtavat imperialistiset valtiot olivat käyneet taistelua uudesta etupiirijaoista. Tässä jaossa vietnamilaistenkin kortit olivat olleet jo pöydällä.

USA:n ja Ranskan etupiirikilpailu Indokiinassa

II maailmansodan jälkeen Indokiinan kehitykseen vaikutti enimmäkseen voimakkaammin sosialismin ja imperialismien välinen ristiriita. Imperialististen valtojen väliset ristiriidat olivat yhä selvemmin alisteisia perusristiriidalle. Tämä näkyi Ranskan ja USA:n välisen Indokiinan etupiirijaoon kehityksessä.

Vielä toisen maailman sodan ollessa käynnissä kenraali de Gaulle pyysi presidentti Rooseveltilta laivoja joukkojen kuljettamiseksi Indokiinaan. Roosevelt ilmoitti löytävänsä tarvittavat laivat silloin kun de Gaulle saa hankituksi tarvittavat joukot. Rooseveltin ilmeisenä pyrkimyksenä oli riistää Indokiina ranskalaisen etupiiristä takaamalla alueelle ainakin muodollinen itsenäisyys. Mahdollisena hallintamuotona Roosevelt esitti Stalinille Jaltan konferenssi 8. helmikuuta 1945 Indokiinan alistamista perustettavan YK:n suojelualueeksi.²¹

Rooseveltin kuoltua väistyi ajatus Indokiinan alistamisesta Yhdistyneille Kansakunnille. Elokuussa 1945 presidentti Trumanin johdolla solmittiin Potsdamissa salainen sopimus, jonka mukaan Ranskan Indokiina jaettaisiin kahteen osaan 16. leveyspiirin kohdalta Tšiang Kai-Sekin joukkojen miehittäessä maan pohjoisosan ja brittijoukkojen hallitessa eteläosaa.²² Näin Yhdysvallat pyrki irrottamaan Indokiinan Ranskan etupiiristä ja siirtämään sen alistetussa asemassa olevien brittien ja Tšiang Kai-Sekin joukkojen valvontaan, mikä myöhemmin helpottaisi amerikkalaisten monopoliin tunkeutumista alueelle.

Toisen maailmansodan päättyttyä Yhdysvallat joutui kuitenkin arvioimaan uudestaan strategisten tavoitteidensa tärkeysjärjestystä ennen kaikkea Euroopassa tapahtuneiden imperialismien valtasemia vaarantaneiden poliittisten muutosten johdosta. Yhdysvallat oli pakotettu luopumaan useista etupiiritavoitteistaan, mikä ei suinkaan ilmentänyt Yhdysvaltain heikkoutta imperialististen voimien välisissä valtapyrkimyksissä, vaan näiden pyrkimysten alisteisuutta sosialismin ja imperialismien väliselle perusristiriidalle. Niinpä Yhdysvallat oli pakotettu antamaan tukensa Ranskan yrityksille palauttaa Indokiinan alue hallintaansa. Tämä oli se hinta, jonka Yhdysvallat maksoi Ranskalle muodostaessaan NATOa. Vuonna 1949 Neuvostoliiton räjäyttyä Semipalatinskissa ensimmäisen atomipomminsa Yhdysvallat katsoi välttämättömäksi lisätä myös NATOn konventionaalisten aseitten määrää. Ranskan voimakas vastarinta Länsi-Saksan aseistamisen

21. "The Conferences at Malta and Yalta, 1945," Foreign Relations of the United States, Washington, s. 770.

22. Yhdysvaltain ja Ranskan Indokiinan suhteiden kehittymisestä ks. Marvin Kalb & Elie Abel: Roots of Involvement, The U.S. in Asia 1784—1971, Pall Mall Press, London 1971, ss. 50—83.

suhteen oli voitettava lupaamalla Ranskalle kasvavaa tukea Indokiinan sodassa.²³

Helmikuussa 1950 Yhdysvallat tunnusti ranskalaisten valtaistuimelle nostaman nukkehallitsijan, keisari Bao Dain. Vuoden 1950 aikana Yhdysvallat antoi sotilaallisena ja taloudellisena apuna Ranskalle 150 miljoonaa \$ avun kasvaessa jatkuvasti siten, että vuonna 1954 Yhdysvallat käytti Indokiinan apuunsa yli kolmanneksen kaikesta "ulkomaanavustaan" maksaen yli 1 miljardilla \$:lla yli 80 % Ranskan sotakuluista.

Ranskan tappio Dien Bien Phussa ja Geneven konferenssi

Ranskan sotilaallinen menestys Yhdysvaltain avusta huolimatta oli heikko. Kenraali Navarren laatimien suunnitelmien mukaisesti ranskalaisten oli määrä sitoa vietnamilaiset joukot perinteiseen asemasotaan, jossa ranskalaiset oletetulla tuliylivoimallaan ja ilma-aseellaan kykenisivät lyömään Viet Minhin joukot. Ratkaisutaistelun paikaksi valittiin Dien Bien Phun vuoristoseutu, jonne ranskalaiset perustivat laskuvarjojoukkojen maahanlaskulla suuren tukikohdan. Ranskalaisten kokemattomuus sissisodankäynnin luonteesta ja kohtalokas aliarviointi vietnamilaisten kyvystä toimia näissä vaikeissa olosuhteissa yllätti heidät kenraali Giapin joukkojen kantaessa pitkin vuoristopolkuja raskasta ja keskiraskasta tykistöä alueelle. Kuukausia kestäneessä piirityksessä vietnamilaiset mursivat ranskalaisten taistelutahdon tykistön murskatessa taistelun materiaaliset edellytykset ja monsuunisateitten estäessä ilmateitse tapahtuvan huollon.

Viet Minhin joukkojen Dien Bien Phussa saavuttama sotilaallinen voitto oli ratkaisevasti riippuvainen sosialististen maitten, erityisesti Neuvostoliiton antamasta avusta. Ilman Neuvostoliiton kehittynyttä teknologiaa Dien Bien Phu olisi saattanut muuttua uudeksi Hiroshimaksi. Navarre-suunnitelman osoittauduttua

23. "Ranskalaiset eivät halunneet antaa amerikkalaisille mahdollisuutta saavuttaa poliittista vaikutusvaltaa Bao Dain suhteen. Kesäkuussa, Korean sodan syytyä, Truman kiihdytti amerikkalaista apua Vietnamiin. Avulla oli vähän välitöntä vaikutusta. Ranskalaiset joukot perääntyivät eristetyille alueille kommunistien voimistaessa sotilaallista painetta. Lokakuussa äskettäin perustetun NATOn ulkoministerit tulivat Washingtoniin suunnitellen Länsi-Saksan liittämistä Atlantin liittoon, mutta samalla he olivat tietoisia siitä, että he joutuisivat keskustelemaan Indokiinasta. Washington tarvitsi Ranskan suostumusta hyväksyttyä länsi-saksalaisia liittolaisiksi, ja Ranska tarvitsi kipeästi Washingtonin tukea Indokiinassa. Tämä vastavuoroisuus aiheutti vastustusta, erityisesti Dean Achesonin taholta. Ulkoministeri katsoi, että Ranska suhtautui haluttomasti Euroopan turvallisuuteen painostaakseen Yhdysvaltoja antamaan enemmän sotilaallista apua Vietnamiin... Lokakuussa ranskalaiset lupasivat lisätä kymmenen divisioonaa Ranskan Euroopan armeijan ja kasvattaa vietnamilaisten pataljoonien lukumäärää kahdestatoista kolmeenkymmeneen, mutta tähän he tarvitsivat lisää apua." Marvin Kalb & Elie Abel: mt., ss. 66—67.

epäonnistuneeksi amiraali Arthur W. Radford, Yhdysvaltain ase-lajipäälliköiden neuvoston puheenjohtaja, esitti suunnitelman, jonka mukaisesti Yhdysvallat käyttäisi taktisia ydinaseita Dien Bien Phuta ympäröiviä Viet Minhin joukkoja vastaan. Tämä suunnitelma sai osakseen kuitenkin vastustusta, ei niinkään mahdollisten omien joukkojen saastumisvaaran vuoksi, vaan pikemminkin suunnitelmasta luopumiseen vaikutti Yhdysvaltain heikentynyt sotilaspoliittinen asema suhteessa sosialistisiin maihin. Elokuussa 1953 Neuvostoliitto oli räjäyttänyt ensimmäisen vety-pomminsa sekoittaen näin amerikkalaisten ennusteet Neuvostoliiton sotilasteknisen kehityksen hitaudesta. Näin Neuvostoliitto loi takuut vietnamilaisten voitolle estäen amerikkalaisten suoran sekaantumisen Vietnamin sotaan.²⁴

Toukokuussa 1954 Dien Bien Phun linnake antautui Viet Minhille. Geneven kokoontunut huippukokous, joka 26. 4. oli aloittanut neuvottelut Korean tilanteesta sai tehtäväkseen kirjata ranskalaisten sotilaallisen tappion poliittiset seuraukset. Ranskassa tapahtuneen hallitusvaihdoksen johdosta pääministeriksi tullut Pierre Mèndes-France ilmoitti haluavansa lopettaa sodan. Geneven neuvotteluissa päästiin nopeasti sopimukseen. Sen mukaisesti Vietnam jaettiin 17. leveyspiiriä pitkin kulkevalla demarkaatiolinjalla kahteen osaan, jotka oli määrä yhdistää kahden vuoden kuluttua sopimuksen allekirjoittamisesta alueella pidettävien vapaitten, yhtäläisten ja salaisten vaalien tulosta kunnioittaen. Geneven kokous oli ilmaus sosialistisen maailmanjärjestelmän kyvystä voimallaan pakottaa imperialistiset valtat neuvotte-luratkaisuun, jonka tuloksena sosialistinen rakennustyö kyettiin käynnistämään Vietnamin Demokraattisessa Tasavallassa.²⁵

USA tulee Ranskan tilalle

Vietnamin vapautustaistelu ei kuitenkaan päättynyt Dien Bien Phuhun ja Geneven konferenssiin. Ranskan poistuessa Indokiinasta työnty USA sen tilalle. Näkökohdat, jotka 1940-luvun lopussa olivat siirtäneet Yhdysvaltain omat etupiiri-intressit takalalle olivat menettäneet merkityksensä NATO:n vakiinnutettua asemansa ja kommunistien tultua savustetuiksi ulos Ranskan hallituksesta. On huomattava, että Yhdysvallat oli kykenevä edistä-

24. Yhdysvaltain sotilaspoliittisen strategian muovautumisesta ja ydinaseitten osuudesta Yhdysvaltain kylmän sodan strategiassa ks. Problems of War and Peace, a critical analysis of bourgeois theories, Moscow 1972, ss. 189—214. Radfordin suunnitelmasta tarkemmin ks. Marvin Kalb & Elie Abel: mt., ss. 76—80.

25. Merkittävä osuus vietnamilaisten saavuttamassa voitossa oli myös kansainvälisellä solidaarisuusliikkeellä, joka 1950-luvun alussa laajensi joukko-siteitään kiinnittäessään huomiota sekä ydinaseiden muodostamaan uhkaan että Ranskan Indokiinassa käymään sotaan. Geneven sopimuksesta voima-suhteen muutoksen indikaattorina ks. Weidemann — Wünsche: mt., ss. 88—100.

mään omia etupiiri-intressejään vasta sen jälkeen kun sosialistista maailmanjärjestelmää vastaan suunnattu koneisto oli saatu rakennettua pitäväksi Marshall-avun ja sotilasliittoutumien avulla.

Välittömästi Geneven sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Yhdysvaltain presidentti Eisenhower ilmoitti hallitukselleen, ettei hän katsonut Geneven sopimuksen millään tavalla sitovan Yhdysvaltoja. Tästä lähtökohdasta Yhdysvaltain Vietnamin politiikan tavoitteet olivat selvät:

1. Etelä-Vietnamin saattaminen Yhdysvaltain suoraan valvontaan ja vaikutuspiiriin sekä ranskalaisten läsnäolon eliminoiminen;
2. Washingtonille uskollisen hallituksen pystyttäminen;
3. Kansallista vapautumista vaativan vallankumouksellisen liikkeen tuhoaminen;
4. Pohjois-Vietnamin valtaamisen valmistelu.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Yhdysvallat pyrki jo Ranskan Indokiinan sodan loppuvaiheessa luomaan suoria suhteita ranskalaisten esiinnostamiin hallituksiin. Kesäkuussa 1954 Yhdysvallat istutti Yhdysvalloissa sotilaskoulutusta hankkineen Ngo Dinh Diemin nukkekeisari Bao Dain hallituksen pääministeriksi. Ngo Dinh Diem välikappaleenaan Yhdysvallat ryhtyi määrätietoisesti kaventamaan ranskalaisten vaikutusvaltaa Etelä-Vietnamissa.

Imperialismin uusi liittolaisstrategia

Yhdysvaltain ulkoministeri John F. Dulles totesi maansa Aasiain politiikasta v. 1950:

"Kun minusta tuli ulkoministeri, NATO oli jo kehitetty estämään Neuvostoliiton ekspansiota Euroopassa. Mutta Kauko-Idässä ei ollut tapahtunut vastaavaa kehitystä. Ollessani Senaatissa muistan antaneeni lausunnon, jossa totesin, että mikäli emme muodosta Aasiaan jotain NATOa vastaavaa ja vedä linjaa jonka ylittäessään kansainvälinen kommunismi tietäisi tekevänsä sen oman tuhonsa kustannuksella, tulemme joutumaan vakaviin vaikeuksiin tällä alueella."²⁶

Tämä Dullesin näkemys heijastaa imperialismien strategiassa toisen maailmansodan jälkeen tapahtunutta yleistä muutosta. Vanhan siirtomaapolitiikan aikaisen kauden periaatteet "hajoita ja hallitse" tilalle tulee uusi periaate "yhdistäminen ja kumppanuus", jolla pyrittiin kokoamaan mahdollisimman laajaa ja yhtenäistä rintamaa sosialismin etenemistä vastaan. Tässä periaatteessa keskeistä osaa ovat jatkuvasti näytelleet sotilaspoliittiset liittoutumat sekä monenkeskiset sopimukset ja poliittiset yhteisöt. Yleisenä pyrkimyksenä on ollut alueellisten liittolaisten voimistaminen alueella ja imperialismien tavoitteiden toteuttaminen näi-

26. Marvin Kalb & Elie Abel: mt., ss. 72—73.

den kautta. Ranskan politiikassa tämä uusi strateginen suuntautuminen ei ollut vielä voimakas, mutta Yhdysvaltain strategiassa se oli alusta lähtien aivan keskeisessä asemassa.

Ensimmäisessä vaiheessa — jo ennen Geneven konferenssia — USA oli luonut kiinteää, lukuisista kahdenkeskisistä puolustussopimuksista koostuvaa sopimusjärjestelmää Tyynenmeren ja Aasian alueella. Useat maat jäivät kuitenkin näiden sopimusten ulkopuolelle.²⁷

Liittolaisstrategiansa toisessa vaiheessa Yhdysvallat keskitti ponnistuksensa monenkeskisen sotilaallisen liittoutuman luomiseen. Päähuomio kiinnitettiin juuri Etelä- ja Kaakkois-Aasian maihin näiden strategisen ja taloudellisen merkityksen vuoksi. Välittömästi Geneven konferenssin jälkeen ulkoministeri Dulles ryhtyi neuvotteluihin Kaakkois-Aasian Sopimusjärjestön (SEATO) muodostamisesta. Tämän järjestön tarkoitusperät olivat ilmeiset. "Aasiassa Yhdysvallat haluaa pystyttää SEATO:n käyttäkkeen aasialaisia taistelussa aasialaisia vastaan", totesi presidentti Ho Tshi Minh Vietnamin Työväenpuolueen Keskuskomitean 6. istunnossa 15. 6. 1954.

SEATO perustettiin syyskuussa 1954. Siihen kuuluivat Yhdysvaltain ohella Iso Britannia, Ranska, Pakistan, Uusi Seelanti, Australia, Filippiinit ja Thaimaa. SEATO:n perustamisasiakirja sisälsi kohdan, joka mahdollisti Yhdysvaltain tunkeutumisen Indokiinaan. SEATO ei kuitenkaan täyttänyt täysin sille asetettuja tavoitteita, liittyihän sen jäseneksi vain kolme varsinaista Aasian valtiota: Filippiinit, Thaimaa ja Pakistan. Yritykset SEATO:n pohjoisemman vastineen, Koillis-Aasian sopimusjärjestön (NEATO) pystyttämiseksi epäonnistuivat surkeasti.²⁸

Vietnamin Demokraattisen Tasavallan taloudellinen kehitys turvaa vapautustaistelun jatkumisen

Vietnamilaiset kommunistit näkivät selvästi Yhdysvaltain pyrkimykset maansa suhteen. Miksi tuli muodostumaan vietnamilais-

27. Tämän kauden aikana solmituista kahdenkeskisistä sopimuksista Yhdysvaltain ja Aasian valtioiden välillä tärkeimmät ovat: Yhdysvaltain ja Japanin turvallisuussopimus 1951, Yhdysvaltain ja Filippiinien yhteinen puolustussopimus 1951, Yhdysvaltain ja Etelä-Korean välinen sotilassopimus 1952, Yhdysvaltain ja Formosan välinen turvallisuus- ja perussopimus 1955. Näiden lisäksi Yhdysvallat muodosti yhdessä Australian ja Uuden Seelannin kanssa Tyynenmeren Turvallisuussopimuksella yhteisen sotilasliiton (ANZUS).

28. Tähän vaikuttivat mm. seuraavat seikat: Yhteiskunnallinen kehitys useissa Aasian valtioissa oli johtanut kehitysvaiheeseen, jossa nämä valtiot olivat menettäneet uskonsa imperialististen liittojen kykyyn taata alueen turvallisuus tai ne pyrkivät jopa suoraan vastustamaan imperialistisia liittolaispyrkimyksiä. Samoin Aasian valtiot suhtautuivat varauksellisesti Japanin taloudelliseen ekspansioon alueella. Näin ollen ne pidättäytyivät liittoutumista, joissa Japani taloudelliseen mahtiinsa nojaten nousisi johtavaan asemaan. Myös eturistiriidat Yhdysvaltain ja Japanin monopolipiirien välillä vaikeuttivat liittoutumien muodostamista.

ten strategia? Jälleen kerran vietnamilaiset osoittivat vallankumouksellisen kypsyytensä. Ho Tshi Minh sanoi raportissaan Vietnamin Työväenpuolueen KK:n 6. istunnossa heinäkuussa 1954: "Eräät henkilöt, huumautuneita toistuvista voitoistamme, haluavat jatkaa taistelua hinnalla millä hyvänsä loppuun asti; he eivät näe metsää puita; kiinnittäessään huomiota ranskalaisen peräytymiseen he epäonnistuvat hahmottamaan näiden tulevia suunnitelmia; he havaitsevat ranskalaiset vaan eivät amerikkalaisia; he suhtautuvat puolustellen sotilaalliseen toimintaan vähätellen diplomatian merkitystä... He haluavat nopeasti tuloksia ymmärtämättä sitä, että taistelu rauhan puolesta on vaikea ja monimutkainen."²⁹

Pohjois-Vietnamin sosialistinen rakennustyö nähtiin edellytyksenä maan menestykselle vapauttamiselle Yhdysvaltain imperialismista. "Vallankumouksellinen taistelu maamme pohjoisosassa ei ole vielä viimeisessä vaiheessaan, päin vastoin se on lähestymässä vaikeaa ja vaativaa vaihetta... Etelävietnamilaisten tovereittemme käymä taistelu vapautuksensa puolesta on myös merkinnyt rauhanomaisen työmme turvaamista pohjoisessa."³⁰ Ilman aineellisten edellytysten kasvattamista vapautustaistelun käyminen Etelä-Vietnamissa olisi mahdotonta. Tämän edellytyksen ymmärtäminen oli Vietnamin vallankumouksen jatkumisen avain.

Vuonna 1954 alkanut suhteellisen rauhallinen ajanjakso Vietnamin Demokraattisen Tasavallan historiassa merkitsi ennen kaikkea sosialismin aineellisten edellytysten luomista.³¹ Ranskalaiset olivat tuhonneet valtaosan teollisuudesta siten, että teollisuuslaitokset kykenivät tuottamaan vain 3 % — 43 % sotaa edeltäneestä tuotantotasosta. Sosialististen maiden taloudellisella tuella VDT käynnisti maassa mittavan jälleenrakennusohjelman. Presidentti Ho Tshi Minhin johdolla Neuvostoliitossa heinäkuussa 1955 vieraillut vietnamilainen valtuuskunta sai Neuvostoliiton ja muitten sosialististen maitten vankkumattoman tuen taakseen. Pelkästään vuonna 1955—56 Neuvostoliitto antoi VDT:lle taloudellisenä apuna 400 miljoonaa ruplaa. Nämä lainojen muodossa annetut avustukset muutettiin myöhemmin erityisillä "takaisinmaksamattomuussopimuksilla" lahjoiksi. Vuosina 1955—1959

29. Ho Tshi Minh: Raportti Vietnamin Työväen Puolueen KK:n kuudennelle istunnolle, 15. heinäkuuta 1954, julkaistu Ho Chi Minh — Selected Writings (1920—1969), Hanoi 1973., ss. 180—181.

30. Le Duan: On the socialist revolution in Vietnam, Volume II Foreign Languages Publishing House, Hanoi 1965, ss. 188—189.

31. Socialismin aineellisten edellytysten luomisen tärkeydestä: "Taloudellisten takapajujen maiden kansat voivat toteuttaa sosialistisia uudistuksia nojautuen sosialistisen maailmanjärjestelmän tukeen. Näiden maiden kulkessa sosialismin nousee kuitenkin erittäin tärkeänä ratkaistavaksi kysymys sosialismin aineellisten edellytysten luomisesta, niiden edellytysten luomisesta, joita ei ollut muodostunut ennen sosialistista vallankumousta. Kuten kokemus osoittaa, tämän tehtävän tahallinen aliarviointi saattaa uhanalaiseksi siihenastiset sosialistiset saavutukset." J. A. Krasin: Lenin, vallankumous, nykyaika, s. 67.

VDT sai sosialistisilta mailta apuna yhteensä yli 781 miljoonaa dollaria. Yli 6000 teknistä asiantuntijaa valvoi maan jälleenrakennustyötä. Samana aikana noin 9000 vietnamilaista sai korkeampaa koulutusta sosialistisissa maissa.

Socialismin taloudellista perustaa rakennettiin ensin kolmivuotissuunnitelman 1958—60 puitteissa ja sitten viisivuotissuunnitelman 1961—65 puitteissa. 3-vuotis ja 5-vuotissuunnitelmien puitteissa tapahtunut teollistaminen ja maatalouden uudistaminen tuotti nopeasti näkyviä tuloksia, vaikkakin vietnamilaisilla oli vastassaan suuria ongelmia. Kolmevuotissuunnitelma 1958—1960 keskittyi ennen kaikkea perusteellisuuden kohentamiseen. Maataloustuotantoa pyrittiin parantamaan sekä kasvattamalla peltopinta-alaa että tehostamalla viljelymenetelmiä. Maatalousuudistuksessa tehtiin samoja virheitä, joihin syöllistettiin Kiinassa ns. suuren harppauksen yhteydessä. Nämä virheet kyettiin kuitenkin korjaamaan ja maataloustuotanto eteni 3-vuotissuunnitelman aikana voimakkaasti.

Menestyksellisesti suoritetun kolmivuotissuunnitelman täytyttyä Vietnamin Työväenpuolue kokoontui III puoluekokoukseen. Puoluekokous asetti tulevan viisivuotissuunnitelman tavoitteiksi:³²

- Socialismin aineellis-teknisen perustan vahvistamisen teollistamalla maan kiinnittäen huomiota raskaan teollisuuden kehittämiseen;
- Maataloustuotannon, käsiteollisuuden ja yksityiskaupan sosialististen muotojen kehittämisen. Maataloustuotannon nostamisen;
- Väestön elintason nostamisen;
- Maan puolustusvalmiuden kohottamisen.

Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman aikana kiinnitettiin erityistä huomiota raskaan teollisuuden kehittämiseen. Tuotannon määrällisen kasvun lisäksi ensimmäistä viisivuotissuunnitelmaa leimasi voimakas laadullinen muutos VDT:n tuotantoelämässä. Tuotantoa laajennettiin uusille strategisesti merkittävälle aloille. Metallurgisen teollisuuden, kemianteollisuuden ja koneenrakennuksen kehitys merkitsi historiallista muutosta VDT:n tuotannossa.³³ Näiden muutosten sotilaspoliittinen merkitys oli ratkaiseva.

32. Weidemann — Wünsche: mt., s. 120.

33. Tämän muutoksen merkityksestä: "Taloudellinen riippumattomuus voidaan hankkia vain taistelemalla ulkomaisten monopolien valtaa vastaan, hävittämällä talouselämän koloniaalinen rakenne ja luomalla uudentyyppinen talous, joka eroaa periaatteellisesti siirtomaataloudesta... On kysymys monihaaraisen talouden luomisesta. Tämä talous ei saa pohjautua yksinomaan raaka-aineiden vientiin... Teollistaminen ei luonnollisesti ole itse tarkoitus. Se tähtää samoin kuin agraariuudistuksetkin yhteen päämäärään: vuosisataisen takapajuisuuden poistamiseen ja kansanjoukkojen elin- ehtojen jyrkkään parantamiseen." B. N. Ponomarjov (toim.) Työväenluokan kansainvälinen vallankumouksellinen liike, Moskova ei vuosilukua, ss. 337—339.

Kevyttä teollisuutta pyrittiin kehittämään raskaan teollisuuden ohella väestön elintason kohottamiseksi. ”Kyseessä on virheellinen vasemmistopoikkeama, mikäli emme ymmärrä kansan toimeentuloon liittyviä vaikeuksia, mikäli ajattelemme vain kasautumista emmekä pyri vähitellen parantamaan sosialistisen teollistamisprosessin kuluessa kansan elinehtoja.” Näin varoittaa Le Duan yksipuolisen taloussuunnittelun vaaroista.³⁴

Maatalouden kehittämisessä otettiin opiksi sekä omista että vieraitten virheistä. ”Maatalous voi kehittyä vain mikäli teollisuus on kehittynyt”, totesi presidentti Ho Tshi Minh arvioidessaan maataloustuotannon edellytyksiä.³⁵ Maataloustuotannon kasvu oli hyvin pitkälle maatalouden kollektivisoinnin mahdollistamien tehokkaampien viljelysmenetelmien ja peltopinta-alan lisäyksen ansiota. Vuoden 1964 loppuun mennessä oli 90 % maanviljelystiloista yhteistilojen piirissä.

Yhteenvetona 3- ja 5-vuotissuunnitelmien saavutuksista voimme esittää seuraavat taulukot:³⁶

Teollisuustuotannon kasvu 1939—65

	1939	1955	1960	1965
Sähköenergia (milj. kWh)	123,0	53,0	256,1	595,0
Hiili (1000 tn.)	2615,0	641,5	2595,0	4,1
Sementti (1000 tn.)	306,0	8,5	408,0	570,0
Apatiitti (1000 tn.)	98,0	—	76,0	655,0
Puuvillakangas (milj. m)	56,0	8,8	76,0	99,5
Silkkikangas (milj. m)	1,2	0,3	5,5	—
Suola (1000 tn.)	38,0	95,3	117,1	156,0
Paperi (1000 tn.)	—	0,8	4,5	21,5

Maataloustuotannon kasvu 1939—65 (1000 tn.)

	1939	1955	1960	1965
Riisi	2407	3523	4241	4550,0
Maissi	140	186	214	293,0
Bataatti	156	535	490	1190,0
Tee	3,7	2,3	2,7	1,6
Puuvilla	1,8	2,6	4,6	23,2
Juutti	0,4	1,1	12,4	748,0
Sokeriruoko	109,2	100,0	451,7	4,4

34. Le Duan: mt., s. 187.

35. Ho Tshi Minh: Puhe puolueen keskuskomitean VII istunnossa, huhtikuussa 1962. Ho Chi Minh — Selected Writings s. 271.

36. Weidemann — Wünsche: mt.

Asetetut tavoitteet maan yhteiskunnallisen tuotannon kohottamiseksi heijastuivat voimakkaasti maan luokkarakenteen kehityksessä. Työväenluokka kasvoi nopeasti:³⁷

1955	17 400
1959	73 400
1961	100 000
1962	496 000
1965	578 000

Työväenluokan määrällinen kasvu tapahtui yhdessä sen ammatillisen pätevyyden ja poliittisen tietoisuuden kohottamisen kanssa. Jo Viet Minhin kaudella erääksi keskeiseksi tavoitteeksi oli asetettu väestön lukutaidon kohottaminen.

Vuosina 1954—1964 tapahtunut taloudellis-sosiaalinen kehitys, mikä merkitsi sosialististen suhteiden vakiintumista VDT:n yhteiskuntaa määrääväksi tekijäksi loi myös pohjan kansallisen vapautusliikkeen nousulle maan eteläosassa. 10 vuotta kestänyt rauhan kausi merkitsi myös VDT:n kansainvälispoliittisen aseman vahvistumista ja vakiintumista. Vahvat taloudelliset suhteet sosialistisiin maihin ja arvostettu asema sitoutumattomien maiden keskuudessa oli se kansainvälispoliittinen selkäranka, joka tulevien vuosien aikana ratkaisevasti edisti vietnamilaisten taistelua.

Kehitys Etelä-Vietnamissa

Vietnamin Demokraattisen Tasavallan luodessa pohjoisessa sosialistisen yhteiskunnan perustaa Yhdysvallat rakensi Etelä-Vietnamiin tavoitteitaan toteuttavaa poliisivaltiota.

Vallankumouksellisen liikkeen tuhoaminen oli perusehto Yhdysvaltain muiden välittömien tavoitteiden onnistumiselle. Yhdysvaltain valtaannostaman Ngo Dinh Diemin päätehtäväksi hallintokaudellaan muodostui tehokkaan terrorijärjestelmän pystyttäminen maahan. Diemin hallituskaudella hänen arvioidaan surmanneen noin 90 000 ihmistä, silponeen raajarikoiksi 180 000 henkilöä ja vanginneen ainakin 800 000 ihmistä. Erityisen terrorin kohteiksi joutuivat vuoristoseutujen vähemmistöryhmät, jotka olivat Ranskan Indokiinan sodan aikana saaneet tuntea Viet Minhin suorittaman maareformin hedelmät ja olivat näin erityisesti epäiltyjä "kommunistisymptatioista".³⁸

37. mt., s. 122.

38. Frances Fitzgerald: *Fire in the lake, the Vietnamese and the Americans in Vietnam*, Macmillan New York 1972, ss. 150—157.

Kansallista vähemmistöistä Vietnamissa ks. Mountain regions and national minorities, Vietnamese Studies No. 15. Xunhasaba, Hanoi.

Yhdysvaltain tunkeutuminen Etelä-Vietnamiin merkitsi maan oman teollisuuden alistamista amerikkalaisten monopolien tarpeita palvelemaan. Vielä 1960-luvun alkuun asti ranskalainen pääoma näytteli keskeisintä osaa Etelä-Vietnamin talouselämästä. Vuosina 1958—1960 ranskalainen pääoma muodosti vielä noin 90 % maan pääomavaroista. Valtaosa näistä oli sijoitettuna kaitsun tuotantoon. Vähitellen kuitenkin amerikkalaisen, japanilaisen, länsi-saksalaisen ja italialaisen pääoman osuus alueella alkoi kasvaa. Pääomaa sijoitettiin ainoastaan suuria ja nopeita voittoja tuottaville aloille, joita olivat erityisesti sotilasstrategisesti tärkeät teollisuuden alat. Useilla tuotannon aloilla tämä merkitsi teollisuustuotannon loppua, näin erityisesti tekstiilituotannossa.

Diemin hallituksen kasvavien sotilas- ja poliisimienojen peittämiseksi maan ulkomainen velkaantuminen kasvoi tasaisesti: piirre joka jatkui aina 30. 4. 1975 asti. Maan kauppataseen alijäämän jatkuva kasvu kuvaa selvästi maan täydellistä taloudellista riippuvuutta imperialistisista valloista.³⁹

Kansallinen Vapautusrintama ja Yhdysvaltain avoin interventio

Diemin harjoittama terrori johti vähitellen vastarinnan laajenemiseen myös piireihin, jotka aikaisemmin olivat asettuneet puolustamaan ulkomaisen pääoman etuja Etelä-Vietnamissa. Erityisesti kansallismieliset ja maan vapauttamista vaativat aatteet laajensivat vaikutustaan sivistyneistön piirissä.⁴⁰ Kansallisen vapautustaistelu koordinoimiseksi perustettiin maan itsenäisyyttä ajavien poliittisten ja yhteiskunnallisten ryhmien toimintoja poliittisella tasolla koordinoimaan 20. 12. 1960 Kansallinen Vapautusrintama. Siihen kuuluivat Kansan Vallankumouksellinen puolue, Radikaalisosialistinen puolue ja Demokraattinen puolue, ammatillisia järjestöjä, opiskelija- ja nuorisojärjestöjä sekä uskonnollisia ja sivistyksellisiä yhteisöjä. Ohjelmassaan Etelä-Vietnamin Kansallinen Vapautusrintama asetti tehtäväkseen maan vapauttamisen Yhdysvaltain imperialismista ja sen edustajista sekä demokraattisen kokoomushallituksen perustamisen. Kansallinen vapautusrintama pystyi nopeasti laajentamaan vaikutusvaltaansa erityisesti talonpoikaiston keskuudessa.

Vuoden 1961 alussa perustettu Kansallisen Vapautusrintaman sotilaallinen haara, Kansan Vapautusarmeija pystyi perustamisensa jälkeisinä kuukausina vakavasti järkyttämään Diemin ja hänen amerikkalaisten neuvonantajiansa mielirauhaa tuhotessaan järjestelmällisesti Diemin joukko-osastoja.

39. U.S. Neo-colonialism in South Vietnam, Vietnamese Studies No. 31, Xunhasaba, Hanoi 1971., ss. 14—20. Kirja tarjoaa yhdessä toisen osansa (Vietnamese Studies No. 35.) kanssa hyvän kokonaiskuvan Yhdysvaltain neokolonialismin mekanismeista.

40. Diemin kaudesta ks. South Viet Nam (1954—1965), Vietnamese Studies No. 8, Xunhasaba, Hanoi, ei painovuotta.

Samaan aikaan Yhdysvaltain kokonaisstrategiassa tapahtui muutoksia. Yhdysvaltojen strategia 1950-luvulla oli ollut takaisinvyöryttäminen (roll back), jonka tavoitteena oli sosialismin jo saavuttamien asemien takaisinvaltaaminen. Tämän strategian sotilaspoliittisena vastineena voidaan pitää ns. massiivisen vasta-iskun strategiaa, joka perustui imperialismin ydinvoiman iskukykyyn nopeaan kasvattamiseen. Neuvostoliiton sotilaallistekninen kehitys kuitenkin vei pohjan tältä strategialta: Neuvostoliitto osoitti kykenevänsä vastaamaan kaikkiin hyökkäyksiin sitä vastaan. Siirryttäessä 1960-luvulle imperialistiset vallat omaksuivat ns. joustavan vasta-iskun strategian. Tämän strategian mukaisesti Yhdysvallat pyrki kohtaamaan vihollisensa ylivoimaisesti aseistautuneena millä tasolla tahansa. Vietnamista tuli tämän strategian koekenttä.

Yhdysvaltain avoin osallistuminen Vietnamin sotaan on jaettavissa selvästi strategisilta tavoitteiltaan ja taktiikaltaan poikkeaviin neljään jaksoon:

1. erikoissota 1961—1964
2. rajoitettu sota 1964—68
3. sodan laajentaminen ja vietnamisointi 69—73
4. jälkivaihe 1973—75.

Erikoissota

Ngo Dinh Diemin hallituskauden terrori johti kasvavaan vastarintatoimintaan, mikä osoitti samalla Diemin joukot kyvyttömiksi hallitsemaan tilannetta. Presidentti John F. Kennedyn aloitteesta Yhdysvallat ryhtyi kasvattamaan sotilasneuvonantajien määrää. Erityistä huomiota kiinnitettiin perinteisen sodankäynnin taktisista lähtökohdista poikkeavan "vastakumouksellisen" sodankäynnin tekniikan kehittämiseen.⁴¹ Yhdysvaltain sotilaallisten toimenpiteiden lähtökohtana oli oletamus Yhdysvaltain ja sen liittolaisten kyvystä lyödä Kansallinen Vapautusarmeija puhtaasti sotilaallisin keinoin. Yhdysvaltain erikoisjoukkojen "Vihreitten Barettien" ja amerikkalaisten sotilasneuvonantajien kouluttamien liittolaisjoukkojen kärsittyä jatkuvia tappioita Yhdysvallat nosti jo erikoissodan aikana joukkojensa määrää Vietnamiin.

Yhdysvaltain joukkojen kasvu 1960—1964:⁴²

1960	900
1961	3000
1962	11300
1963	16300
1964	23300

41. Vastakumouksellisen sodankäynnin strategian ja taktiikan sekä teknisten edellytysten kehittämisestä ks. Michael T. Klare: War without end — American planning for the next Vietnams, New York 1972.

42. Weidemann — Wünsche: mt., s. 177.

Joukkojen lisääminen ei kuitenkaan muuttanut tilannetta. Yhdysvallat voimisti tappioiden seurauksena huomattavasti tutkimusta kumouksellisten sotien luonteesta. Vietnam oli tämän tutkimuksen keskeinen "aineisto".⁴³ Suoritetut uudelleenarvioinnit johtivat huomattavaan strategiamuutokseen Yhdysvaltain Vietnam-politiikassa v. 1965.⁴⁴

Rajoitettu sota 1965—1968

Kansallisen Vapautusrintaman asemien vahvistuminen ja Vietnamin Demokraattisen Tasavallan sosialistisen rakennustyön voimakas eteneminen käänivät voimasuhdetta Kaakkois-Aasiassa jatkuvasti Yhdysvaltain kannalta epäedullisempaan suuntaan. Tonkinin lahdella lavastetun välikohtauksen jälkeen Yhdysvallat käynnisti pommituslennot Vietnamin Demokraattista Tasavaltaa vastaan. Näin Yhdysvallat katsoi tuhoavansa Etelä-Vietnamissa käynnissä olevan kansallisen vapautustaistelun taloudellisen perustan ja tuen.

Samanaikaisesti Yhdysvallat ryhtyi toimenpiteisiin eristääkseen Kansallisen Vapautusrintaman poliittisesti Etelä-Vietnamissa. Perustettuihin strategisiin kyliin ryhdyttiin siirtämään suuria joukkoja väestöä alueilta, jotka katsottiin olevan uhanalaisia. Kemiallisen ja biologisen sodankäynnin välineillä tuhottiin laajoja alueita vapautusrintaman joukkojen toimintaedellytysten tuhoamiseksi.

Näillä toimenpiteillä on perustansa amerikkalaisten analyysissä tarvittavista vastatoimenpiteistä Mao Tse Tungin kehittämän "pitkitetyn kansansota" -käsitteen varaan rakennetun taistelumenetelmän murtamiseksi. Pitkitetty kansansota perustui Kiinan olosuhteisiin, joissa vuosikymmenien kuluessa vallankumoukselliset joukot pystyivät murtamaan paremmin aseistetut Tšiing Kai-šekin joukot. Ryhtymättä laajoihin raskasta aseistusta vaatiin suurtaisteluihin vallankumoukselliset joukot laajensivat poliittisella tasolla vaikutusvaltaansa iskien viholliseen kaikkialla siellä missä vihollinen hetkellisesti, rajatun alueen puitteissa oli alivoimaisessa asemassa. Olennainen edellytys tämän sodankäynnin menestykselle oli paikallisen väestön jatkuva tuki erityisesti vaiheessa, jolloin vallankumoukselliset joukot laajentavat vaikutusalueitaan. Vasta riittävän poliittisen tuen ja sotilaallisen ylivoiman saavutettuaan joukot ryhtyvät avoimeen hyökkäyk-

43. Sotilaallisesta tutkimuksesta Yhdysvalloissa sekä siellä tapahtuvasta sotilaallisesta koulutuksesta ks. Dorothy Nelkin: *The University and Military Research*, New York 1972, ss. 25—53.

44. Erikoissodan kaudesta ks. *Failure of "Special War"*, Vietnamese Studies no. 11, Xunhasaba, Hanoi ei painovuotta.

seen vihollista vastaan. Strategia ei tunne poliittisen ratkaisun mahdollisuutta.⁴⁶

Mao Tse Tung on kuvannut sissien ja kansan välistä suhdetta vertaamalla sissejä kansan muodostamassa vedessä eläviin kaloihin. Yhdysvallat päättikin ryhtyä Vietnamissa jättiläismäiseen "kuivausoperaatioon" kansan keskuudessa elävien "kalojen" kasvualustan tuhoamiseksi.

Maon "pitkitetty kansansota" toimi Kiinan olosuhteissa, mutta 1960-luvulla tällä menetelmällä saataa olla tuhoisat seuraukset. Aikakaudella jolloin imperialismi teknologisella ylivoimallaan kykenee tuhoamaan tuhansia neliökilometrejä elinkelvottomaksi ja suuntaa toimenpiteidensä kärjen siviiliväestöön, yksipuolinen turvautuminen "pitkitettyyn kansansotaan" siirtää strategisen aloitteen viholliselle. Kiinan maolaisen johdon halu säilyttää "pitkitetty kansansota" kansallisen vapautusliikkeen ainoana hyväksyttynä sotilaallisena doktriinina heijastaa toisaalta Kiinan johdon pyrkimystä eristää kansallinen vapautusliike sosialistisesta maailmanjärjestelmästä esiintymällä tukijana taistelussa, jota sen teknologisella tasolla pystytään tukemaan, sekä toisaalta Kiinan suurvaltašovinisin ruokkimaa äärišavemmistolaisia "paperitiikeri"-ajattelua, jossa kymmenien miljoonien henkien uhraukset eivät merkitse mitään.

Sotilaallisen aloitteen saavuttamiseksi Kansan Vapautusarmeijan joukot suorittivat vuoden 1968 alussa merkittävän muutoksen sotilaallisessa strategiassaan, irrottautuivat lopullisesti pitkitetyn kansansodan strategiasta. Vuoden 1968 ns. tet-hyökkäys kohdistettiin Yhdysvaltain ja sen liittolaisten keskeisimpiin tukikohtiin ja suurimpiin kaupunkeihin. Tällä hyökkäyksellä Kansan Vapautusarmeija osoitti kykenevänsä ottamaan aloitteen taisteluissa käsiinsä ja pakotti Yhdysvallat jälleen tarkistamaan strategiaansa. Rajoitetun sodan aikana Yhdysvaltain ja sen liittolaisten joukkojen määrä kasvoi korkeimmalle tasolle koko Indokiinan sodan aikana.

Yhdysvaltain joukkojen määrä 1965—1969:⁴⁶

1965	184300
1966	385300
1967	486000
1968	535500
1969	479500

Sodan laajentaminen ja "vietnamisointi"

Vietnamin sodan aiheuttama taloudellinen ja poliittinen kriisi Yhdysvalloissa ja välttämättömyys voimistaa Yhdysvaltain liitto-

45. Mao Tse-tung: Pitkällisestä sodasta, Teoksia I, Tampere 1958., ss. 316—435. Tekstin suomalaisessa käännöksessä käytetään uskollisesti nimitystä "pitkällinen sota", jota kuitenkin voidaan pitää virheellisenä, sillä termi ei osoita strategiaan kuuluvaa tietoa valintaa olla ryhtymättä ratkaiseviin taisteluihin ennen sopivaksi katsottua valmisteluvaihetta.

46. Weidemann — Wünsche: mt., s. 177.

laispolitiikkaa johti 1960-luvun lopulle tultaessa Yhdysvaltain uuteen strategiamuutokseen, siirtymisen ns. "vietnamisointipolitiikkaan". Sen välittömänä sotilaspoliittisena tavoitteena oli lisätä Yhdysvaltain liittolaisten osuutta sodassa ja vähentää amerikkalaisten maataistelujoukkojen määrää Vietnamissa.

Vaatus puhtaasti alueellisten liittoutumien sisällyttämisestä imperialismin liittoutumastrategiaan Aasiassa oli alkanut kyllä voimistua jo 1960-luvun puolivälissä. Johnsonin opin nimellä tunnetun strategian pääpiirteinä olivat sopimusjärjestelmän laajentaminen ja alueen pääomapiirien omaehtoiseen alueelliseen toimintaan pohjautuvan imperialistisen puskurivyöhykkeen luominen. Huipentumansa tämä strategia sai vuoden 1968 jälkeen Nixonin tultua presidentiksi.

Yhdysvaltain vähentäessä maataistelujoukkojensa määrää se samalla laajensi Vietnamin sotaa muihin Indokiinan maihin hyökkäämällä vuonna 1970 Kambodshaan, joka noudattamallaan puolueettomuuspolitiikalla oli asettunut vastustamaan Yhdysvaltain imperialistisia pyrkimyksiä. Laajentamalla sodan myöhemmin myös avoimesti Laosiin Yhdysvallat julkisti jo vuosikausia jatkuneen tilanteen, olihan CIA jo vuosia johtanut Laosin Isänmaallista Rintamaa, Pathet Laoa vastaan käytyä sotaa.

Hyökkäyksellä kaikkia Indokiinan kansoja vastaan Yhdysvallat sai nyt vastaansa Etelä-Vietnamin Tasavallan Väliaikaisen Vallankumoushallituksen, Vietnamin Demokraattisen Tasavallan, Laosin Isänmaallisen Rintaman ja Kambodshan Kansallisen Yhtenäisyysrintaman yhteisen taisteluvoiman. Huhtikuussa 1970 pidetyssä Indokiinan kansojen huippukokouksessa sen osanottajat totesivat: "Lähtien periaatteesta, että jokaisen maan vapauttaminen on sen kansan asia, pitävät eri osapuolet velvollisuutenaan tehdä kaiken voitavansa antaakseen molemminpuolista apua hyökkäyksen kohteeksi joutuneen osapuolen toivomusten mukaan ja molemmin puolisen kunnioituksen perusteella."⁴⁷

Neuvostoliiton ja muitten sosialististen maitten mittavalla sotilaallisella ja taloudellisella tuella, "kansojen rintamaksi" muodostuneen kansainvälisen solidaarisuusliikkeen ja Kansan Vapautusarmeijan taisteluponnistuksilla Vietnamin sota saatiin siirrettyä myös diplomaattisella tasolla tapahtuvaksi. Yhdysvaltain täytyi tunnustaa Etelä-Vietnamin Väliaikainen Vallankumoushallitus kanssaan tasa-arvoiseksi neuvotteluosapuoleksi.

Jatkaessaan "vienamisointi"-politiikkansa kehittämistä ja pommittaessaan Vietnamin Demokraattisen Tasavallan kaupunkeja ja muita siviilikohhteita Yhdysvaltain imperialismi nosti aggression poliittisten neuvottelujen välineeksi. Pariisin neuvottelun ollessa kriittisimmässä vaiheessaan joulukuussa 1972 Yhdysvallat pyrki vielä painamaan VDT:n polvilleen massiivisilla terroripommituk-

47. Peoples of Indochinese Countries in League against U. S. Aggression, Giaiphong Editions, South Vietnam 1970 s. 20.

sillaan. Sotilaallisella, poliittisella ja diplomaattisella rintamalla saavutettujen voittojen tuloksena Yhdysvallat pakotettiin 27. 1. 1973 tunnustamaan tappionsa Indokiinassa ja allekirjoittamaan Pariisin rauhansopimus.⁴⁸ 27.1-73

Pariisin rauhansopimuksessa Yhdysvallat sitoutui vetämään pois kaikki joukkonsa Vietnamista, lopettamaan aseitten toimitamisen Etelä-Vietnamiin ja olemaan sekaantumatta Etelä-Vietnamin sisäisiin asioihin. Vaikkakin Yhdysvallat jatkuvasti pyrki sabotoimaan Pariisin sopimusta voidaan kuitenkin katsoa, että Yhdysvallat oli kärsinyt ratkaisevan tappionsa jo Pariisin rauhansopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä.

Mukautumisvaihe

Pariisin sopimuksen allekirjoittaminen käynnisti Etelä-Vietnamissa poliittisen prosessin, jota luonnehti toisaalta Nguyen Van Thieun hallituksen taloudellinen ja poliittinen vararikko sekä tämän hallituksen epätoivoinen pyrkimys jatkaa vailla mitään edellytyksiä sotaa sekä toisaalta Thieun vastaisen opposition ja Etelä-Vietnamin Tasavallan Väliaikaisen Vallankumoushallituksen näkemysten selvä lähestyminen ja voimistunut toiminta Pariisin rauhansopimuksen noudattamisen puolesta. Yhdysvaltain sotilaallinen sekaantuminen Vietnamin sisäisiin asioihin jatkui tuhansien sotilasneuvontajien kautta, jotka kuitenkin eivät kyenneet estämään Saigonin sotilaallista tappiota.⁴⁹

Yhdysvaltain imperialismin tappio ja luokkataistelun näkymät Aasiassa

Yhdysvaltain imperialismin tappio Indokiinassa on johtanut uudenlaisen poliittisen tilanteen muodostumiseen koko Kaakkois-Aasian alueella. Imperialismi on joutunut luopumaan harjoittamastaan sosialismin asemien valtaamiseen tähtäävästä strategias-
ta Aasiassa — Vietnamin Demokraattisen Tasavallan valtaamisesta — ja mukautumaan tilanteeseen. Samanaikaisesti on kokoontunut ETY-kokous, joka kirjaa imperialismin mukautumisen voimasuhteeseen Euroopan alueella.

Sotalismin ja kansallisen riippumattomuuden voimien aseminen voimistuminen Aasiassa näkyy useissa konkreettisissa kysymyksissä eri Aasian valtioissa. SEATO oli jo aikaisemmin me-

48. Tarkemmin ks. Indochina: the 1972—73 turning-point, Vietnamese Studies No. 39, Hanoi 1974.

49. Pariisin sopimuksen jälkeisestä kaudesta ks. Jorma Lindfors — Olli Linsjö: Vietnam 1974, Soitu 3/74.

nettänyt merkitystään Ranskan ja Pakistanin vetäytyttyä käytännössä järjestön toiminnasta. Nyt ovat Thaimaan ja Filippiinien hallitukset esittäneet koko SEATO:n purkamista. Tämä kehitys luo mahdollisuuksia jännityksen lieventämispolitiikan laajentamiselle Aasiassa, Aasian kollektiiviselle turvajärjestelmälle.

Yhdysvaltain imperialismi ei ole kuitenkaan luopunut asemistaan Aasiassa. Yhdysvallat on voimistanut pyrkimyksiä luoda sen etuja palvelevia alueellisia liittoutumia Aasiassa. Näiden alueellisten liittoutumien tarkoitus on mahdollistaa USA:n vetäytymisen jatkuminen vailla välittömiä sitoumuksia olevaksi taustavoimaksi. Samalla se merkitsee taloudellisten sitoumusten siirtämistä Yhdysvaltain harteilta sen aasialaisille liittolaisille ja pyrkimystä kanavoida alueen kansallisen porvariston kasvupyrkimykset imperialismiin etuja palveleviin uumiin. Yhdysvallat on pyrkinyt myös Japanin nostamiseen alueen yleisistä imperialistisista eduista vastaavaksi voimaksi, mikä tähtää lisäksi Japanin ja Neuvostoliiton kehittyvien suhteiden sabotoimiseen.

Oma tärkeä asemansa imperialismiin strategiassa Aasiassa on Kiinan nykyisen johdon noudattamalla politiikalla. Tukiessaan yksilöterroria ja vailla riittävää poliittista perustaa toimivia kumouksellisia ryhmittymiä (Burma, Indonesia, Intia ja Sri Lanka) ja suorittaessaan provokaatioita rajanaapureitaan vastaan (Intia, Burma) sekä ruokkiessaan olemassaolevia konflikteja (Intia—Pakistan) Kiina on lisännyt alueella vallitsevaa poliittista jännitystä luoden näin pohjaa imperialismiin liittoutumastrategialle. Neuvostoliiton vastaisessa politiikassaan Kiinan maolainen johto on liittoutunut Yhdysvaltain imperialismiin kanssa. Yhdysvaltain ja Kiinan samansuuntaiset suurvaltašovinistiset pyrkimykset ovat johtaneet yhteisymmärryksessä suoritettuun etupiirijakoon, jonka päätavoitteena on sosialismin asemien tuhoaminen Aasiassa.⁵¹

Yhdysvaltain imperialismiin luoman liittoutumastrategian sisäiset ristiriidat ovat ilmeisiä. Japanin yritykset hyödyntää alueellisia liittoutumia omien monopoliensa parhaaksi ovat silminnähettävästi kiristäneet Japanin ja Yhdysvaltain välejä. Australia on valmis yhdessä Japanin kanssa johtamaan Tyynenmeren ja Aasian alueen kapitalististen maitten liittoutumaa, onhan Australia alueella kiistatta toiseksi voimakkain taloudellinen mahtitekijä. Samanaikaisesti Yhdysvallat ja Iso Britannia ovat valmiita voimistamaan Australian ja Uuden Seelannin osuutta alueen liittoutumien johdossa luodakseen näin vastapainon Japanin ekspansiolle.⁵²

51. Ks. tarkemmin Die Aussenpolitik der VR China, Über das Wesen des aussenpolitischen Kurses der gegenwärtigen chinesischen Führung, Berlin 1971.

52. Ks. I. Lebedevin artikkeli, "International Affairs", Moscow 1970, No. 4.

Indokiinan tappion vaikutus Yhdysvaltain sisäpolitiikkaan ja kansainväliseen asemaan

Indokiinan tappion merkitystä Yhdysvaltain imperialismille voidaan tarkastella sen sotilaallista, sisä- ja ulkopoliittisista vaikutuksista käsin.

Indokiinan sodassa Yhdysvaltain kärsimän sotilaallisen tappion osoittavat luvut siitä, mitä Yhdysvallat sijoitti sotilaallisella rintamalla sotaan:⁵³

- Yhdysvallat sijoitti huomattavan osan taloudellisesta potentiaalistaan Indokiinan sotaan. Sodan välittömät kustannukset ovat vähintään yli 250 miljardia \$.
- Yhdysvallat käytti Indokiinassa yli 2,5 miljoonaa sotilasta koko sodan aikana
- Yhdysvallat sijoitti Indokiinaan 40 % merijalkaväestään, yli 60 % ilmavoimistaan ja lähes puolet strategisten ilmavoimiensa rungon muodostavista B-52 koneista
- Indokiinassa kuoli 56 559 amerikkaista sotilasta tai "siviilineuvonantajaa" sekä haavoittui yli 300 000 miestä.

Sodan psykologiset vaikutukset yhdessä sen sisäpoliittisten vaikutusten kanssa muodostavat kokonaisuuden, joka tulee vaikeuttamaan Pentagonin mahdollisuuksia toteuttaa Yhdysvaltain imperialismiin tavoitteita. Neuvostoliiton puolustusministeri marsalkka A. A. Gretshko arvioi NKP:n 24. edustajakokouksessa Indokiinan sotilaspoliittista kokonaisopetusta seuraavasti: "Imperialismin johtajat valitsivat Vietnamin strategiansa koekentäksi. Vietnamista muodostui kuitenkin heidän sotaoppinsa hautausmaa."⁵⁴

Indokiinan sodan sisäpoliittiset vaikutukset heijastuvat jatkuvasti vallitsevassa Yhdysvaltain sisäisessä yhteiskuntakriisissä: valtiontalouden sekä finanssi- ja tuotantojärjestelmän kriisissä ja sosiaalipoliittisessa käymistilassa.⁵⁵

Valtiontalouden alijäämäisyys, negatiivinen maksutase, jatkuva inflaatio jo dollarin laskeva kurssi leimaavat Yhdysvaltain taloudellista tilaa. Sodan aiheuttamaa noususuhdannetta on rauhan tultua seurannut voimakas ylituotantokriisi. "Varustelun paisumisen hättäväikutukset tulivat siitä lähtien yhä ilmeisimmiksi. Valtion varustelutulauksilla keinotekoisesti luotu teollisuuden nousu vaimeni vähitellen; talouden siviilisektorilla suhdanteet

53. Ks. tarkemmin: Horst Rennhack: Auswirkungen des anti-imperialistischen Sieges in Indochina auf das internationale Kräfteverhältnis, IPW-Berichte 6/74.

Sodan aiheuttamista tuhoista ks. myös Yhdysvaltain Indokiinassa suorittamia sotarikoksia tutkivan kansainvälisen komission aineisto vuosilta 1969—74.

54. Neues Deutschland, 3. 4. 1971.

55. Ks. tarkemmin Horst Rennhack: Indokiinan sota ja USAn yhteiskuntakriisi, Soihitu 6/72, Helsinki 1972, ss. 71—85.

heikkenivät. Yhä suurempi osa tuotantokapasiteetista joutui tyhjäkäynnille ja työttömyys lisääntyi jälleen; maksukykyinen kysyntä väheni, mistä seurasi tuotannon lisäsupistuksia.⁵⁶ Yhdysvaltalainen taloustieteilijä John Kenneth Galbraith on huomauttanut ivallisesti tästä koko Yhdysvaltain finanssi- ja tuotantojärjestelmää koskevasta kriisistä: "Presidentti Nixon on onnistunut siinä, mitä aiemmin pidettiin mahdottomana: hän on onnistunut yhdistämään laman ja inflaation."

Nämä kriisin ilmentymät Vietnamin sodan jälkeisessä Yhdysvalloissa tulevat ennen kaikkea amerikkalaisten työläisten kannettavaksi. Valtava työttömyys sekä Yhdysvaltain valtiontalouden heikkoudesta johtuva sosiaalipolitiikan kriisi on merkinnyt Yhdysvaltain työtätekevien jatkuvaa absoluuttista kurjistumista. Tämä toisaalta on nostanut esiin uusia lamakausille tyypillisiä ristiriitoja. Rikollisuuden kasvu ja erilaiset rasismien ilmentymät kuuluvat myös Vietnamin jälkeisen Yhdysvaltain kuvaan.

Indokiinassa kärsitty sotilaallinen tappio merkitsi Yhdysvaltain ulkopoliittisen aseman ja arvovallan romahtamista. Kokenut amerikkalainen diplomaatti George F. Kennan totesi Yhdysvaltain ulkopoliittisesta arvovallasta: "Amerikkalaiset tietävät, että koko maailman sivistyneistö katselee heitä vihaa tuntien ja kielteisesti suhtautuen ja etteivät kehitysmaitten valtiomieheltäkään peitä halveksuntaansa"⁵⁷ Yhdysvaltain kyvyttömyys ajaa imperialismin etuja on myös johtanut Yhdysvaltain ja muitten imperialismien keskusten, erityisesti Japanin ja EEC:n välisten suhteitten kiristymiseen. Pariisin sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Yhdysvaltain imperialistiset liittolaiset ja kilpailijat rekisteröivät välittömästi Yhdysvaltain tappion kansainvälisen imperialistisen leirin sisäisen tilanteen kannalta muuttuneena." Yhdysvallat, ulkoiselta voimaltaan ensimmäinen valtio Atlantin piirissä, on menettänyt Vietnamin sodassa uskottavuutensa johtavana valtiona...⁵⁸

Anti-imperialististen voimien voitto Indokiinassa ja maailman vallankumousprosessi

Anti-imperialististen voimien voitolla ei ole kuitenkaan merkitystä vain suhteessa Aasiaan muodostuneeseen uuteen tilanteeseen ja Yhdysvaltain imperialismien kriisiin. Sillä on suuri merkitys koko kansainvälisen luokkataistelun kannalta. Vietnamin voitto on maailman sosialistisen järjestelmän, kansainvälisen kommunistisen työväenliikkeen ja kaikkien rauhaa rakastavien voimien merkittävä voitto.

Indokiinan kansojen taistelu oli kiinteästi sidottu kansainvälisen voimasuhteen kehittymiseen, ei sitä määräävänä tekijänä,

56. AP, Washington, 26. 1. 1971.

57. Sit. Horst Rennhack: em. IPW-Berichte, 6/74.

58. Frankfurter Rundschau, Frankfurt am Main, 29. 1. 1973.

vaan sosialismin ja imperialismien välisen voimasuhteen muutosta ilmentävänä tekijänä. "Sota Vietnamissa on vakuuttavin todistus ristiriidasta imperialistien aggressiivisten suunnitelmien ja sen kyyryttömyyden välillä toteuttaa näitä suunnitelmia".⁵⁹ Vietnamilaisen vallankumouksen terävimpiin teoreetikoihin lukeutuva Le Duan luonnehtii vietnamilaisen vallankumouksen edellytyksiä ja luonnetta seuraavasti: "Vietnamin vallankumous on tapahtunut aikakaudella, jolloin siirtyminen kapitalismista sosialismiin on tapahtumassa koko maailman mittakaavassa ennen kaikkea niillä edellytyksillä, joita sosialistisen maailmanjärjestelmän olemassaolo on luonut."⁶⁰ Samalla Indokiinan sota lujitti käytännössä imperialisminvastaisten voimien taisteluyhtenäisyyttä. Maolaiset väittämät "maailman maaseudun ja kaupungin" välisestä ristiriidasta maailman kehitystä määräävänä tekijänä ovat osoittautuneet täysin kestävämmiksi Indokiinan kansojen vallankumouksellisen taistelun todellisuudessa. Vietnamin Demokraattisen Tasavallan kansalliskokouksen julistuksessa Vietnamin vapautuksen johdosta ilmaistiinkin "vilpitön kiitos Neuvostoliitolle, muille sosialistisille maille, kommunistiselle ja työväenliikkeelle, ystävällismielisten sitoutumattomien maiden kansoille, kaikille edistyksellisille ihmisille myötätunnosta, tuesta ja avusta Vietnamin kansan oikeudenmukaista asiaa kohtaan."⁶¹

Kansalliskokouksen julistuksessa ilmaistiin myös "syvä kiitollisuus ja tunnustus Vietnamin työtätekevien puolueelle ja Vietnamin kansakunnan johtajalle, presidentti Ho Tshi Minhille suurista palveluksista Vietnamin vallankumouksen voiton saavuttamisesta."⁶² Maolaisten iskulauseet ja "debraylaiset" teesit vallankumouksellisen puolueen ja työväenluokan asemasta vallankumoustaistelussa epäolennaisina tekijöinä kaikuivatkin onttouttaen Vietnamin kansan kokemuksen rinnalla. Vietnamin historia osoittaa, että talonpoikaiston vallankumouksellinen potentiaali on todella suuri, mutta että sen saamiseksi täysin esille tarvitaan välttämättä talonpoikaiston liittoa puolueen johtaman työväenluokan kanssa kansallisessa ja kansainvälisessä mitassa.

Vietnamin kansan taistelu on myös osoittanut kaikkien taistelumuotojen — sotilaallisten, taloudellisten, poliittisten ja diplomaattisten — hyväksikäytön tärkeyttä. Erityisesti on syytä korostaa Vietnamin Demokraattisen Tasavallan suorittaman sosialismin aineellisen perustan luomisen merkitystä ja sitä että Indokiinan sota osoitti konfliktien rauhanomaisen ratkaisun mahdollisuuden olemassaolon.

Voittoa Indokiinassa ei saavutettu helposti. Uhmaten Nürnbergissä Hitlerin käytyreitä tuomittaessa luotuja kansainvälisen oi-

59. Kommunististen ja työväenpuolueiden kansainvälinen neuvottelukokous, Moskova 1969, perusasiakirja.

60. Le Duan, mt., s. 175.

61. Tiedonantaja 10. 6. 1975.

62. mt.

keuden periaatteita sotasyllisyydestä Yhdysvaltain monopolit ja taantumus ovat vastuussa 1.3 miljoonan vietnamilaisen murhasta, yli 3 miljoonasta haavoittuneesta ja 7.5 miljoonasta kodittomasta ihmisestä 45 miljoonaisen Vietnamin kansan väestöstä.⁶³ Mutta Vietnamin kansan taistelu on osoittanut, että "aikakaudellamme kansakunta, joka on noussut taisteluun oikeuksiensa ja aatteidensa puolesta tulee voittamaan lopussa, sillä ei ole mitään valtaa maailmassa, joka pystyy murtamaan sen tahdon".⁶⁴

63. Horst Rennhack: mt., IPW-Berichte 6/74.

64. Dmitry Volsky: Peace comes to Indo-China, New Times 19/75.

STUDIA GENERALIA

SOL:n YLEISLUENTOSARJA SYKSYLLÄ 1975

Sosialistinen Opiskelijaliitto järjestää osana maamme sosialistisen opiskelijaliikkeen 70-vuotisjuhlavuotta tänä syksynä laajan yleisluentosarjan, jossa käsitellään ajankohtaisia aatteellisia, poliittisia ja maailmankatsomuksellisia kysymyksiä. Luennot esittävät kommunistien perustellun kannan ongelmallisiin ja kiisteltuihin kysymyksiin ja vastaavat niihin vääristelyihin, joita marxilais-leniniläisiä katsomuksia vastaan esitetään.

Luennoitsijat ovat kokeneita koti- ja ulkomaisia tiedemiehiä ja poliitikkoja. Neuvostoliitosta saapuu kaksi luennoitsijaa — ensimmäisenä syyskuun lopulla luennoi Suomessakin tunnettu kansainvälisen kommunistisen liikkeen ongelmien tutkija L. S. Gili-lov aiheesta "Kommunistit ja demokratia".

LUENNOT KÄSITTELEVÄT

- kommunistien suhdetta demokratiaan, demokraattiseen rintamaan ja SKDL:oon
- väkivallan ongelmaa yhteiskunnassa
- ympäristön tuhoutumista ja sen estämistä
- kehitysalueita ja aluepolitiikkaa Neuvostoliitossa ja Suomessa
- marxismi-leninismi ja tieteen suhdetta
- työläisten ja opiskelijoiden yhteistyötä
- isänmaallisuutta ja kansainvälisyyttä kommunistien toiminnassa
- "supervalta"-oppeja

Luentoja pidetään useimmilla korkeakoulupaikkakunnilla kullakin 2—6 aiheesta. Seuraa tarkempaa ilmoittelua luennoista tai kysäise niistä SOL:n jäsenjärjestöiltä! Tervetuloa seuraamaan SOL:n Studia Generalia -luentosarjaa ja vaihtamaan mielipiteitä!

Keskustelu vallankumouksellisen liikkeen strategiasta ja taktiikasta

Taisto Sinisalo, Timo Koste
Seppo Toiviainen, Kari Toikka

Kokosimme neljä toveria, jotka ovat osallistuneet vallankumouksellisen liikkeen tilannearviota ja tehtäviä koskevaan keskusteluun teoksillaan ja artikkeleillaan, saman pöydän ääreen keskustelemaan demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun näkymistä. Keskusteluun osallistuivat SKP:n varapuheenjohtaja Taisto Sinisalo, SKP:n keskuskomitean jäsen professori Seppo Toiviainen, SKP:n talouspoliittisen osaston työntekijä Timo Koste ja SOL:n ja SOTK:n hallituksen jäsen Kari Toikka. Toimitusta keskustelussa edustivat Raimo Lovio ja Jukka-Pekka Takala.

Keskustelun lähtökohtina on pidettävä seuraavia seikkoja:

Ensinnäkin SKP:n 17. edustajakokouksen päätökset antavat lujan pohjan keskustelulle. Päätös puolueen yhtenäisyyden lujittamisesta, joka edellyttää puolueessa vallitsevien erimielisyyksien kartoittamista ja puolueohjelman uudistamisen vireillepanoa, määritteli jo nyt puolueen yksimielisen kannan lukuisiin vallankumouksellisen teorian ydinkysymyksiin, joista on vallinnut erimielisyyttä ja epäselvyyttä. Nyt selvästi mm. korostetaan sosialistisen vallankumouksen yleisiä lainmukaisuuksia ja torjutaan niiden sivuuttaminen "kansallisten mallien" avulla; viitataan proletariaatin diktatuurin välttämättömyyteen; torjutaan vallankumouksen rauhanomaisen muodon absolutisointi ja kehoitetaan varautumaan myös porvariston vastavallankumouksellisen väkivallan mahdollisuuteen; painotetaan joukkojen toimintaa edistyksellisen politiikan välttämättömänä liikkeellepanijana; viitataan kommunistisen puolueen johtavan roolin välttämättömyyteen vallankumouksen voitolle. Tällainen selvästi dokumentoitu puolueen marxilais-leniniläinen kanta antaa hyvän mahdollisuuden edetä keskustelussa ratkaisemaan aikaisem-

paa konkreettisemmin vallankumouksellisen liikkeen ongelmia.

SKP:n esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi luo pohjaa laajalle keskustelulle. Tämä keskustelu on tietenkin ohjelman konkreettisten tavoitteiden tunnetuksitekoa eri väestöryhmille ja niiden puolesta toimivien liikkeiden rakentamista. Mutta tärkeää on myös pohtia itse ohjelman asemaa ja merkitystä vallankumouksellisen liikkeen strategiassa.

Toiseksi kansainväliset tapahtumat ja keskustelu ovat antaneet runsaasti uutta aineistoa. Erityisesti Chilen ja Portugalin tapahtumat ovat herättäneet vilkasta keskustelua strategian ja taktiikan kysymyksistä. Mainittakoon vain Sobolevin artikkeli Chilestä (Soihtu 4/74) ja Cunhalin puhe Portugalin vallankumouksesta (Soihtu 1/75). Suomeksi on ilmestynyt vastikään myös laajempia tärkeitä teoksia, kuten B. Leibsonin *Mitä on vallankumouksellisuus tänään* (Edistys 1975) ja Reissigin ja Weigertin *Antimonopolistinen vaihtoehto, sosialistinen perspektiivi* (Kansankulttuuri 1975).

Kolmanneksi myös kotimaassa on vilkastunut keskustelu vallankumouksellisen liikkeen kysymyksistä. Tärkeitä herätteitä on antanut Taisto Sinisalon *Kommunistin* puheenvuoro, joka on ehtinyt lyhyessä ajassa jo kolmanteen painokseensa — poliittiselle kirjallisuudelle harvinaisen laajaan levikkiin. Myös *Soihdun* viime numeroissa on julkaistu aikaisempaa enemmän maamme luokkataistelutilannetta käsitteleviä kirjoituksia, joista tärkein on Kari Toikan *Poliittinen tilanne ja oikeistovaara* (Soihtu 2/75). Tämä keskustelu tapahtuu luonnollisesti ideologisen taistelun oloissa. Puutetta ei ole yrityksistä hämärtää luokkataistelun kysymyksiä. Ele Aleniuksen *Suomalainen vaihtoehto* on yksi esimerkki.

Neljänneksi tarpeen keskustelulle luo itse demokraattisen ja vallankumouksellisen liikkeen todellinen kehitys, joka nostaa jatkuvasti esiin uusia ratkaisua ja pohdintaa vaativia ilmiöitä.

Tämä keskustelu ei pyri mihinkään lopullisiin ja vuorenvarmoihin päätelmiin, ei edes niin jäsenneltyyn ja kehitelyyn jonkin teeman käsittelyyn kuin *Soihdun* analyysissä yleensä on pyritty. Valitsimme keskustelumuodon myös sik-

si, että voisimme käsitellä mielestämme tärkeitä teemoja, joista emme vielä voi esittää valmista analyysia. Tarkoituksemme on palata näihin kysymyksiin myöhemmin. Toivomme lukijoiden kommentteja.

— Toimitus

S o i h t u: Kommunistien strategian ja taktiikan kehittämiseksi taistelussa demokraattisen käänteiden aikaansaamiseksi maan politiikkaan tarvitaan tietysti arvio nykyisestä poliittisesta tilanteesta ja voimasuhteesta. Voimasuhteen määrittelyssä yhden olennaisen tekijän muodostaa suurporvariston käytössä olevien pysyvien ja väliaikaisempien voimavarojen ja menetelmien arviointi. Mielenkiintoista olisi tarkasti tutkia porvariston kahden taktiikan — väkivallan ja myönnötysten — keskinäissuhdetta Suomen luokkataistelussa.

S i n i s a l o: Suomen työväenluokka liittolaisineen on oppinut tuntemaan ns. vanha-oikeistolaisuuden — tuon, jolle on tunnusomaista avoimesti päällekkävyä toiminta niin sanoissa kuin teoissa. Tämän oikeistolaisuuden vaarallisuus ei ole vähentynyt. Päin vastoin sen toiminnan laajuus on jälleen viime vuosina kasvanut. Uusfasistiset virtaukset kuuluvat näihin vaaroihin ja vaativat ei vain valppautta vaan aktiivisia vastatoimia.

Suomessa porvariston taktillisena erikoispiirteenä on kuitenkin pyrkimys riisua kommunistit vallankumouksellisen taistelun aseista järjestelmään yhdentämisen menetelmin. Tässä se pyrkii turvautumaan hyvin tehokkaasti opportunistiin ja reformistisiin voimiin työväenliikkeessä. Näiden avulla vain voitaisiinkin pakottaa työväenluokka porvariston määräämiin ”pelisääntöihin”.

Tämä porvariston uusi taktiikka synnyttää myös uudenlaista oikeistolaisuutta. Sosdem puolueen — ja erikoisesti SDP:n nuoris- ja opiskelijaliikkeen piirissä toimivat itseään vasemmistososialidemokraateiksi nimittävät ovat arvioineet SDP:ssä nykyisin ”uusioikeistolaisuuden” vanhastaan tuttua pitsinkiläisyys-oikeistolaisuutta vaarallisemmaksi. Sosialistinen Politiikka -lehden¹ SDP:n kehityksen analyysissa puhutaan siitä, että tämän uusioikeistolaisuuden ”kasvualustana” on mm. kunnallishallinto ja valtiokoneisto. Todettuaan SDP:n ja porvarillisen valtion pitkälle menneen yhteenkietoutumisen tekijät lausuvat, että ”tässä yhteenkietoutumisessa porvarillinen valtio osoittautuu tähänastisten kokemusten (erityisesti Ruotsi) perusteella vahvemmaksi ja dominoivammaksi osapuoleksi, eikä suinkaan puolue”. Olisi hupaisaa — ellei kysymys olisi vakavasta asiasta — että sosialidemokraatit itse joutuvat toteamaan senkin, että ”OECD:n suunnittelumekanismit pelaavat parhaiten Suomessa juuri SDP:n työryhmis-

1. Jukka Paastela, Vasemmistososialidemokratian nykytilasta, Sosialistinen Politiikka 3/75.

sä". Tässä lienee kysymys jo avoimesta kansainvälisen monopolipääoman tunkeutumisesta Suomen työväenluokkaan.

Oikeiston vaikutusta ja toimintaa maassamme tarkasteltaessa olisikin syytä laajemminkin — eikä vain sosdem puolueen osalta — pyrkiä erittelemään uusioikeistolaisuuden muotoja. Ilmeisesti valtion roolin kasvaminen valtiomonopolistisen kapitalismin kehittyessä liittyy nykyiseen uusioikeistolaisuuteen. Myös esimerkiksi Ralf Dahrendorfin teoksessa "Luokat ja luokkaristiriidat teollisessa yhteiskunnassa" suorittamat erittelyt ja antamat suositukset kaipaisivat edelleen yksityiskohtaisempaa tutkiskelua siten, että arvioitaisiin miten on niiden suuntaisesti kehitetty sosiaalisen kumppanuuden, luokkayhteistyön uusia muotoja.

Koste: Tulopolitiikka on luonnollisesti ollut yksi keskeisiä uusia luokkayhteistyön muotoja. Tulopolitiikan hyödyllisyyttä suurporvaristolle ei tule mitata vain markoissa. Luulen, että suurporvaristo olisi vaikka vähän maksanutkin tulopolitiikan harjoittamisen mahdollisuudestaan, siitä, että "tällainen kokonaisvaltainen politiikka on rajoittanut työmarkkinajärjestöjen vapautta", kuten Keijo Lünamaa äskettäin avoimesti tunnusti.² Ja hän tarcoitti nimenomaan työntekijäin järjestöjä.

Tulopolitiikka ei tietysti ole estänyt työtaisteluja, mutta se on ollut melkoisena jarruna taloudelliselle luokkataistelulle ja sen laajenemiselle. Se on siten jarruttanut myös työläisten poliittisen tietoisuuden selkiintymistä. Tulee mieleen Palmiro Togliattin ajatus laajan ammatillisen taistelun merkityksestä poliittisenakin tekijänä Italiassa. "Ei voida saada", sanoo Togliatti, "oikeata kuvaa maamme poliittisesta tilanteesta eikä taloudellisesta kehityksestä, ellei ota huomioon tämän tekijän aktiivista, jatkuvaa ja joskus ratkaisevaakin olemassaoloa." "Sitoutuminen tulopolitiikkaan", jatkaa Togliatti, "merkitsee pyrkimystä poistaa tämä tekijä luomalla yksinomaan voiton ja työläitekevien kurjistamisen lakiin perustuva yhteiselämä, lakiin, joka on korporatiivisen ja hallinnollisen byrokratian suojeluksessa."³

Usein kysytään onko ay-liikkeen eheyttäminen mahdollistanut tulopolitiikan toteuttamisen. Näin ei kysymystä tulisi asettaa. Mutta jos kysytään vahvistiko ay-liikkeen eheyttäminen työläisbyrokratiaa, olisin valmis vastaamaan myönteisesti. Työläisbyrokratian käsite lienee meillä vähän tunnettu. Työväenluokan kerrostumana työläisbyrokratia eroaa Marxin kuvaamasta työläisaristokratiasta "ennen kaikkea siinä, ettei se osallistu tuotantoon, vaan tavallisesti istuu kirjoituspöydän takana", kuten E. Varga asian luonnehtii⁴.

E. Varga jakaa työläisbyrokratian kerroksen kolmeen "lajiin": osuuskauppabyrokratia, ammatillinen byrokratia ja sosdem. puo-

2. Haastattelu, Suomen Kuvalehti 27/75.

3. Rinascita 27/75.

4. E. Varga, Otšerki po problema politiekonomii kapitalizma, Politizdat, Moskova 1964, s. 114.

luebyrokraatia. Viimeksi mainittu "pesii" parlamentissa, lehtien toimituksissa sekä puoluekoneistossa, ja siihen kuuluvat myös kunnallis- ja valtionhallinnon "jäsenkirjapaikkojen" haltijat. Ammatillinen byrokraatia solmii työehtosopimukset. "Siitä (yhteistyössä porvariston byrokratian kanssa tuotantolaitoksissa) riippuu usein yksittäisenkin työläisen kohtalo."

Työläisbyrokratian "merkitystä ja vaikutusta moninkertaistaa se, että rinnan aidon, ostettavan byrokratian kanssa on olemassa lukumäärältään kymmeniä kertoja suurempi puolue- ja ammattiyhdistysaktiivi" — ne työläiset, jotka itse pyrkivät pääsemään ostettaviksi byrokraateiksi ja noudattavat sen vouksi kaikkia ammatillisen ja puoluebyrokratian ohjeita." Tämä kuvaus tuntuu kovin tutulta Suomen tilannetta ajateltaessa.

Soihtu: Puhuttaessa porvariston integraatitaktiikasta on myös otettu esiin presidentti Kekkonen. "Kommunistin puheenvuorossa" toveri Sinisalo tarkasteli presidentti Kekkosen asemaa sisäpolitiikassa tuoden esiin tämän toiminnasta piirteitä, jotka osoittavat hänen olleen yksi porvariston uuden taktiikan soveltamisen näkyvimpiä ja tärkeimpiä, ellei tärkein yksittäinen poliitikko.

Sinisalo: Tätä keskustelua olisi jatkettava. Samalla kun voimme todeta tyytyväisyydellä, että olemme saavuttaneet presidenttikysymyksen ympärillä ulkopoliittikan alalla huomattavia voittoja — valtiosääntökeskustelun tulokset, Kekkosen toimikauden jatkaminen jne. — ei tietenkään voida sulkea silmiä siltä, että kysymys Kekkosesta ja sisäpolitiikasta on aivan toisenlaatuisen.

Mitä selkeämmiksi myös tätä kysymystä koskevat päätelmät ja arviot muodostuvat, sen helpompi on käydä myös ulkopoliittista taistelua ja torjua esimerkiksi ne pyrkimykset, joita sisältyy Kokoomuksen ja muidenkin oikeistovoimien asennetarkistukseen suhteessa Kekkoseen. Ne ovat paitsi ulkopoliittista laatua — tavoitteena lienee neutralisoida ulkopoliittikkamme rauhansuuntausta — myös sisäpoliittisia — tavoitteena on näennäisesti mukautumalla demokraattisille voimille edulliseen voimasuhteeseen ulkopoliittikan alalla saavuttaa lisää sisäpoliittista liikkumavapautta työtätekevien vastaisen politiikan muodoille.

Toikka: Kekkosen subjektiivista roolia ja henkilökohtaisia pyrkimyksiä on tarkasteltava presidentin objektiivisesta asemasta käsin. Kysymyksessähän on porvarillisen valtiokoneiston tietty, suhteellisen itsenäinen osa. Tämä suhteellinen itsenäisyys ilmenee pääasiassa kahdella tavalla. Ensinnäkin siten, että presidentin aseman ja toiminnan kautta on vuoden 1944 ja erityisesti vuoden 1948 oikeistokäänteeseen jälkeen välittynyt Suomen politiikkaan Suomen kansainvälisen aseman ja siinä ilmenevän, sosialismin eduksi kehittyneen voimasuhteen vaikutusta. Toiseksi siten, että presidentti on toiminut kapitalismin kriisin ja luokkataistelun kärjistyessä taitavasti "ylimpänä valtakunnansovittelija-

na" monopolien laskuun. Luokkasisällöltään nämä vaikutussuunnat ovat vastakkaisia, presidentin asema ja toiminta on ristiriitainen.

Määrittävä kriteeri kommunistien arviossa on ulkopoliittikka, koska ulkopoliittikka muodostaa presidentin "toimenkuvan" pääsisällön ja ennen muuta siksi, että juuri ulkopoliittikan alalla presidentti edustaa muuhun valtiokoneistoon ja porvariston suureen osaan nähden edistyksellistä vaihtoehtoa.

Tietenkään presidentti Kekkonen ei ole ulkopoliittikkaan alueella kommunistien kritiikin yläpuolella. Ulkopoliittikan määräävyys ei myöskään merkitse Kekkosen sisäpolitiikan arvostelun kieltämistä. Se merkitsee vain, että arvostelun aika, paikka ja muodot on alistettava pääkäsymykselle.

Leibson on viitannut uusimmassa kirjassaan Ranskan tapaukseen, suhtautumiseen presidentti de Gaulleen. De Gaulleen ollessa Ranskan presidenttinä Neuvostoliiton ja Ranskan suhteet parantivat huomattavasti. Samaan aikaan Ranskan Kommunistinen Puolue jatkoi voimakasta de Gaulleen arvostelua ja taistelua gaullelaisvaltaa vastaan. Leibson toteaa, että eräs oikeistopropagandan perussävel oli siinä, että Moskovassa ja Pariisissa kommunistit muka suhtautuivat eri tavalla de Gaulleen. Suomi ei ole Ranska eikä Kekkonen de Gaulle, mutta Leibsonin metodologinen ohje on ilmeinen.

Soihtu: Tässä on nyt valotettu porvariston integraatiotaktiikkaa. Mikä on sitten äärioikeiston rooli?

Koste: Esimerkiksi puolisolitaallisissa reserviläisjärjestöissä ilmoitetaan olevan kymmeniä tuhansia aktiivijäseniä. Mitkään asepalvelusmuistot eivät riitä tällaisen organisaation ylösrakentamiseen. Taustalla on suurporvaristo ja poliittinen oikeisto. Todisteeksi riittää sen rahoitusyhtymän, Maanpuolustuksen Tuki ry:n hallituksen nimilista. 28 jäsenestä vain puolisen tusinaa ei ole vuorineuvoksia, pankinjohtajia tai muita suuryritysten toimitusjohtajia.

Käsittääkseni kyseessä on äärioikeistolainen, periolemukseltaan fasistinen järjestö, jonka tarkoituksena on a j a n t u l l e n kieltää kansalta voimakkeinoin sen demokraattiset vapaudet. Tässä ja nyt sillä ei ole tällaista tarkoitusta. Organisaation rakentajan myllyt jauhavat hitaasti. Ei vuoden 1918 valkoista "talonpoikaisarmeijaakaan" polkaistu maasta, sitä ennen olivat palokunnat, metsätysseurat, jääkärit ja etappitiet.

Mielestäni on paikallaan nähdä "tähtäyspisteen" ero äärioikeiston ja "normaalin" oikeiston välillä, eikä vain ero "jyrkkyyden" asteessa. Äärioikeistolaisiaan suurporvaristo tarvitsee ennen kaikkea silloin, kun "joukot eivät enää halua elää entiseen tapaan", kaikenlaista muuta oikeistolaisuutta se tarvitsee tässä ja nyt.

Samojen tulosten saavuttaminen tapahtuu eri tilanteissa eri keinoin. Mielestäni tulosten vertailua pitäisi enemmän harrastaa. Pirkkalan kokeilumonisteen kohtalosta tulee pakosta-

kin mieleen kokoomuspuolueen vuoden 1929 vaaliohjelman ensimmäinen kohta: "... kumousoppien levittäminen on tehokkaasti estettävä"; Matti Rossin ajohajdista 30-luvun noitavainot edistyksellistä sivistysteistöä vastaan. Tulee ajatelleeksi ammatti-yhdistysliikkeen joukkovoiman tosiasiallista halvaannuttamista tulopoliitiikan seurauksena, vaalilain uudistamiseen liittynyt SKP:n asemaa vastaan suunnattua hyökkäystä, mustalistajärjestelmiä, kriisilakeja, yhteiskuntavaarallisia lakkoja, työväentalojen tosiasiallista kohtaloa ynnä muita nykyajan tosiseikkoja — niillä on omat vastineensa lapuanliikkeen "saavutuksina".

Toikka: Porvariston taktisten päämenetelmien arviointiin liittyy pari näkökohtaa. Ensinnäkin on tarpeen tietää, kummalla taholla, reformismin vai avoimen väkivallan puolella luokkavastustajan taktiikan painopiste; tämä heijastaa voimasuhteen yleisilmaa. Toiseksi on otettava huomioon se, mihin Lenin viittasi todetessaan, että nämä menetelmät "kietoutuvat yhteen erilaisin yhdistelmin". Päämenetelmät eivät siis koskaan todellisuudessa esiinny puhtaina (jopa fasismin tärkeänä elementtinä on sosiaalinen demagogia) vaan toisiinsa kietoutuneina. Myöskään painopisteen vaihtuminen ei tapahdu yhtäkkiä ja yllättäen, vaan esimerkiksi avoimen terrorin taktiikka ja sen edellytykset "kasvavat" reformismin sisästä.

Tällä on erityisen ajankohtainen merkitys arvioitaessa monopolien nykyistä taktiikkaa, jonka pääpiirteet on kansainvälisessä keskustelussa yleistetty "integraatiopoliitiikan" käsitteeseen. Tämän politiikan pääsisältönä on juuri voimakas siirtyminen reformismin, myönnötysten ja sosiaalisen demagogian taholle, mikä ilmentää työväenluokan taisteluasemien voimistumista ja kapitalismin yleiskriisin syvenemistä. Tuskin voi korostaa liikaa tarvetta selvittää Suomen monopoliporvariston tältä pohjalta omaksumaa uutta taktiikkaa, joka varsin suuressa määrin selittää kuusikymmenluvun tapahtumia ja osaltaan myös puolueen kehitystä.

Samalla on kuitenkin otettava huomioon myös se, että kansainvälisessä keskustelussa korostetaan eroa integraatiopoliitiikan "puhtaan reformismin" välillä. Integraatiopoliitiikkaan liittyy erottamattomana ja voimistuvana elementtinä väkivalta — uutta on vain sen erityinen ilmenemismuoto. Tässä mielessä integraatiopoliitiikkaa sisältää jatkuvasti oikeistovaaran mahdollisuuden, joka yhteiskuntakriisin ja luokkataistelun kärjistyessä kasvaa, tietenkin kunkin maan konkreettisen voimasuhteen puitteissa. Väkivallan uusista ilmenemismuodoista voi todeta seuraavaa.

Väkivallan painopiste on siirtynyt välittömästä käytöstä ennaltaehkäiseviin toimiin. Juuri tässä tässä ominaisuudessa se muodostaa reformien edellytyksen. Monopolien kannalta: sen tarkoitus on varmistaa, etteivät myönnötykset johda liian pitkälle ja luisu pois monopolien otteesta. Tämä ilmenee meillä siten, että sos. dem. hallitushegemonian kehittymisen rinnalla on määrätietoisesti lujitettu myös sen "perustaa": armeijan

ja poliisin tehokas voimistaminen, kriisikoneiston valmistelu, kriisilainsäädäntö, demokraattisten oikeuksien kaventaminen jne.

Viime vuosina on ilmennyt oireita, jotka osoittavat että reformipolitiikan tukeminen edellyttää lisääntyvässä määrin myös väkivallan väliönä käyttöä. Tulopolitiikan toteuttamisvaikeuksien kasvaessa ja sen ympärille kehitetyn valtavan sosiaalisen demagogian vaikutuksen heikentyessä oikeistovoimien katseet suuntautuvat kovempiin otteisiin. Esimerkkinä käy poliisin komentaminen Perämeren satamalakolaisten kimppuun kesällä 72. Tyypillistä on, että tämä tapahtui silloisen sos. dem. "työväen-hallituksen" toimesta: reformismin ja äärioikeistolaisuuden välillä oleva ero voi osoittautua luokkataistelun kärjistyessä liukuvaksi.

Reformipolitiikkaan liittyy yhä läheisemmin väkivallalla uhkaaminen tarkoituksena demokraattisten voimien passiivominen. Esimerkkejä uhkausten ja osittaismyönnytysten yhdistelmistä löytyy kaikkien väestökerrosten keskuudesta: häätouhka opiskelija-asuntoloissa, Teiniliiton valtionavun pidättäminen,

Väkivaltaa pyritään kaunistelemaan. Suomessa ei nykyisessä tilanteessa voida laajassa mitassa lietsoa avointa väkivaltaa kommunisteja vastaan kuten 30-luvulla. (Tästäkin on tosin viime aikoina ilmaantunut jälleen hälyttäviä oireita kuten Aamulehden provokatorinen "valtiopetos-syyte" toveri Sinisaloa vastaan, pyrkimykset SKP:n puolueoikeuksien rajoittamiseen jne.) Tämän vuoksi väkivaltakoneiston kehittäminen kiedotaan taitavasti kapitalismin kriisi-ilmiöitä hyväksi käyttäen demagogiaan "yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta", "väkivallan vastustamisesta", "terrorismin vastustamisesta" jne. Mielenkiintoista olisi tässä yhteydessä selvittää myös, millä tavoin oikeistovoimat pyrkivät käyttämään hyväkseen ETYK:n päätösvaiheen välttämättömiä turvallisuusvaatimuksia. Eräissä arvioissa ei niinkään näy painotetun ETYK:n kitkattoman sujumisen merkitystä kuin sitä, että saatiin kokemuksia vuosikymmeniin suurimman aseellisen organisaation toiminnasta kaupunkiolosuhteissa.

Väkivaltaa kansanomaistetaan ja sen joukkotukea pyritään laajentamaan. Aktivioitunut PR-toiminta ulottuu Poliisin päivistä taistelunäytöksiin ja koulunpihalla myllertäviin tankkeihin. Omaa työtään tekevät reserviläisjärjestöt. Viime aikoina on ilmaantunut oman käden oikeuden uusia perustason järjestömuotoja mm. "korttelipoliiseja". Pyrkimyksenä ja/tai seurauksena on totuttaa kansalaiset armeijan ja poliisin läsnäoloon, saada heidät hyväksymään se ja lopulta antamaan aktiivinen tukensa niiden toimille.

Epäilemättä nämä ja muut väkivallan uudet muodot ja niiden konkreettinen kytkeytyminen integraatiopolitiikan reformistiseen puoleen on otettava huomioon arvioitaessa monopolien taktiikan nykyistä luonnetta. Meillä lienee kokemuksia siitä, miten luokkakannaton suhtautuminen integraatiopolitiikan reformistisiin

elementteihin, niiden kuvittelu "työväenpolitiikaksi" johtaa väistämättä myös väkivaltaa koskeviin reformistisiin illuusioihin. Seurauksena on kyvyttömyys hahmottaa rahanomaisen strategian konkreettisia edellytyksiä.

Vallankumouksellisten voimien taisteluperspektiivistä nykyisessä poliittisessa tilanteessa

Soihtu: SKP:n keskeisenä lähtävoitteenä on luoda sellainen monopolien vastainen voimaryhmittymä, joka kykenee saamaan aikaan käänteen kiristyvään valtiomonopolistiseen komentoon, ennen muuta talous- ja sisäpolitiikassa. Minkälaisia taisteluperspektiivejä 17. edustajakokous on antanut?

Sinialo: SKP:n edustajakokous paransi edellytyksiä jatkaa ja syventää ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen pohjalta tapahtunutta kommunistisen puolueen taisteluvoiman kasvua. Aatteelliselle taistelulle marxismi-leninisin puolesta kaikkia poikkeamia vastaan 17. edustajakokous avaa uusia mahdollisuuksia ja asettaa uusia tehtäviä. Näihin kuuluu puolueohjelman uudistaminen.

Ratkaisevaa on nyt suunnata huomio päätösten konkreettiseen toteuttamiseen.

Koste: Edustajakokouksen hyväksymää esitystä demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi sinänsä olisi myös syytä luonnehtia.

Koska puolue on pyrkinyt esittämään työkansan ajankohtaiset tavoitteet, niin niiden esittäminen kysyy puolueelta ja kommunisteilta rohkeutta, sillä siinä samalla mitataan, miten hyvin työkansan tarpeet tunnetaan. Epäkohtien kuvaus ohjelmassa on niinkään puolueemme joukkoyhteyksien mitta. Muodoltaan ohjelma on tarjous yhteistoiminnasta, mutta käytännössä se on eräs kypsyyskoe puolueelle.

Tavoitteenasettelussa seisomme nykyisin tukevammalla pohjalla kuin kymmenen vuotta sitten. Meillä on enemmän tietoa ja kokemusta valtiomonopolistisesta kapitalismista ja tavallisten kansalaisten tyytymättömyyden purkautumisesta vastalauseeksi. Voimme vaihtaa runsaammin kokemuksia veljespuolueiden kanssa. Kapitalistisen järjestelmän kriisi esiintyy selväpiirteisenä, ja valtiomonopolistinen sääntely on osoittautunut avuttomaksi sen edessä.

Tällaisen demokraattisen ohjelman sisältöä on tuskin ollenkaan tarkasteltu sen taloudellisen luonteen kannalta. Kymmenen vuotta sitten ohjelmassa sai huomattavan painotuksen tekniset taloudellisten muutosten vaatiminen. Esimerkiksi teollisuuden toimialarakennetta koskevinä ne ovat epäilemättä vieläkin paikallaan. Tosin ne aikanaan olivat välitöntä heijastusta työläisten havainnoista: miksi olen työtön, eihän tämä maa vielä suinkaan ole valmiiksi rakennettu. Nyt näyttää vaatimusten pai-

nopeasti siirtyneen jonkin verran yhteiskuntataloudellisten muutosten suuntaan. Maaltapako, kaupungistuminen, sulloutuminen ynnä muut eivät enää esiinny pelkästään talouden rakenteen muuttumisen syinä ja seurauksina, staattisen strukturalistinen näkökulma on himmenemässä. Ilmeisesti se on tapahtunut tahattomasti, ja kannattaa pohtia painopisteen siirtymisen merkitystä. Minusta se on hyvä merkki, merkki siitä, että kommunistit tiedostavat entistä syvällisemmin yhteiskunnallisten epäkohtien ja työkansan polttavien ongelmien kietoutuvan kapitalistisen uusintamisen dynaamisiin ristiriitoihin.

Toikka: Näkemys nykyisestä tilanteesta ja voimasuhteesta vaikuttaa tietenkin ratkaisevasti siihen, kuinka "syvä", "vaikeana", miten voimakkaita ja millaisia toimenpiteitä vaativana demokraattinen käänne nähdään, mikä on se "ratkaiseva rengas", johon pitää tarttua käänteen aikaan saamiseksi. Missä määrin tarvitaan joukkojen mobilisoimista ja organisoimista, missä määrin voidaan tukeutua ylätason prosesseihin, esimerkiksi eduskuntaan, mitkä ovat sellaisen hallituksen keskeisimmät toimenpiteet, jossa kommunistit ovat mukana ja niin edelleen? Mitkä ovat esimerkiksi demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaesityksen keskeiset vaatimukset hallitusyhteistyötä ajatellen? Keskustelun arvoinen on esimerkiksi SOL:n 10. liittokokouksen valmisteluteesi sisältämä luonnehdinta. Siinä todetaan: "Poliittisen kehityksen vaihtoehtoina ovat Suomessa voimistuva oikeistolaistuminen tai demokraattisen käänteen aikaansaaminen politiikkaan. Demokraattinen suunnanmuutos edellyttää tulopolitiikan murtamista, koko talouspolitiikan suunnan muuttamista, Suomen ja Neuvostoliiton yhteistyön voimistamista ja EEC-sopimuksen irtisanomista sekä päättäväisen vastaiskun antamista oikeistolle. Käänteen aikaansaaminen edellyttää johdonmukaista työtätekevien etujen puolustamista kaikissa ajankohtaisissa kysymyksissä, selkeää oppositiopolitiikkaa nykyistä hallitusta vastaan ja joukkoliikkeen kehittämistä demokraattisen vaihtoehdon puolesta. Tähän joukkoliikkeeseen, jonka ydin on työväenluokan perustason yhtenäisyyden voimistuminen ennen muuta taistelussa tulopolitiikkaa vastaan, on yhdistettävä työtätekevän talonpoikaiston, keskikerrosten, sivistyneistön, nuorison ja opiskelijoiden kehittyvä liike monopolien sorron erilaisia ilmauksia vastaan. Joukkoliikkeen perustalta voi kehittyä myös SKP:n, STP:n, SDP:n ja keskustan puolueiden sanoutuminen irti suurpääomaa suosivasta politiikasta. Joukkotaistelun ja politiikan suunnan muuttamiseen pohjautuva yhteistyö voi tulevaisuudessa luoda edellytyksiä myös yhteisen, työtätekevien joukkoliikkeeseen nojautuvan ja monopolien vallan rajoittamiseen suuntautuvan hallituksen muodostamiseen." Tämä arvio näyttää varsin erilaiselta kuin esim. Aleniuksen arviot "vasemmistoenemmistöisen" eduskunnan avaamista perspektiiveistä tai SKDL:n menosta hallitukseen.

Sinialo: On tärkeää, kun puhutaan tulevasta poliittisesta kehityksestä ja mahdollisuuksista, antaa päättävä vastaisku sellai-

sille katsomuksille, että vallankumousliikkeeltä puuttuisi näköala.

Tällaisista katsomuksista ei ole ollut pulaa. 1960-luvulla ahkerotiin laajalla kentällä todistellen, että työväenluokka on yhdentynyt kapitalismiin ja menettänyt vallankumouksellisuutensa.

Poika-Tuominen ja Kaarlo Pitsinki ovat erikoisesti todistelleet, että vallankumousten aika ja tarve on ohitse. Vastaava henki ilmenee voimistuneessa "demokraattisen sosialismin" aatteellisessa hyökkäyksessä. Työväen Sivistysliiton pääsihteerin Jussi Pikkusaari ilmoittaa uudessa kirjassaan varsin selvästi: "On täydellistä ajanhukkaa suunnitella vallankumousta."⁵

Ele Aleniuksen teoksissa paljastuu niissäkin eräs omalaatuinen suhtautuminen vallankumouksellisuuteen. Jo vuonna 1972 J. A. Krasin⁶ arvosteli Aleniusta siitä, että tämä on omaksunut katsomuksia, jotka "merkitsevät luopumista vallankumouksellisista asemista ja asettumista kapitalismin kehityksen 'muodonmuutoksen' kannalle".

Viime aikoina on vielä lähempänäkin kommunistista liikettä esiintynyt katsomuksia, jotka ennustavat "rauhallista, pienten askelten kehityskautta".

Toiviainen: Demokratian ja sosialismin puolesta käytävän taistelun keskinäissuhteiden sekoittaminen on yksi tapa etäännyttävä vallankumouksellisuudesta. Tämä voi tapahtua hyvin monella tavalla, joista useat ovat pinnalta katsoen erilaisia kuin olemukseltaan. Oikeisto-opportunismin edustama kanta tässä kysymyksessä kahdentuu jo lähtökohdassaan. Toisaalla katsotaan, että sosialismi ei missään mielessä ole ajankohtainen, ja vasta sen jälkeen, kun porvarillinen demokratia on täydellistynyt, voidaan suunnitella sosialismiin siirtymistä. Toisaalla taas sosialismin puolesta puhutaan mitä kiivaimmin — ja abstrakteimmin — katsoen, että demokratian laajentaminen jo sinällään on sosialismin muodostamista. Tämä kahdentuminen on tietenkin näennäistä, mutta se ei ole vailla merkitystä. Kummassakin tapauksessa nimittäin palataan klassisen revisionismin ja reformismin alkulähteille. Bernsteinilla sosialismi oli pelkkä "säätävä idea", joka ohjaa liikettä todellistumatta koskaan selaisenaan. Tähän Bernsteinin salto mortaleen palaavat kumpikin opportunistin kahdesta käsityksestä.

Sinisalo: Erityisesti 1960-luvun kehitys osoittaa, että vallankumouksellisuuden asemaan ovat viemässä yhä useammat tiet. Vallankumousvoimia liikkeelle panevat tarpeet ovat saaneet uusia mittasuhteita ja taloudelliset ja poliittiset kysymykset punoutuvat yhä tiiviimmin yhteen. 1960-luvun myrskyisissä yhteiskun-

5. Jussi Pikkusaari, Työväenluokan ideologia — demokraattinen ja reformistinen sosialismi, Tammi 1975, s. 75.

6. J. Krasin, Vallankumousprosessin dialektiikka, Edistys 1972.

nallisessa liikkeessä on useiden laadullisesti uusien ristiriitojen vaikutusta. Ne kehittyivät kapitalismin varsin vakaissa taloudellisissa oloissa ja johtivat kuitenkin mitä laajimpaan vallankumoukselliseen nousuun. Perustellusti voidaan puhua älyn kapinasta kapitalismia vastaan.

Tilanne, jossa kapitalismin kriisi on vielä 1970-luvulla huomattavasti syventynyt, jossa yhdysvaltalainen voimapolitiikka kärsi tappion Indokiinassa, jossa vallankumousprosessi etenee Portugalissa, jossa Italian kommunistit saavuttavat suurenmoisen vaalimenestyksen, asettaa kommunistiselle liikkeelle suuria vaatimuksia. Nämä tapahtumat viittaavat siihen, että on olemassa suuria mahdollisuuksia edetä joissain tilanteissa yllättävän nopeastikin. Tilanteessa on subjektiivisella tekijällä, ihmisten yhteiskunnallisella ja vallankumouksellisella tietoisuudella aivan erityinen merkitys. Vallankumousliikkeen subjektiivinen tekijä liittyy hyvin keskeisesti kommunistisen puolueen toimintakuntoon, luokkakantaisuuteen, aatteelliseen, poliittiseen ja järjestölliseen yhtenäisyyteen.

"Rauhallisen kehityskauden" arviot eivät ota huomioon tarjoutuvia mahdollisuuksia. Yhteiskunnallisen tyytymättömyyden kasvu on selvästi nähtävissä, mutta samalla vallitsee eräänlainen odotusmieliala. Se ilmentää pikkuporvarillisuudelle ja sosialidemokratialle tunnusomaisten neuvottomuuden vaikutusta suurpääoman sortamien väestökerrosten keskuudessa. Nyt, kuten jo Leninin aikoihin, saatetaan työväenliikkeessäkin esittää ajatuksia, että "on ensin suoritettava poliittinen kasvatustyö" tai, että päähuomion kohteena joukkotyössä tulee olla poliittisen taistelun ulkopuolella olevat taloudelliset ja ammatilliset tehtävät.

Mikä oli Leninin vastaus tällaisiin katsomuksiin:

"... sosialistin tehtävänä on pakottaa taloudellinen taistelu edistämään sosialistista liikettä ja vaikuttamaan vallankumouksellisen työväenpuolueen menestyksiin. Sosialistin tehtävänä on edistää taloudellisen ja poliittisen taistelun sulautumista työväenjoukkojen yhtenäiseksi joukkotaisteluksi."

Tilanne edellyttää aidon vallankumouksellisuuden puolustamista ja kehittämistä. Se edellyttää taitavaa tarttumista sellaisiin tilanteen esiinnostamiin tehtäviin, jotka tukevat vallankumouksellisuuden edelleenkasvua. Tämä vaatii keskustelua vallankumouksellisten voimien poliittisen joukkotoiminnan muodoista ja tunnuksista. Viime aikoina keskustelua värittänyt "socialismin mallien" käsittely ei tuo esille olennaisia kysymyksiä. Käytännöllisempi ja ajankohtaisempi aihepiiri on sosialismin puolesta käytävän taistelun konkreettisten ongelmien ja menettelytapojen hahmottelu.

Joukkoliike ydintekijä vallankumousliikkeen kehittämisessä

Soihtu: Keskusteltaessa sosialismin puolesta käytävän taistelun kehittämisestä on keskeisesti ollut esillä joukkojen poliitti-

sen aktiivisuuden voimistaminen, joukkoliikkeiden kehittäminen yhteiskuntaelämän eri aloilla.

Toiviainen: Sekä tyypilliselle porvarille että tyypilliselle reformistille joukkoliike on mystinen käsite. Joukkoliike on lähinnä häiriötila tai poikkeusilmiö, parhaassa tapauksessa joukkoliike ymmärretään oireena jostain yhteiskunnallisesta ilmiöstä, mutta sitä ei ymmärretä itsessään yhteiskunnalliseksi liikevoimaksi. Kommunisteille joukkoliike on tieteellinen käsite, tieteellisen sosialismin teorian pääkäsitteitä. Joukkojen aktiivinen toiminta on kaikkinaisen yhteiskunnallisen edistyksen perustekijä.

Sinisalo: Kuvaava on SDP:n johdon asenne. Vastatessaan 10. 5. 1973 silloisten yhteistyökeskustelujen vaiheessa SKP:n neuvottelukunnalle yhteistyöaloitteisiin SDP:n johto kirjoitti: "SDP ei katso, että poliittiseen päätöksentekoon kohdistuvat painostustoimet, mielenosoitukset ja lakot kuuluvat parlamentarismin piiriin." Yhteistoiminnan SDP taas näkee mahdolliseksi vain parlamentaarisisa ja eräisiin työväenliikkeen haaroihin rajatuissa muodoissaan.

On vaikea nähdä, että SDP:n viime puoluekokous olisi muuttanut tilannetta. Puolueen politiikkaa johtavat pääosin samat henkilöt ja Sorsa ja Sundqvist ovat aivan erityisesti tahtoneet korostaa, ettei linja muutu.

Toikka: Kommunistien keskuudessa ei tänään esitettäne ideologia ja teoreettisia kannanottoja joukkoliikettä vastaan — asia oli toisin 60-luvulla, jolloin jotkut toverit katsoivat kansandemokraattisen liikkeen sinänsä korvanneen "perinteiset" joukkoliikkeen muodot torikokouksineen ja mielenosoituksineen tai jopa nähtiin ylätason yhteistyö joukkoliikettä tärkeämmäksi. Tänä asettamus joukkoliikkeiden merkityksestä hyväksytään yleisesti; jopa Alenius puhuu uudessa kirjassaan myönteiseen sävyyn joukkoliikkeestä "yleensä".

Kriteeri on kuitenkin konkreettisempi: suhtautuminen olemassaoleviin, viime vuosina syntyneisiin tai voimistuneisiin liikkeisiin ja niitä edustaviin järjestöihin. Edistetäänkö ja tuetaanko konkreettisesti esimerkiksi opiskelijaliikkeen, koululaisliikkeen, kulttuuriväen, asukasliikkeen, ja raittiusliikkeen järjestöjen toimintaa, analysoidaanko ja otetaanko oppia niiden kokemuksesta vai — niin kuin vielä sietämättömän suuressa määrin tapahtuu — asennoidutaanko näihin järjestöihin kielteisesti, kieltäydytään niiden huomioonottamisesta, räikeimmillään jopa pyritään niiden hajottamiseen ja tukahduttamiseen. On kohtalokasta sokeutta kuvitella, että joukkoliike voisi kehittyä esim. näistä järjestöistä riippumatta, niiden ohitse tai jopa niitä vastaan.

Sinisalo: Opportunismille näyttää olevan ominaista dogmaattinen suhtautuminen joukkojen luovaan aloitteellisuuteen, se torjuu ennakkoluuloisesti kaiken uuden ja joutuu (oman ajattelunsa laiskuuden ajamana) välttämättä reformistisiin taistelumuo-

toihin. Voidaan käyttää tonnettain paperia joidenkin parlamentaaristen muotojen ja yksityiskohtien pohtimiseen samalla kun yhtä ainutta ajatusta ei uhrata joukkoliikkeen järjestämiseen, jopa suhtaudutaan kielteisesti konkreettisiin liikkeisiin. Esimerkiksi keskustapuolueiden kannattajien ja jäsenten mukanaolo asukasliikkeessä nähdään "luokkakannasta luopumisena". Ylätasolla ollaan usein valmiit vaikka minkälaisiin lehmäkauppoihin, kun näkökenttä ei ulotu valiokuntahuoneen tai neuvottelukabinetin seinä kauemmaksi. Saatetaanpa salaiset sopimukset työläisten selän takana esittää jopa "luokkataistelun uudeksi tasoksi". Tätä voisi nimittää horjumattomaksi uskoksi ylhäältäpäin tulevaan vallankumoukseen.

Vallankumouksellisille on ominaista luova, optimistinen suhtautuminen kaikkinaisiin joukkotaisteluihin — jopa sellaisissakin näinä aikoina varsin yleisissä tapauksissa, että ei ole vielä riittäviä kokemuksia täsmällisten yleistysten tekemiselle kyseessä olevien liikkeiden muodoista. Tietenkään kyse ei ole kumartamisesta vaistonvaraisuudelle tai minkä tahansa päähänpiston, joka näyttää kiinnostavan ihmisiä, korottamisesta vallankumouksen johtavaksi periaatteeksi. Mutta kysymys on opportunistille täysin vieraasta rohkeasta ja luovasta suhtautumisesta joukkojen liikkeeseen, sen synnyttämiin organisaatio- ja taistelumuotoihin.

Joukkoliikkeen muodoista ja tunnuksista

Soihtu: Edellä toveri Sinisalo viittasi siihen, että vallankumouksellisen liikkeen kehittäminen edellyttää keskustelua joukkoliikkeen muodoista ja tunnuksista.

Toiviainen: Lenin korosti, etteivät pelkkä agitaatio ja pelkkä propaganda riitä, vaan tarvitaan joukkojen omaa poliittista kokemusta; Lenin kutsui tätä "kaikkien suurten vallankumousten peruslaiksi". Juuri tältä kannalta meidän pitäisi tutkia kokemuksiamme joukkoliikkeistä ja subjektiivisen tekijän kehittymisestä. Tämä tehtävä ei koske ainoastaan perinteisiä joukkoliikkeitä ja uusia, vakiintuneita joukkoliikkeen muotoja, vaan voisi sanoa, että meidän tulisi pystyä tekemään johtopäätöksiä myös epäonnistuneista ja syntyneistä jääneistä joukkoliikkeistä. Keskeinen tehtävä on siis joukkoliikkeen teorian kehittäminen aseena antimonopolististen liikkeiden ja antimonopolistisen tietoisuuden luomisessa ja kehittämisessä.

Sinisalo: Todellakin, vallankumouksellisen liikkeen taistelumuotoja ja tunnuksia ei voida keksiä kirjoituspöydän ääressä. Kommunistien on joukkojen omasta toiminnasta ja liikkeestä löydettävä ja kehiteltävä ne muodot, joilla taistelua käydään ja joilla se voitetaan. Tämä on vaativa sekä teoreettinen että käytännöllinen tehtävä.

Viime vuosina ovat monet perinteiset joukkotaistelun muodot aktivoituneet, perinteiset joukkojärjestöt ovat saaneet uusia ulot-

tuvuuksia, ja on syntynyt uusia ja uudentyyppisiä demokraattisia joukkojärjestöjä. Politiittisen tilanteen kannalta tärkeimmissä kysymyksissä, tulopolitiikan ja EEC:n vastaisessa joukkoliikkeessä on saavutettu huomattavia tuloksia, vaikkakaan ei niin paljon kuin olisi välttämätöntä ja mahdollista.

Monilla muilla aloilla kehitys on ollut erittäin nopeaa: Rauhapolustajat on kasvanut ja voimistunut, sillä on erittäin suuri merkitys. Asukasliitto on lyhyessä ajassa avannut aivan uusia ulottuvuuksia demokraattisessa taistelussa. SOL:n, KTL:n ja yleensä nuoriso-, opiskelija- ja sivistyneistöliikkeen kehitys on ollut ainutlaatuista koko maamme historiassa. Demokraattisten joukkoliikkeiden ja järjestöjen kehittyminen mitä erilaisimmilla elämänaalueilla sekä tämän kehityksen monesti spontaani ja äkillinen luonne osoittavat, että kapitalismin kriisi-ilmiöt ulottuvat nykyään kaikille yhteiskunnallisen elämän aloille.

To i k k a: Sitäpaitsi asia, josta puolue voi saada hyödyllisiä kokemuksia joukkojärjestöiltä on erityisesti perustason työn muotojen kehittäminen. Esimerkiksi voisi ottaa perustason lehdistön ja suullisen agitaation korostaminen vaikkapa SOL:n työssä. Subjektiiivisen tekijän merkityksen kasvaessa vallankumousprosessissa, valtiomonopolistisen manipulaatiokoneiston paisuessa ja tehostuessa on ilman muuta selvää, että voimakas, monitasoinen — ja ehkä monimuotoisempi kuin nykyään vielä monesti tullaan ajatelleeksikaan — kommunistinen ja demokraattinen perustason lehdistö muodostaa vallankumouksellisen tietoisuuden kehityksen erään keskeisen edellytyksen.

Korostaisin myös sitä, että joukkoliikkeen kehittäminen ei merkitse ”pelkästään” suuntautumista tiettyyn luokkaan, ja tai kerrokseen vaan tietyn kommunistin suuntautumista noita luokkia ja kerroksia edustaviin yhteen, kahteen tai muutamaan ihmiseen näiden agitoimiseksi, organisoimiseksi ja saamiseksi vähitellen kommunisteille myötämieliseksi. Tämähän on voimasuhteen rakentamisen perusta ja ydin, puolueen ja joukkojärjestöjen jäsenten perustaito.

To i v i a i n e n: Joukkoliikkeen kehittämisen kannalta keskeiseksi nousee myös kysymys demokraattisten voimien yhteistyöohjelman käytöstä, käyttötavasta. Olisi suuri vahinko, jos ohjelman tunnetuksi tekeminen jäisi pelkästään sen myynniksi ja luetuttamiseksi. Kiinnittäisin huomiota ohjelmaan liittolaispolitiikan välineenä perustasolla. Työväenluokan objektiiviset liittolaiset taistelussa monopolipääomaa vastaan ovat työtätekevä talonpoikaisto, kaupunkien keskikerrokset ja sivistyneistö. Ei riitä, että liittolaiset julistetaan, heidät on valloitettava. Nämä ryhmät eivät elä missään yhteiskunnallisessa tyhjiössä. Niillä on olosuhteidensa synnyttämät välittömät intressit. Sitä paitsi myös monopolit harjoittavat liittolaispolitiikkaa.

Pyrittäessä luomaan demokraattista liittolaisuhdetta valtiomonopolistisen kapitalismin teorian osoittamiin kerrostumiin lähtökohdan muodostavat eri kerrostumien ja niiden sisältämien ryh-

mien välittömät edut. Tehtävänä on kerrostuma-analyysi, jossa osoitetaan eri kerrostumien ja ryhmien paikka yhteiskunnallisen järjestelmän kokonaisuudessa ja tästä seuraavat intressit. Tällaista kerrostuma-analyysia ei pidä ymmärtää jonkinlaisena kertakaikkisena tutkimuksena tai raporttina, vaan jatkuvana tehtävänä, jonka tarkoitus on kaikkien demokraattisten ja vallankumouksellisten liikevoimien kokoaminen kussakin konkreettisessa tilanteessa. Kerrostuma-analyysin pitäisi siis olla jatkuvaa, luovaa ja mahdollisimman eriytynyttä. Mielestäni demokraattisten voimien ohjelmaa olisi kyettävä käyttämään myös osittusti, ts. sen pohjalta olisi johdettava kullekin kerrostumalle kussakin tilanteessa soveltuvat, tehtävät ja tunnukset. Kommunisteille ohjelma on looginen kokonaisuus. Lähestyville voimille ja liittolaisille se on kokoelma käsinkosketeltavia vaatimuksia, joista osa on hänen välittömien etujensa mukaisia ja osa etäisempiä. Jokainen uusi liittolainen tulee mukaan sikäli, kun on osoitettavissa yhteistyöohjelman ajamien asioiden ja hänen omien välittömien etujensa yhtymäkohta.

Parlamentarismista ja porvarillisesta demokratiasta

Soihtu: Toveri Sinisalo viittasi edellä jo parlamentaarisen taistelun ongelmiin. Teemasta parlamentti ja porvarillinen demokratia voitaisiin varmasti vielä jatkaa.

Sinisalo: Joukkoliikettä kummasteleva ja ajattelun säästämisen periaatetta noudattava opportunisti yrittää mahdollistaa kaiken parlamentaaristen kuvioiden puitteisiin. Parlamentaarisen muodon käyttämisellä on tietenkin oma — meidän maassamme varmasti monia muita maita tärkeämpikin — sijansa vallankumouksellisen liikkeen taistelumuodoissa.

Vallankumouksellinen liike ei voi kuitenkaan rajoittaa tehtäviään parlamentin puitteisiin, ei edes yleisimmin käsitettynä porvarillisen demokratian puolustamiseen.

Kommunistit puolustavat porvarillisen demokratian kaikkia työvätekeville tarjoamia mahdollisuuksia julkiseen organisoitumiseen, taistelunsa järjestämiseen jne. Mutta on luonnollista ja oikein, etteivät työvätekevät voi tuntea omakseen porvarillista valtiota.

Mikä tahansa talo romahtaa, jos sitä yritetään rakentaa eri taistoissa olevien kivien päälle. Jos yritämme rakentaa yhteiskunnan, jossa on sosialistinen talous- ja yhteiskuntaelämä mutta porvarillinen valtio, niin talomme luhistuu varmasti. Yhtä hyvin voisi yrittää rakentaa uuden kivijalan ja asuinkerrokset vanhalta ullakolta käsin.

Kuten kirjasessani sanoin, oltiin 1960-luvulla tarpeettoman monasti puolustuskannalla suhteessa porvarilliseen demokratiaan. Kun laajojen joukkojen ja aivan uusienkin kerrostumien piirissä levisi ankara porvarillisen demokratian rajoittuneisuuden arvoste-

lu, niin monet meidän liikkeessämme ahersivat etsimässä, miten porvarillista valtiota voitaisiin käyttää jopa taistelussa sosialismin puolesta. Keskustelussa proletariaatin diktatuurissa jäitiin harhalemaan väkivaltakysymyksen ympärille, vaikka eihän väkivalta, kaikille valtioille ominainen seikka, ole mitenkään proletariaatin diktatuurin erityispiirre. Ei ehkä itsekään nähty riittävän selvästi, että sen erityispiirteenä on työtätekevän kansan, väestön valtavan enemmistön valta, että proletariaatin diktatuuri on mitä laajinta demokratiaa, johon liittyy — tämän demokratian toteutumisen ehtona — luja ja keskitetty toimeenpaneva valta. Kun valtiomonopolistinen kapitalismi yrittää ratkaista yhteiskunnallisia ongelmia toimeenpanovaltaa keskittämällä ja — porvarillisen vallanjako-opin mukaisesti — erottamalla joukot kokonaan toimeenpanovallasta — demokratiaa kaventamalla, niin proletariaatin diktatuuri yhdistää lujan toimeenpanovallan ja mitä laajimman demokratian.

Toiviainen: On tärkeä tutkia, mitä vuoden 1969 neuvotelukokouksen pääasiakirja sanoo parlamenttitoiminnan ja joukkoliikkeen suhteesta: sen mukaanhan samalla kun kommunistit käyttävät parlamentaarisen toiminnan mahdollisuuksia — siis mahdollisuuksia eikä parlamentarismin muotoa sellaiseenaan — he painottavat kuitenkin, ”että ratkaisevaa taistelussa demokratian ja sosialismin puolesta on työväenluokan ja kaikkien työtätekevien joukkoliikkeen kehittäminen”.

Sinisalo: Suhtautumisessa niin parlamenttitoimintaan kuin tulopoliittikkaankin emme voi lähteä siitä, että joukkotaistelu tukistetaan vain ahtaasti ymmärrettyjen jokapäiväisten oikeuksien puolustamiseksi — tulopoliittisen koneiston pyrkimyksenähän on tukahduttaa tämäkin — ja ”poliittinen” taistelu varataan vain johtajien esikoisoikeudeksi.

Emme voi ajatella, että ensin on täällä ylhäällä olemassa eri sektorit kuten eduskunta ja ammattiyhdistysliike ja sitten kokonaan niistä erillään jossain aivan muualla joukkoliike. Tällaisessa tilanteessa toimintaamme ei olisi alistettu vallankumoukselliselle strategialle.

Portugalin vallankumouksen tähänastistenkin kokemusten tarkastelu auttaa varmasti selvittämään monia epäselvyyksiä. Maan erityispiirteiden — kuten kansan ja asevoimien erikoinen liitto — takaa näkyy monien vallankumouskehitysten yleisiä piirteitä. Tärkeimpiä on varmasti suuntaus joukkojen välittömän valvonnan ja vallan elinten, komissioiden ja neuvostojen, rakentamiseen. Siinä on vallankumouksellisen kehityksen lähes klassisia piirteitä.

Oma tragiikkansa on siinä, että maan oikeistososialististen johtajien suhtautumisessa suoran demokratian ja joukkojen todellisen valvonnan elimiä vastaan ja rajoittumisessa porvarillis-parlamentaarisiin kaavoihin on jotain oikeistososialidemokratialle yhtä klassista. Mielenkiintoista on nähdä, miten tilanteeseen reagoivat ne suomalaiset sosdem puolueen nuoret jäsenet, jotka takavuosina kovasti esiintyivät suoran demokratian puolestapuhu-

jina. Toivottavasti he eivät ole nyt samaa mieltä kuin Pikkusaari, joka esiintyy kuin itse Soares kirjassaan. Siinä hän toteaa: "Jokainen sosialidemokraatti on joutunut kysymyksen eteen, mitä hän tekisi, jos kommunistit pyrkivät suorittamaan vallankumouksen. Jokainen sosialidemokraatti on vastannut: Asettuisin puolustamaan laillista hallitusta ja valtiollista demokratiaa".

Soih tu: Parlamentaarisen toiminnan absolutisointiin liittyy usein saumattomasti hallitukseen osallistumisen absolutisointi. Järkeillään, että koska hallitus määrää, mitä parlamentti käsittelee, on demokraattisen kehityksen jouduttamiseksi ehdottomasti osallistuttava hallitukseen. Miten kysymys hallituksesta pitäisi asettaa?

Toiviainen: Hallitusta ei voida arvioida vain vertailemalla eri hallituskausia abstraktien numeroiden tai hyvien ja huonojen puolien luetteloinnin avulla. Hallituskysymystä voidaan arvioida vain sen strategian ja taktiikan valossa, jota kommunistiset puolueet soveltavat valtiomonopolistisen kapitalismin oloissa. Kaikki muut arviointiperusteet ovat väistämättä mielivaltaisia, pahimmassa tapauksessa juuri porvarillis-parlamentaarisen harhan seurausta. Hallituskysymys on asetettava hallitustyyppiin, hallitsemisen tavan kannalta.

Demokraattiselle hallitustyyppille voidaan asettaa ainakin kolme ehtoa. Ensinnäkin sen on iskettävä voimakkaasti suurimpia monopoleja. Toiseksi demokraattinen hallitus ei taistele vain monopoliporvaristoa vaan myös valtiomonopolistista valtakoneistoa vastaan; demokraattinen hallitus ei voi käyttää sellaisenaan valtiomonopolistisen hallitustyyppiin koneistoa, vaan sen on sekä murrettava tätä koneistoa että omistettava ja perustettava strategiaansa vastaavia uusia vallan elimiä. Kolmanneksi tällaisen hallituksen perusta voi olla vain työ-tätekevien laaja ja järjestynyt joukkoliike.

Oman maamme kommunistisen puolueen kansainvälisestäkin ottaen rikkaat kokemukset osallistumisesta hallitukseen osoittavat, että joukkoliike on ratkaiseva kriteeri demokraattisen hallituksen muodostamisessa. Se on ehto sen muiden tehtävien täyttämiseksi.

Sinisalo: Varmaankin kommunistien osallistuminen hallitukseen menon on oltava yhteydessä pitemmälle ulottuvaan näköalaan.

1960-luvulla emme läpäisseet hallitusyhteistyön koetta menestyksellä. Hallitukseen mentiin epäedullisessa tilanteessa ja melko valmistautumatta. Hallituksessa toimiessa unohdettiin monet pätevät opetukset, muun muassa ne, joita oli saatu kun SKP 40-luvulla osallistui hallitukseen joukkoliikkeen ennennäkemättömän nousun oloissa.

Soih tu: Yksi porvarillista parlamentarismia sivuava ajan-kohtainen keskusteluteema on ollut eduskunnan ja tulopoliittisen koneiston keskinäissuhteet. Porvarillinenkin taho on todennut tu-

lopoliittisen mekanismin synnyttävän monet keskeisimmät päätökset, joiden eteen parlamentti asetetaan antamaan oma kumilemansa. Jotkut sosialidemokraatit ovat pitäneet tilannetta työläisten kannalta edullisena, koska tulopoliittinen koneisto ei tunne eduskunnan määrävähemmistösäännöksiä! Miten kommentoitte "parlamentaarisen demokratian" ja "tulopoliittisen demokratian" keskinäissuhteita?

Sinisaalo: Parlamentaarinen toiminta on vain yksi muoto. Mitään sellaista myyttiä ei pitäisi synnyttää tai tukea, että voisi vallita vain tulopolitiikka tai nykyisen kaltainen parlamentti. Myös nykyparlamentin taantumuksellinen vaikutus pitäisi koettaa vähentää minimiin.

Itse asiassa eduskuntatyötä rakennetaan samoille ympyröille kuin tulopolitiikkaa. Ensin tulopoliitikkojen pienessä piirissä tehdään suunnitelma laeista, sitten tulopoliitikkojen edustajat marsivat valiokuntaan kertomaan mitä mieltä ovat asiasta, sitten eduskunta lyö asian kiinni. Eivät eduskuntaan mitkään muut kuin tulopoliitikot vaikuta niin välittömästi.

Soihthu: Edellä on viitattu ohimennen tunnuksiin, jotka ohjaavat joukkoja taisteluun vaikutusvallasta tai valvonnasta. Mielienkiintoista olisi kuulla, miten ajattelette näiden liittyvän sellaisiin kysymyksiin kuin demokraattinen talouspolitiikka, "sosialisoiminen" tai kansallistaminen, talouden demokraattinen valvonta, suunnittelu.

Toiviainen: Kansainvälisessä keskustelussa ovat niin sanotun demokraattisen talousvaihtoehdon määreiksi kiteytyneet lähinnä kolme tekijää: demokraattinen valvonta, demokraattinen kansallistaminen ja demokraattinen suunnittelu ja ohjelmointi. Kolme elementtiä on ymmärrettävä kokonaisprosessin osina ja samalla sosialismiin siirtymisen momentteina, muuten mennään aivan harhaan. Esimerkiksi vaikka meillä olisi kuinka täydellinen luettelo kansallistettavista tuotantolaitoksista, sillä on pelkkä paperin arvo, ellei samalla ole asetettu demokraattisen valvonnan ja demokraattisen suunnittelun tehtäviä. Kaikki kolme tehtävää edellyttävät laajaa ja tietoista joukkoliikettä.

Sekä teoreettinen keskustelu että historiallinen kokemus näyttää osoittavan demokraattisen valvonnan ensisijaisen merkityksen. Se on kahden muun tehtävän alkupiste, mahdollistaa niiden toteutumisen ja hallinnan — itse asiassa: jos demokraattinen valvonta ymmärretään laajasti, niin ettei se koske ainoastaan tuotannon vaan myös yhteiskunnallisten instituutioiden valvontaa, kaksi muuta voidaan nähdä demokraattisen valvonnan muotoina.

Kysymys ei siten ole missään nimessä vain taloudesta vaan tilasta, jolle on ominaista taloudellisen ja poliittisen taistelun samanaikaisuus.

Toikka: Tätä sivuaa läheisesti suhtautuminen valtion taloudellisen roolin kehitykseen, erääseen valtiomonopolistisen kapita-

lismin teorian avainkysymykseen. Viime aikoina tämä on konkretisoitunut muun muassa investointirahastokysymyksessä. Kommunistit eivät vastusta abstraktisti, "yleensä" valtiollistamista, mutta yhtä vähän he kannattavat valtiollistamista "yleensä". Se ei kommunisteille toisin kuin reformisteille ja porvaristolle ole "sosialisointia". Suhtautumisen kriteerinä on osaltaan luokkien voimasuhde, missä määrin työväenluokalla ja muilla demokraattisilla voimilla on asemia, otetta, kontrollia valtiokoneistoon ja sen siihen tai tähän toimintoon. Jos ajatellaan, että hallitus ja hallintakoneisto edustavat jo riittävästi demokraattisia, monopolien vastaisia tendenssejä, löydetään perusteita investointirahastolle. Tosiasiassa voimasuhde ei ole tällainen. Investointirahasto oli jokseenkin puhtaasti tietyn finanssiryhmittymän, OKO:n hanke, edusti valtiomonopolistisen rakenteen taantumuksellista kehitystä, suuntautui kansalaisten verovarojen kokoamiseen monopolien välittömiin investointitarpeisiin. Tämänhän Timo Koste analysoi mainiossa Tiedonantaja-artikkelissaan.⁷

Toiviainen: Demokraattisen valvonnan alalta meillä on viime vuosilta yksi tärkeä taistelukokemus, yliopistojen ja korkeakoulujen hallinnonuudistustaistelu, jota on käyty mies ja ääni-periaatteella. Tämä taistelutunnus ja tehtävänmääritys on joutunut koetteelle myös muissa koulutuslaitoksen osissa, osittain eräissä virastoissa ja vastaavissa. Voisi sanoa, että yliopistoissa oli ensin ylä-periaate, ja sen jälkeen sinne tuotiin kiintiöperiaate; tuotantolaitoksissa on ollut ensin kiintiöperiaate — tuotantokomiteat ynnä muut — mutta ylä-vaatimusta ei vielä ole esitetty. Kannattaisi vakavasti harkita ylä-periaatteen asettamista demokraattisen valvonnan pääperiaatteenä kaikissa tuotantolaitoksissa ja kaikissa yhteiskunnallisissa instituutioissa. Tämä periaate oikein ja voimakkaasti ajettuna voisi merkitä demokratian laajentamista sanan aidoimmassa merkityksessä: muodollisen demokratian korvautumista sisällöllisellä, joukkojen elinehtojen mukaisella demokratialla, porvarillisen demokratian kulissien horjuttamista. Ylä-periaate demokraattisen valvonnan pääperiaatteenä merkitsisi myös jo lähtökohdissaan sellaisten "demokratian mallien" ylittämistä, jotka ajan hengen mukaisesti yritysdemokratian, virastodemokratian ja muilla nimillä tulevat ulos valtiokoneistosta Suurina Aloitteina tai Suurina Poliittisina Kompromisseina, ainoana tarkoituksenaan estää demokraattisen kehityksen ja joukkoliikkeen eteneminen.

Toikka: SOL:n kokemukset demokraattisen valvonnan kehittämiseksi merkitsevät joukkojen voiman organisoimisen suhteellisen kehittyntä astetta. Tältä pohjalta on ilmeisesti todellakin kehitettävissä vallankumouksellinen ja selkeä linja niin sanotussa yritysdemokratiakysymyksessä. Ratkaisevan perustan muodostaa joukkojen autonominen, mistään valtion ja työnantajien säädöksistä, kokeiluista tai sopimuksista viime kädessä riippuma-

7. Timo Koste, Investointirahasto ja Kaskisten sellutehdas, Tiedonantaja 14. 2. 75.

ton autonominen organisoituminen — korkeakouluissa tällaisia ovat laitoskokoukset ja laitosneuvostot. Näiden elinten todellinen valta on luokkataistelukysymys, se kasvaa joukkojen tietoisuuden ja toimintavalmiuden kasvaessa.

K o s t e: Pohdittaessa tämän tyyppisiä tunnuksia pitäisi etsiä samalla keinot, jolla supistettaisiin mahdollisimman pieneksi porvariston mahdollisuudet käyttää joitakin tällaisia elimiä ja organisaatioita työtätekeviä vastaan, saada työläiset hoitamaan kapitalistin asioita kapitalistien hyväksi.

Tulee mieleen eräs seikka bolshevikkien suhtautumisesta neuvostoihin, näihin elimiin, joista Lenin löysi ennakolta ja joista tuli uuden yhteiskunnan järjestämisen organisaatio. Kuuluisahan on tuo tunnus ”kaikki valta neuvostoille”. Bolshevikit joutuivat kuitenkin eräessä vaiheessa kesällä 1917 vetämään pois tuon tunnuksen, he arvioivat että tuossa vaiheessa kaksoisvalta oli loppunut ja neuvostot olivat muodostuneet porvarillisen valtion lisäkeiksi. Toimintaansa neuvostoissa he eivät toki lopettaneet, vaan jatkoivat sitä saadakseen niiden politiikan suunnan muuttumaan.

Pohdittaessa työtätekevien vaikutuksen lisäämistä ei jokin muoto sinänsä ole autuaaksi tekevä, ratkaisevaa on sisältö ja muoto riippuu joukkojen poliittis-ideologisesta tietoisuudesta, ratkaiseva on yleinen poliittinen tilanne. Tärkeätä nykyvaiheessa on lujittaa työväenluokan järjestöjä ja puolustaa ja laajentaa niiden toimintavapauksia. Se ei tietysti vapauta tehtävästä etsiä uusia muotoja joukkojen kasvattamisessa luokkataistelussa.

S i n i s a l o: Porvaristo yrittää tosiaankin integroida, sopeuttaa joukkojen liikettä. Erilaisten ”demokratisoimisen” muotojen takaa on nähtävä niiden todellinen sisältö: heikentääkö vai voimistaako se joukkojen todellisia oikeuksia, todellista liikettä. Mies ja ääni on sellainen yksinkertainen ja selkeäntuntuinen tunnus, jota on vakavasti pohdittava. Se ei näytä kovin hyvin sopivan porvariston tarpeisiin sopeuttaa ja integroida joukkojen liikettä. Sen sijaan ne vähäiset kokemukset mitä on saatu osoittavat, että tämän periaatteen avulla on voitu saada aikaan tehokas hallinto, huomattavasti parempi kuin hallituksen esittämien kiintiöperiaatteiden pohjalla olisi ollut mahdollista. Periaatteen soveltaminen yleisimminkin kuin vain korkeakouluissa olisi harunnan arvoinen asia.

Tässä on mainittu nyt hallinnonuudistustaistelu. On kuitenkin huomattava, että myös asukasliikkeen taistelussa esiintyy piirteitä, joihin kuuluu voimakkaita ituja joukkojen omaehtoisen organisoitumisen suuntaan. Esimerkiksi kohtuuttomien vuokrakorotusten boikotoinnin muodossa asetetaan kyseenalaiseksi muodollinen ”laillisuus”.

Joka tapauksessa kommunistien on jokaisessa joukkoliikkeessä tuotava esiin kysymys vallasta, selostettava joukoille, että heidän esittämänsä tämän tai tuon oikeutetun vaatimuksen tyydyttämättömyys johtuu siitä, että niiltä puuttuu valtaa tässä tai tuossa asiassa ja organisaatiossa — viime kädessä tietysti kysymys on koko poliittisesta vallasta.

Välttämättömyys asettaa kysymys politiikan suunnasta, valta-asemista ja viime kädessä koko poliittisesta vallasta nimenomaan joukkoliikkeessä, joukkojen organisoimisen tehtävänä, korostaa vielä kerran SKP:n voimistamisen merkitystä. Parlamentaristinen puolue on kyvytön johtamaan joukkojen taistelua, siihen tarvitaan uudentyypinen, kommunistinen puolue.

S o i h t u: Selvästikin on tarvetta kehitellä tunnuksia ja taistelumuotoja, jotka lisääisivät työtätekevien mahtiasemia, kehittäisivät työtätekevien itsenäistä kaikkikattavaa organisoitumista, suuntautuisivat asettamaan kysymyksen vallasta. Tähänhän viittasi jo Sobolev Chile-kokemusten yhteydessä.

Kun pohditaan työtätekevien todellisten demokraattisten vaikutus- ja valvontamahdollisuuksien lisäämistä, on varmasti vaikeuksia löytää parhaita muotoja. Pelkät parlamentaariset ratkaisut voivat edistää vähäisessä määrin työtätekevien vaikutusta vielä taantumuksellisimpien muotojen vastapainona, mutta ovat selvästi riittämättömiä. Jotakin asiaa koskeva kansanäänestysmenetely ei myöskään tarjoa mitään yleisreseptiä. Monissa tapauksissa on paikallaan vaatimus ammatillisten järjestöjen vaikutusvallan lisäämisestä, mutta samalla tällainen abstrakti vaatimus sellaisenaan voi tukea myös taantumuksellisen korporatiivisen, tulopoliittisen koneiston kaltaisten hallintamekanismien kehittämistä.

Siihen täytyy siis välttämättä liittää vaatimus ammattiyhdistysliikkeen luokkaitsenäisyyden turvaamisesta ja sen toiminnan saatamisesta työväenluokan etujen pohjalle. Nykyisessä vaiheessa tulee välittömänä suuntana varmasti kysymykseen olemassaolevien demokraattisten joukkojärjestöjen oikeuksien ja vaikutusvallan puolustaminen ja laajentaminen. Erityisen mielenkiintoinen keskustelussa kosketeltu kysymys, johon myös SKP:n esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi viittaa: työtätekevien itsenäisten valvontaelinten rakentaminen. Niiden kautta on mahdollista organisoida työtätekevät tarttumaan pysyvästi ja yhä tiukemmalla otteella perustasolla, tuotannossa, virastoissa, oppilaitoksissa jne. mahdolliseen vallankäyttöön.

Nämä työtätekevien erilaiset demokraattiset järjestömuodot, joiden konkreettinen kehittäminen liittyy edessä oleviin taistelutehtäviin, muodostavat välttämättömän perustan työväenluokan taistelulle valtiovallasta. Ne eivät siis ole vastakkaisia tai vaihtoehtoisia vaan toisensa edellyttäviä, saman prosessin, voimasuhteen kehittämisen ja valta-asemien lujittamisen erillisiä osia. Tässä mielessä mm. neuvostoliittolainen tutkija V. E. Gulijev kutsuu työväenluokan ja sen liittolaisten monopolien vastaisia järjestäytymisen muotoja "proletariaatin diktatuurin tulevan koneiston, sosialistisen demokratian organisaatiosysteemin iduksi".

Vallankumouksellisesta politiikasta ja moraalista

S o i h t u: Haluaisimme vielä kosketella yhtä kysymystä, joka sangen usein nousee esiin, mutta josta ei ole paljonkaan keskus-

teltu: vallankumouksellisen moraalin ja myös elämäntavan kysymykset. Nämä kysymykset ovat ajankohtaisia jo nuoriso- ja opiskelijaliikkeen kokemustenkin takia: tunnetaanhan miten demokraattisen ja vallankumouksellisen nuorisoliikkeen nousu on synnyttänyt jälleen todella joukkomittaisesti järjestyneen pyrkimyksen parempiin ja terveempiin elämäntapoihin ja korkeampaan moraaliiin. Tästä Spartakiadien kuusituhantisen osanottajajoukon kurinalaisuus lienee vaikuttavimpia ilmentymiä. Oma oirearvon-
sa on tietysti porvariston propagandahyökkäyksillä "tosikkomaisia sinipaitoja", "uuspuritaanisia stalinistinuoria" vastaan.

/Sinisalo: Opportunismikin sikiää ja elää usein sellaisen moraalin ja jopa elämäntapojen suojissa, jotka ovat vieraita työväenluokan luokkamoraalille ja sen luokkaeduille.

Kommunistit eivät tietenkään voi saavuttaa menestystä sulkeutumalla ahtaisiin, samoin ajattelevien ja saman moraalin omaksumisten ihmisten ryhmiin. Mutta työväenluokan etu vaatii, että toimitaanpa missä tahansa toimitaan työväenluokan moraalin lähtökohdista.

Esiintyy sellaista, että helposti sopeudutaan porvarilliseen kunnalliseen tai parlamentaariseen toimintaan ja käytäntöihin aina elämäntapoja myöten. Silloin on lähellä vaara etääntyä työväenliikkeestä, työväen perusjoukoista, joiden perusmoraali on terve. Tällainen on omiaan huomattavasti helpottamaan porvariston mahdollisuuksia vaikuttaa työväen edustajiin.

Teollisuuden ja elinkeinoelämän monet niin sanotun suhdetoiminnan muodot osoittavat, että porvaristo pyrkii kehittämään monenlaisia korruptiojärjestelmiä ja uhraa niihin huomattavia varoja.

Toikka: Edistyksellisen nuorison kehittyvässä moraalissa, pyrkimyksessä parempiin elämäntapoihin, tietoisessa kurinalaisuudessa ei ole tietenkään mitään "mystistä" tai "uskonnollista" tai jotain "uuspuritanismia". Uudet muodot nousevat välttämättä kehittyvän liikkeen poliittisia ja yhteiskunnallisia tavoitteita ja toimintapäämääriä vastaavasti. Vallankumouksellisen moraalii ja elämäntapa liittyy erottamattomasti siihen, että hän pyrkii j o u k k o j e n kasvattamiseen ja järjestämiseen sosialistiseen vallankumoukseen. Tämä on vallankumouksellisen elämäntavan ja moraalin aineellinen perusta, josta seuraa välittömästi tiettyjä johtopäätöksiä. Ensinnäkin yhteyden luominen ja säilyttäminen työtaitekeviin ihmisiin edellyttää, että ei voi elää porvariston ja reformistisen johtobyrokratian tavoin "joukkojen kustannuksella", tavalla jota pitäisi salailla tai häpeillä tavallisten kansalaisten edessä. T o i s e k s i, mikä liittyy edelliseen ja mihin Sinisalo viittasi, vallankumouksellisuuden välttämätön edellytys on kapitalistisista yhteiskuntasuhteista ja porvariston taktiikasta nousevien, moraaliiin ja elämäntapaan liittyvien integraatiopyrkimysten paljastaminen ja sen torjuminen. Tämä ei tietenkään voi tapahtua vetäytymällä asketismiin, irti joukoista vaan juuri luomalla laa-

joille joukoille aineellisia mahdollisuuksia positiivisen demokraattisen elämäntavan kehittymiselle. Näin taistelu vallankumouksellisen moraalin lujittamiseksi ja laajentamiseksi kytkeytyy välittömästi monopolien vastaisiin taloudellisiin ja poliittisiin vaatimuksiin. K o l m a n n e k s i varsin käytännöllinen näkökohta, joka kiteytyy hienosti juuri Spartakiadi-liikkeessä: taistelu työväenluokan etujen puolesta niin voimakasta vastustajaa vastaan kuin monopolipiirit ja niiden liittolaiset ovat, on tietenkin voimia ja henkistä kestävyyttä kysyvää toimintaa, jossa todellinen tulikoe on vielä edessä. Tämänkin vuoksi taistelu henkisesti ja fyysisesti rappeuttavaa porvarillista elämäntapaa ja sitä puolustelevalle moralialle vastaan on välttämätöntä.

Tietenkin oikeistoa ärsyttää tämä uuden elämäntavan avaama näköala demokraattisen voiman kasvattajana. Kun se tekeytyy "kriittiseksi pikkuporvariksi" ja marisee "edistykselliseltä kannalta" kommunistisen nuorison "konservatiivisesta moraalista", se tosiasiaa tarkoittaa omaa valtaansa uhkaavaa todellista, käytännöllistä ja radikaalia voimatekijää, joka on kaukana abstraktista ja tehottomasta moraalista. Mutta tähän liittyy myös toinen porvaristoa historiallisessa mittakaavassa pelottava seikka. Ihmiskunnan historian aamuhämäristä lähtien kehittynyt näkemys "moraalisesta ihmisestä", näkemys jota porvarillinenkin ideologia julisti nousuvaiheessaan, mutta joka on yhä räikeämmässä ristiriidassa kapitalismin todellisuuden kanssa (oikeudenmukaisuus, humanisuus, vapaus jne. Verrattuna kapitalismin esineellistyneisiin ihmissuhteisiin, monopolien laillistettuun ryöväykseen jne.), voi saada reaalisen sisällön vasta riiston lakkauttamisen kautta, sosialismissa ja sen puolesta käytävässä taistelussa. Tästä johtuu, että jotkut porvariston rehellisimmät edustajat ovat meiläkin jo tunnustaneet sen, että kommunistinen nuoriso muodostaa käytännössä ne ihanteet, jotka kapitalismi vetää yhä syvemmälle lokaan. Tällainen tunnustus ei ole tietenkään helppo, siihen sisältyy myös oman luokan historiallisen tappion ja aikansa-eläneisyyden tunnustaminen.

Soihut: Olisi tutkittava, miten porvariston etua heijastava elämäntapa syntyy, uusiintuu ja miten sitä voidaan murtaa. Sen murttamiseen ei liene mitään patenttilääkettä: ainoa keino on varmaankin edistyksellisen elämäntavan käytännöllisten mahdollisuuksien osoittaminen: kommunististen ja demokraattisten järjestöjen jäsenten kehittyvät vapaa-ajanviettomuodot ja kulttuuri-toiminta, liikunnan ja urheilun harrastus, raittiustyö, työväenliikkeen päämääriä toimintaperiaatteita vastaava elämäntapa.

Toiviainen: Korruptiossa — laajemminkin en tarkoita vain työväen edustajiin kohdistettua — moraalien rappeutumisiin — ilmiöissä ja niin edelleen on kysymys kapitalismin loismaisuuden ja mätänemisen ilmentymistä. Monesti tuntuu, että kapitalismi teknokratisoituu ja tulee järkipäisemmäksi, mutta samalla ei huomata, että myös sen loismaisuus kasvaa. Tähän pitäisi kiinnittää paljon nykyistä enemmän huomiota. Varsin vähän on tut-

kittu ns. moraalis-eettistä kriisiä kapitalismin yleisen kriisin osana.

Sinisalo: Epäilemättä moraalin ja myös elämäntavan kysymysten on oltava osana opportunistin vastaista taistelua. Leibson kirjoittaa uudessa kirjassaan, että kapitalismin synnyttämät epäoikeudenmukaisuudet herättävät" suuttumusta monissa, mutta myös monet löytävät aina sopivia verukkeita myöntyykseen siihen. Poroporvarillinen morali on keksinyt joukon muunnelmia aiheesta, ettei auta potkia tutkainta vastaan, ja suuren määrän verukkeita oman pienoismaailmansa puolustukseksi." Kommunisteille epäoikeudenmukaisuus synnyttää leppymättömyyttä kapitalismia kohtaan, joka merkitsee uupumatonta ja optimistista toimintaa taistelujärjestönsä jäsenenä.

Kommunistisissa puolueissa on perinteisesti säännöissä osoitettu jäsenten velvollisuudet ja oikeudet. Taustana on niiden elimellinen kytkeytyminen politiikkaan, vallankumouksellisen liikkeen eteenpäin viemiseen.

Kommunistisen nuorison joukkotapaaminen 5. 10. Helsingissä

SOL:n 10. liittokokouksen päätyttyä 5. 10. klo 15.00 järjestetään Helsingissä Messukeskuksen Urho Kekkonen -hallissa kommunistisen työläis-, koululais- ja opiskelevan nuorison yhteinen suuri joukkotapaaminen tunnuksilla "Eteenpäin SKP:n johdolla O. W. Kuusisen viitoittamaa tietä", "Imperialisminvastaisen solidaarisuuden, rauhan ja edistyksen puolesta".

Tilaisuudessa puhuvat SKP:n varapuheenjohtaja Taisto Sinisalo, SDNL:n varapuheenjohtaja Hannu Vuorio, SOL:n puheenjohtaja sekä SOL:n liittokokoukseen osallistuvat veljesjärjestöjen edustajat.

Joukkotapaamiseen järjestetään linja-autokuljetus eri puolilta maata. Lippuja 7 mk saatavissa SOL:n ja nuorisoliiton järjestöiltä. Saliin mahtuu vain 4 000 henkeä, varaa lippusi ajoissa.

SKP:n 17. edustajakokouksen päätökset ja esimerkki – SOL:n toiminnan perusta

Reijo Kalmakurki

Juhani Ruotsalo

SOL:n puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja tarkastelevat oheisessa artikkelissaan SKP:n 17. edustajakokouksen merkitystä puolueen toiminnalle yleensä ja erityisesti puolueen ja SOL:n työlle opiskelijoiden keskuudessa. Kirjoittajat ovat toimineet 16. ja 17. edustajakokouksen välisenä aikana keskuskomitean nuorisopoliittisen jaoston jäsenenä, jälkimmäinen on valittu myös uuden keskuskomitean kansainvälisen jaoston jäseneksi. — Toimitus.

Suomen Kommunistisen Puolueen 17. edustajakokous herätti erittäin suurta kiinnostusta niin edistyksellisten voimien kuin luokkavihollisenkin puolella kotimaassa ja ulkomailla. SKP:ta vastaan suunnattiin ennen kokousta erittäin voimakas antikommunistinen kampanja, johon monopolien äänitorvien lisäksi yhdyivät valtaosa sosialidemokraattista lehdistöä, valtion tiedotusvälineiden osat sekä myös eräät SKDL:ön järjestäytyneet voimat. Toisaalla sadat puoluejärjestöt, monet demokraattiset järjestöt, laajat työväenjoukot sekä kansainvälinen kommunistinen liike antoivat aktiivisen tukensa puolueelle sen yhtenäisyyden ja voiman lujittamiseksi.

Ilmennyt kiinnostus ei millään muotoa ole sattuma. Työväenluokan marxilais-leniniläisen puolueen ylimmän foorumin ja päättökentekoeilimen työ vaikuttaa suuresti koko luokkataistelutalanteen kehitykseen. SKP:n 17. edustajakokouksessa tämä näyttäytyy erittäin selvästi. Puolueella on takanaan vaikea kriisivaihe, jolla on ollut vaikutuksensa koko poliittisen tilanteen kehitykseen maassamme. "1960-luvulla syntyneen laajan reformismipoikkeaman tulokseksi jäi se, että se tuntuvasti vaikeutti SKP:n tehokkaan poliittisen ja aatteellisen toimintalinjan kehittämistä aikana, jolloin monet tekijät polttavasti vaativat marxilais-leniniläisen toimintalinjan selkiyttämistä."² Puolueen taistelukyvyyn heikkeneminen oli ehtona sille, että suurpääoman uudistettu taktiikka saattoi johtaa siihen uuteen luokkataisteluvaiheeseen, joka

hahmottuu vuodesta 1966 alkaen ja jonka keskeisenä sisältönä on oikeistovoimien hyökkäys ja oikeistovaaran kasvu². Ja päinvastoin: ylimääräinen edustajakokous, joka torjui hyökkäyksen puolueen vallankumouksellista olemusta vastaan, on kaikkien demokraattisten voimien taistelun uuden nousun eräs helposti havaittava merkipaalu. Vastaavasti joukkotaistelun kokemukset ja kehitys edelleen vahvistavat puolueen voimistumis- ja yhtenäisyyskehitystä. Tämä on ollut tärkeänä tekijänä suurpääoman uuden poliittisen taktiikan kriisi-ilmiöissä³. Demokraattisten voimien etenemismahdollisuudet kasvavat, toisaalta eteneminen on entistä välttämättömämpää — oikeistonvastainen puolustustaistelu ja demokraattinen offensiivi kietoutuvat toisiinsa. Luokkavihollinen käsittää mainiosti SKP:n ratkaisevan merkityksen demokraattisten voimien lujittumisessa. Suurpääoman kärsiessä tappioita yrityksissään tuhota puolue sisältäpäin, voimistuvat myös avoimesti demokratianvastaiset esiintymiset joissa SKP:n demokraattiset toimintaoikeudet asetetaan kyseenalaisiksi.⁴

Tätä taustaa vasten piirtyy SKP:n 17. edustajakokouksen yleispoliittinen tehtävä, yhteys ja merkitys. Tehtävänä on lujittaa puolueen kaikinpuolista toimintakuntoa ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen perustalta, harjoittaen johdonmukaista, luokkakantaista politiikkaa demokraattisen käänteen puolesta hallitsevien sisäpoliittista komentoa vastaan. Jo ennen kokousta voitiin tästä määräytyvä päätettävä nähdä selvästi: "Edustajakokouksen päätettävänä on työ yhtenäisyyden palauttamiseksi SKP:n taisteluriiveihin. Koko maan poliittisen kehityksen ongelmien ratkaisu yhdistyy puolueen yhtenäisyyden lujittamisen päätettäviin."⁵

Edustajakokouksen päätös puolueen yhtenäisyyden perusteista korostaa vakavasti tämän päätettävän ratkaisemisen merkitystä:

"Pyrkiessään estämään demokraattisen, monopolienvastaisen rintaman muodostumisen taantumusvoimat kohdistavat hyökkäyksensä erityisesti kommunistiseen puolueeseen ja pyrkivät hajottamaan sen rivit. Ne tietävät, että luja ja yhtenäinen demokraattinen, monopolienvastainen rintama ei ole mahdollinen il-

2. Ks. Kari Toikka: Oikeistovaara ja poliittinen tilanne, Soihtu 2/75.

3. Ks. Tesiset valmistautumisesta SOL:n 10. liittokokoukseen, tesisit 2.5—2.8.

4. Ks. esim. Soihdunkantaja 7/74 s. 20. Lehti selostaa äärioikeiston syyskuussa 1974 SKP:ta vastaan käynnistämää hyökkäystä, jonka kärki suunnattiin varapuheenjohtaja Sinisaloa vastaan. Tässä yhteydessä asetettiin kyseenalaiseksi Sinisalon toiminnan laillisuus, viitattiin maanpetokseen, vaadittiin tutkimuksia. Vastaavia äänenpainoja esiintyi oikeistolehdistä toukokuussa 1974 Hautalan lehdistötilaisuuden yhteydessä käynnistetyn provokaation yhteydessä. Kysymyksessä on ideologinen muokkaus kansalaismielipiteen vastustuksen vähentämiseksi siinä tapauksessa, että suurpääoma näkisi välttämättömäksi ryhtyä toimiin SKP:n toimintaoikeuksien rajoittamiseksi. Tällaiseen on jo nyt käytännössä ryhdytty mm. puolue- ja vaalilakien yhteydessä, sen lisäksi että SKP:n ja kommunistien oikeuksien rajoittamista esiintyy jatkuvasti työpaikoilla, oppilaitoksissa, valtiokoneistossa jne.

5. Taisto Sinisalo: Puolueen yhtenäisyyden perusteet, Kommunisti 5/75 s. 433.

man historiallisesta tehtävästään tietoista ja yhtenäistä työväenluokkaa. Se taas vaatii lujaa ja cheää kommunistista puoluetta, joka johdonmukaisesti seuraa marxilais-leniniläistä luokkataistelulinjaa. Juuri siksi kommunistien on tehtävä kaikkensa puolueensa riviin cheyttämiseksi.”⁶

Nämä suppeat lauseet on syytä käsittää hyvin sanatarkasti käsittäkseen, kuinka mittavan ja laajakantoisen velvoitteen ne puolueen jäsenille ja ystäville asettavat.

17. edustajakokous — uusi askel ylimääräisessä edustajakokouksessa valitulla tiellä

Päätehtävässään edustajakokous onnistui hyvin. Sekä aatteellisella, poliittisella että järjestöllisellä alalla edustajakokous vahvisti 16. edustajakokouksen päätökset, ja arvioi välttämättömäksi ottaa tältä perustalta myös uusia askelia puolueen yhtenäisyyden palauttamiseksi ja sen taistelukunnon lujittamiseksi. Aatteellisella alalla puolueen marxilais-leniniläinen, vallankumouksellinen olemus työväenluokan luokkataistelupuolueena vahvistetaan. Useissa strategian ja taktiikan kysymyksissä on voitu päästä aikaisempaa pitemmälle menevään yhteiseen arvioon. Päätöksissä vahvistetaan johdonmukaisen marxilais-leniniläisen luokkataistelulinjan ja joukkoihin nojautumisen välttämättömyys, proletariaatin diktatuuriin oikeutus ja välttämättömyys, torjutaan demokraattisen ja sosialistisen taistelun tehtävien sulauttaminen ja sekoittaminen, hylätään dogmaattinen käsitys rauhanomaisesta sosialismiin siirtymisestä puolueen ”strategiana” ja ainoana vaihtoehtona, vahvistetaan puolueen johtavan osuuden välttämättömyys ja puolueen laajan, joustavan yhteistyöpolitiikan periaatteelliset peruslähtökohdat mm. sosialidemokraattien kanssa saavutettavan yhteistyön kysymyksissä. SKDL:oa koskeissa päätöksissä vahvistetaan kommunistien toimivan SKDL:n kehittämiseksi laajana demokraattisten voimien yhteistoimintajärjestönä ja torjutaan kaikki pyrkimykset käyttää SKDL:oa puolueen rinnakkaisorganisaationa tai sen avulla korvata SKP:n toimintaa ja heikentää SKP:n johtavaa osuutta. Puolue torjuu nationalismin ja ”kansallisen kommunismin” käsityskannat todeten, että ”kommunistien on tunnettava vastuunsa kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä siitä, että täyttävät omassa maassaan vallankumoukselliset velvollisuutensa, antavat panoksensa veljespuolueiden taistelun tukemiseksi ja tekevät tunnetuksi sosialismin saavuttamisen yleisiä lainmukaisuuksia.”⁷ Päätöksissä korostetaan SKP:n ja NKP:n yhteistyön merkitystä, todetaan nojautumisen kansainvälisen kommunistisen liikkeen kokemukseen edistävän myös puolueen vaikutusvaltaa ja toimintaa. Kansainvälistä tilannetta koskeissa

6. SKP:n 17. edustajakokous, päätös- ja julkilausumat, Helsinki 1975 s. 22.

7. Sama, s. 26.

päätöksissä puolue antaa myönteisen panoksen imperialisminvastaisen liikkeen ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen yhtenäisyyden ja voiman lujittamiseen tuomiten mm. Kiinan maolaisjohdon politiikan. Toiminta sosialistisia maita vastaan todetaan puoluejäsenyyden esteeksi. Useissa puolueen lähiajan politiikan ja taktiikan kysymyksissä on niinkään päästy eteenpäin. Esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi muodostaa laajan ja konkreettisen kannanoton suureen joukkoon politiikan kysymyksiä. Tässä ohjelmassa on niinkään otettu selkeä kanta tulopoliittikkaa vastaan, mikä on huomattava askel puolueessa käydyssä poliittisessa väittelyssä. Suhtautumisessa sosialidemokratiaan, joukkoliikkeeseen ja mm. hallituskysymykseen on edistytty huomattavasti.⁸

Kaikki nämä puolueen toiminnan perusteita koskevat kysymykset, joista useissa nyt ensimmäistä kertaa muovattiin puolueen yhteinen kanta sitten puoluehajaannuksen alkamisen, ovat olleet keskeisellä sijalla puolueen aatteellispoliittisissa erimielisyyksissä. Edustajakokous torjuu nyt yksiselitteisesti ne pikkuporvarilliset, nationalistiset dogmit, joiden varassa puolueen marxilais-leniniläistä toimintalinjaa 1960-luvulla lähdettiin "uudistamaan". 17. edustajakokouksen päätökset ilmentävät siten marxismi-leninismiin ja proletaarisen internationalismin elinvoimaisuutta ja voitollisuutta. Niiden johdosta tuntevat varmasti syvää pettymystä mm. ns. Jollaksen seminaarin järjestäjät, jotka 1964 suunnitellessaan SKP:n integroimista laskivat sen varaan, että "tällä hetkellä liikkeessä (kansandemokraattisessa liikkeessä — RK, JR) on nuoria voimia jotka pitävät tietoista korostettua luok-

8. Mielenkiintoista on todeta Suomen piskuisen maolaisen ryhmittymän kannanotto SKP:n 17. edustajakokoukseen. Ryhmän lehti "Lokakuu" tuomitsee numerossaan 7/75 luonnollisesti edustajakokouksen opportunistiseksi. Lehdessä vaietaan täydellisesti edustajakokouksen aatteellisista päätöksistä, jotka vievätkin maolaisilta viimeisetkin mahdollisuudet keinotella SKP:n sisällä esiintyvillä oikeistorevisionistisilla katsomuksilla ja yrittää leimata puolue oikeistorevisionistiseksi.

Käytännön poliittisissa kysymyksissä, ennen muuta tulopoliitiikan ja sosialidemokratian suhteen, lehdelle ei jää muuta vaihtoehtoa kuin valehdella avoimesti SKP:n päätöksistä: lehden mukaan demokraattisessa yhteistyöohjelmassa olisi hyväksytty tulopoliittikka ja sisäpoliittisessa analyysissä avattu tie periaatteettomaan yhteistyöhön sosialidemokratian kanssa, kun todellisuudessa tapahtui täysin päinvastoin. Selvää tietenkin on, että korostaessaan periaatteellisia sisäpoliittisia lähtökohtiaan SKP ei voi antaa mitään tukea maolaisten äärivasemmistolaisille strategis-taktisille käsitteille, joissa kiistetään demokraattisen, monopolienvastaisen rintaman ja poliittisen yhteistyön mahdollisuus tykkäänään, abstraktisti ja dogmaattisesti.

Maolaisten suhtautuminen edustajakokouksen aatteellispoliittisiin päätöksiin osoittaa, että puolueen linjan selkiytyminen avaa entistä paremmat mahdollisuudet "vasemmistolais"-revisionismiin vastaiseen taisteluun. Tässä suhteessa tärkeitä ovat myös puolueen päätökset asettua yksiselitteisesti kaikkea pluralismia vastaan aatteellisissa kysymyksissä. Maolaisethan ovat keinotelleet mm. "keskustelun vapaudella" ja pyrkineet etsimään tukea SKDL:n puoluesuuntaisesta kehityksestä yrittäessään saada neuvostovastaisille ja epämarxilaisille aatteilleen jalansijaa SKP:ssa tai

kataistelulinjaa vanhanaikaisena ja suomalaisen yhteiskuntaan sopimattomana sekä vahingollisena heidän itsensä kannalta... Voi olla, että kun nuorempi ajatustapa pääsee esille ja vaikuttamaan asenteisiin ja saa arvostusta myös kunnallispolitiikassa, tällainen integroituminen (kapitalistiseen yhteiskuntaan — RK, JR) on helpompaa ja ehkä kokonaisuuden kannalta mahdollistakin.”⁹

17. edustajakokous osoittaa myös, miten lopullisesti ja täydellisesti aika on kulkenut niiden hätäisten, porvarillisen ideologian harhaannuttamien teoretisoiden ohitse, joiden mielestä kommunistisen puolueen yleispätevät aatteelliset, poliittiset ja järjestölliset periaatteet olivat 1960-luvulla jo siinä määrin vanhentuneet, että ”parhain ja nopein ratkaisu mielestämme on johtaa koko kansandemokraattinen liike yhden ohjelman, sääntöjen, organisaation ja johdon piiriin. Olisi kyettävä asettumaan saman neuvottelupöydän ympärille ja ratkaisemaan vasemmistolaisia liikkettä haittaavat tekijät ja päädyttävä yhtenäiseen järjestöön. Kuten edellä on jo mainittu, koko kansandemokraattisella liikkeellä on ollut samat näkemykset tavoitteistamme ja politiikastamme.”¹⁰

Puolueessa ei siis nykyisin ole mahdollista esiintyä avoimesti marxismi-leninismistä ja proletaarista internationalismia vastaan, mikä osoittaa, että aatteellispoliittisella alalla on saavutettu tuloksia ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päätösten pohjalta. Edustajakokouksen päätökset puolueohjelman uudistustyön aloittamisesta, selvityksen laatimisesta erimielisyyksien sisällöstä sekä antikommunismiin ideologiasta ja politiikasta maassamme, sekä päätös puolueen oman äänenkannattajan julkaisemisesta antavat

edes SKDL:ssä. Maolaiset ovat pyrkineet käyttämään hyväkseen sitä käsitystä, jonka mukaan ylimääräisessä edustajakokouksessa omaksuttu tie merkittäisi luopumista demokraattisesta sentralismista ja näin puolueen valankumouksellisten periaatteiden tuhoutumista. Tällä on toisaalta perusteltu ”uuden puolueen” välttämättömyyttä ja toisaalta pyritty mitätöimään SKP:n olemassaolevien päätösten merkitys.

Onkin johdonmukaista, että maolaiset äärioikeiston tapaan näkevät propagandassaan välttämättömäksi jakaa puolueen ”tiedonantajalaiseen” ja ”saarislaiseen” osaan näin jättäen huomiotta 17. edustajakokouksen laajat yhteiset aatteellis-poliittiset päätökset ja demokraattisen sentralismin periaatteiden velvoittavuuden puolueen toiminnassa.

9. Pauli Burmanin (sd) keskustelupuheenvuorosta Henkisen Maanpuolustuksen Suunnittelukunnan 8—13.6.1964 järjestämässä salaisessa ”Kansalaisajattelun seminaarissa”. Seminaarissa pohdittiin laajasti mm. johtavien porvarillisten yhteiskuntatieteilijöiden voimin suurpääoman uutta poliittista taktiikkaa ja ennen muuta SKP:n ”integroidumisen” mahdollisuuksia. (Ks. myös Taisto Sinisalo: Kommunistin puheenvuoro ss. 27—40). Vahva panos seminaarissa oli äärioikeiston järjestöllä Suomalaisen Yhteiskunnan Tuella. Kyseisen seminaari on luonnollisesti ollut vain pieni osa suurpääoman aktiivisissa SKP:n halvaannuttamiseen tähdänneissä ja tähtäävissä toimenpiteissä, joiden merkitys SKP:n toimintaolosuhteiden ja oman kehityksen kannalta on jäänyt ehkä liian vähälle huomiolle.

10. SKP:n Oulun piirijärjestön lausunto keskuskomitealle 27.12.1966. Siteerattu: Taisto Sinisalo: Suomen Kommunistinen Puolue 1960- ja 1970-luvulla. Hajaannuksen syyt ja tie taisteluvoiman tehostamiseen. Kirjassa Puheenvuoroja kommunistien toiminnasta, Helsinki 1973, s. 15.

mahdollisuuden ulottaa aatteellinen rajankäynti puolue toiminnan kaikkiin kysymyksiin ja parantavat edellytyksiä erimielisyyksien voittamiseksi.

Yhtä selvää kuitenkin on, että aatteellis-poliittisia ristiriitoja ei ole voitettu. Yhtyessään keskuskomitean 28. 4. tekemään päätökseen, edustajakokous torjuu jälleen väitteet siitä, että puolueen ongelmien syynä olisi valtataistelu, sekä "sellaiset väitteet, että puolueessa olisi muka oikeistorevisionistinen enemmistö ja vasemmistolahkolainen vähemmistö, samoin kuin väitteet puolueen jaosta puolueen poliittisen päälinjan kannattajiin ja sen vastustajiin korostaen samalla välttämättömyyttä käydä taistelua kaikkia marxismi-leninismiin vääristelyjä ja poikkeamia vastaan sekä pyrkimyksiä vastaan jakaa puolue enemmistöön ja vähemmistöön."¹¹ Edustajakokous päättää pitää voimassa ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päättämät järjestölliset menettelytavat puolueen maksimaalisen toimintakunnon takaamiseksi ja erimielisyyksien voittamiseksi puolueen epänormaalin tilan oloissa. Voimien kokoaminen, yhteinen toiminta ja erimielisyyksien selvittelemine tapahtuu yhteisessä organisaatiossa, ilman rinnakkaistoimintaa, syrjintää tai hallinnollisia menettelyjä, edustajakokouksen hyväksymien, aatteellispoliittisten päätösten perustalta. Tämä puolueen tilan ja sen parantamisen tarkastelutapa on oleellisesti toisenlainen kuin puolueen vihollisten levittämä näkemys puolueen kahtiajakautumisesta. Se on myös täydellisessä ristiriidassa kaikkien niiden pyrkimysten kanssa, joissa joko kiistämällä aatteellisten erimielisyyksien olemassaolo tai kieltämällä niiden vähittäisen voittamisen mahdollisuus, yritetään perustella hallinnollisten menetelmien ja puolueen kokonaisvoiman heikentämisen tietä puolueen sisäisessä elämässä. "Kansandemokraattinen opiskelijajärjestö" TOS on ominaiseen tapansa kiirehtinyt antamaan tällaisesta näytteen tuoreeltaan edustajakokouksen jälkeen:

"Uudessa kokousedustajien puheenvuoroissa ilmeni jäsenistön toivomus sisäisten ongelmien ratkaisemisesta mahdollisimman pian kommunististen järjestöperiaatteiden, demokraattisen sentralismin palauttamisen pohjalta. ... Edustajakokouksen järjestöpoliittiset päätökset eivät siis vielä tällä kertaa ratkaisseet puolueen yhtenäisyyden ongelmia, vaikka edustajakokous kyettiinkin viemään läpi yksimielisenä. 'Osapuolten' olemassaolo jatkuu edelleen; se on osoitus ristiriitojen ratkaisun siirtymisestä vielä tämän edustajakokouksen yli"¹².

11. SKP:n 17. edustajakokous, päätös- ja julkilausumat, s. 34.

12. Maija Aalto: SKP:n 17. edustajakokous; yhteistyöhön Suomen kansan puolesta, Rintama 4/75 (TOS:n julkaisu), s. 11.

Maija Aalto edustaa tässä puhdaspiirteisesti käsitystä, jonka usein tapaa yrityksissä perustella ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen linjan hylkäämistä tai sen vastaista toimintaa. Katsotaan, että edustajakokousten päätökset merkitsisivät demokraattisen sentralismin hylkäämistä ja luopumista puolueen järjestöperiaatteista. Eräiden puolueen jäsenten lisäksi tällaista käsitystä esittävät mielellään "marxilais-leniniläisinä" esiintyvät

Tällainen lausunto osoittaa, että puolueessa ja sen läheisyydessä on edelleen voimia, jotka eivät halua käsittää puolueen tilannetta puolueen päätösten ja kokonaisedun mukaisesti. Suuntaus ilmeni ennen kokousta pyrkimyksinä hylätä ylimääräisen edustajakokouksen aatteellis-poliittinen ja järjestöllinen linja ja varjosti kokoustyöskentelyä kypsymättömien puheenvuorojen muodossa. 17. edustajakokouksen aatteelliset, poliittiset ja järjestölliset päätökset antavat kaikki mahdollisuudet lujittaa puolueen yhtenäisyyttä ja sen merkitystä koko yhteiskunnallisessa taistelussa. Päätöksillä on tietenkin sama ominaisuus kuin muillakin päätöksillä: ne eivät toteudu itsestään. Konkreettisissa kysymyksissä ilmenee konkreettisten puoluejärjestöjen ja -jäsenten suhtautuminen edustajakokouspäätöksiin, joka on puoluekantaisuuden ja vallankumouksellisuuden koetinkivi. Vaikka vaikeudet epäilemättä väistyvät vain vähitellen, ei kommunisteilla ole mitään syytä tai oikeutusta suhtautua edustajakokouspäätösten toteuttamiseen pessimistisesti. "Puolueen ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päätökset muodostavat sen linjan, jolla puolueen aatteellinen eheys on rakennettavissa ja jota 17 edustajakokouksen päätökset jatkavat ja kehittävät. Tämän vuoksi on päättävästi torjuttava jokainen yritys väheksyä tai mitätöidä näiden edustajakokousten päätöksiä."¹³ Kun kommunistit noudattavat noita päätöksiä, ei voi olla olemassa mitään voimaa, joka voisi estää heitä lujittamasta SKP:n voimaa ja eheyttä.

maolaiset propagandistit. Tällaisissa käsityksissä heijastuu kaavaoppinen suhtautuminen demokraattiseen sentralismiin. Kun on kysymys kaavaoppineisuudesta, ei olekaan täysin yllättävää, että "kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen" edustaja ja maolainen tässä kysymyksessä löytävät toisensa.

Demokraattista sentralismia, joka on puolueen aatteellisten, poliittisten ja järjestöllisten periaatteiden kokonaisuus, luonnollisesti sovelletaan tosiasioiden edellyttämällä tavalla. SKP:n aatteellis-poliittiset erimielisyydet eivät syrjäytä demokraattista sentralismia, vaan edellyttävät niiden ottamista huomioon demokraattista sentralismia sovellettaessa. Näin on puolueessa tehtykin. Täysin demokraattisen sentralismin mukaisessa järjestyksessä, nojautuen marxismi-leninismiin ja puolueen ja joukkoliikkeen kokemuksiin, on sovittu tietyistä järjestöllisistä periaatteista, joiden tarkoituksena on koota kaikki koottavissa olevat voimat puolueeseen, varmistaa yhteinen toiminta ja edistää jäljellä olevien erimielisyyksien ratkaisemista. Koska puolueessa ennen ylimääräistä edustajakokousta esiintyi pyrkimyksiä ratkoa aatteellis-poliittisia erimielisyyksiä hallinnollisesti, sulkea osa jäsenistöstä puolueen toiminnan ulkopuolelle ja harjoittaa syrjintää ja sanelua, on järjestöllisillä päätöksillä — mm. hallinnollisista menettelyistä pidättäytymisellä — erityinen merkitys puolueen tervehdyttämisessä ja sen kokonaisvoiman kasvattamisessa.

Aalto samaistaa demokraattisen sentralismin periaatteen mekaanisen enemmistövallan kanssa, mikä on täysin harhaanjohtavaa. Niinpä hänen ajatuksistaan huokuu halu edustajakokouksessa, yhdellä iskulla, osapuolten välisessä yhteenotossa ratkaista puolueyhtenäisyyden ongelmat. Ylimääräisen edustajakokouksen linja edellyttää kuitenkin aatteellis-poliittisten erimielisyyksien voittamista vähittäin, puolueen marxilais-leniniläisen perustan lujittamista ja osapuolten vähittäistä lakkauttamista osapuolina — sen sijaan että Aallon tavoin valmisteltaisiin pysyvien osapuolten viimeistä ratkaisevaa taistelua. Onneksi tällainen "ratkaisu" kyettiin siirtämään

Sosialistinen Opiskelijaliitto — SKP:n apulainen ja reservi

Sosialistiselle Opiskelijaliitolla SKP:n 17. edustajakokous on ensiarvoisen huomattava tapahtuma. Se on sitä ensinnäkin samasta syystä kuin kaikille muillekin yhteiskunnallisille voimille maassamme: SKP:n edustajakokouksen päätösten yleispoliittisen merkityksen vuoksi. Opiskelijoiden edut ja elinolot, opiskelijaliikkeen kehitys ja sen toimintatehtävät kietoutuvat yhä tiiviimmin yleiseen yhteiskunnalliseen taisteluun.¹² Demokraattinen liike kehittyy sekä määrällisesti että laadullisesti, eri opiskelijaryhmien taistelun yhtenäisyys on saavuttanut uuden asteen, opiskelijoiden taistelu yhtyy yhä kiinteämmin työväenluokan taisteluun esimerkiksi sosiaalikkampailun alueella, jolla vaatimusliike yhdistää voimansa työläisten käymään tulopoliittikan vastaiseen taisteluun.¹⁴ SKP:n 17. edustajakokouksen päätökset avaavat koko demokraattiselle opiskelijaliikkeelle demokraattisten voimien luittumisen näköalan.

Sosialistiselle Opiskelijaliitolla SKP:n edustajakokouksella on erityinen merkitys sen vuoksi, että SOL on marxilais-leniniläinen, kommunistinen järjestö. SOL:n 8. liittokokouksen päätösten mukaan "SKP tarjoaa SOL:n koko toiminnan ja tietoisuuden suunnatitvat."¹⁵ SOL:n 10. liittokokoukseen valmistauduttaessa

"vielä (huom!) tämän edustajakokouksen yli", vaikka tätäkin vastaan kokouspuheenvuoroissa näkivät jotkut välttämättömäksi esiintyä.

17. Edustajakokous vahvisti täydellisesti puolueen sääntöjen sitovuuden, ja näin muodoin myös demokraattisen sentralismin periaatteet, jotka on määritelty sääntöjen 10. §:ssä sekä selvensi demokraattisen sentralismin sisältöä ja toteutumisen menetelmiä nykyisessä tilanteessa. Ongelmat demokraattisen sentralismin soveltamisessa eivät ole siinä, että on valittu ylimääräisen edustajakokouksen aloittama linja, vaan päinvastoin siinä, että tätä linjaa ei johdonmukaisesti ole pantu täytäntöön. 17. edustajakokous totesi tästä yksiselitteisesti: "Suurin heikkous (korostus RK, JR) demokraattisen sentralismin toteuttamisen kannalta on ollut siinä, että ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen niitä järjestöpoliittisia päätöksiä, jotka koskevat rinnakkaistoiminnan lopettamista ja rinnakkaisorganisaatioiden purkamista, kommunistien keskinäisten suhteiden tasa-arvoisuutta, julkaisutoiminnan periaatteita ja lehdistökysymystä sekä henkilöpolitiikkaa, ei ole saatu toteutetuiksi." Edelleen edustajakokous totesi: "Demokraattinen sentralismi edellyttää ehdottomasti edustajakokouksen päätösten toteuttamista. Vain siten luodaan yhtenäisyyttä puolueen politiikkaan ja puolueyöhön kokonaisuudessaan." (SKP:n 17. edustajakokous, päätös- ja julkilausumat, s. 27).

Näiden edustajakokouspäätösten mukaisesti Maija Aaltokin voinee edistää "kommunististen järjestöperiaatteiden ja demokraattisen sentralismin palauttamista" saattamalla aluksi uuteen käsittelyyn ne yli 300 jäsenanomusta, jotka hänen aikaisemmin johtamansa järjestö TOS on puolueen aatteellis-poliittisten erimielisyyksien takia puolueen päätösten vastaisesti hylännyt.

13. SKP:n 17. edustajakokous, päätös- ja julkilausumat, s. 24.

14. Reijo Kalmakurki: Sosialistinen Opiskelijaliitto SKP:n johdolla suuraäimää ja oikeistoa vastaan (puhe SOL:n kevätkonferenssin pääseminaarissa 31. 5. 1974), Helsinki, 1974.

15. SOL — opiskelijoiden ja sivistyneistön marxilais-leniniläinen joukkojärjestö, kirjassa Demokratian ja tieteen puolesta imperialismia vastaan, (SOL:n 8. liittokokouksen aineisto), SOL:n kirjasarja 3, Helsinki 1972, s. 139.

SOL:n järjestökasittelyssä ollut luonnos SOL:n säännöiksi toteaa liiton tarkoituksena: "Liitto toimii Suomen Kommunistisen Puolueen apulaisena ja reservinä kiinteässä yhteydessä kansainväliseen kommunistiseen liikkeeseen. Liitto on marxismi-leninisin, proletarisen internationalismin, demokraattisen sentralismin ja vallankumouksellisen toiminnan koulu. Tämä antaa sisälön liiton luonteelle, toiminnalle ja tietoisuudelle."¹⁶

SOL:n jäsenistön saavutukset SKP:n 16. edustajakokouksen päätösten toteuttamisessa, johon SOL 8. liittokokouksessaan sitoutui, ovat olleet SKP:n apulaisen ja reservin velvollisuuksien tasolla. 16. edustajakokouksen jälkeen SOL on toiminut yhä tehokkaammin marxilais-leniniläisenä joukkojärjestönä, jonka toiminnan sisällön kommunistisuus, puolueen apulaisen ja reservin asemasta aiheutuvat tehtävät ovat käytännön työssä hahmotuneet entistä selvempinä. SOL:n 8. liittokokouksen päätösten pohjalta on opiskelijoiden joukkoliike laajentunut ja kehittynyt poliittisesti ennen muuta imperialisminvastaaisessa solidaarisuustoiminnassa, hallinnonuudistuksen ja demokraattisen valvonnan puolesta käytävässä taistelussa ja opintorahataistelussa. Opiskelijaliike on poliittisten tunnustensa muotoilussa ja käytännön toiminnassaan lähentynyt työväenluokan sekä työläisnuorison ja muiden nuorison ryhmien toimintaa. SKP:n vaikutus on opiskelijoiden keskuudessa laajentunut, ja opiskelijaliikkeen ominaispaino yhteiskunnallisessa taistelussa on kasvanut myönteisessä suunnassa.

Marxismi-leninismi on SKP:n 16. edustajakokouksen ja SOL:n 8. liittokokouksen jälkeen lopullisesti vakiintunut SOL:n käytännön toiminnan perustaksi. Marxismi-leninisin propagointi, opiskelu, soveltaminen ja kannatus on laajentunut opiskelijoiden keskuudessa tuntuvasti. Soihtu ja Soihdunkantaja ovat vahvistaneet asemansa johtavina opiskelijalehtinä ja kommunistisen lehtiperheen tärkeinä jäseninä. Sosialistisen Opintoneuvonta- ja Tutkimuskeskuksen työ on lähtenyt käyntiin ja tuottanut ensimmäiset tuloksensa edistäen merkittävästi mm. 17. edustajakokouksen demokraattisten voimien yhteistyöohjelmäsityksen laatimista. SOL:n organisaatio on lujittunut, missä keskeisenä tekijänä on ollut 9. liittokokouksessa (1973) SKP:n esimerkin mukaisesti omaksuttu demokraattisen sentralismin järjestöperiaate. SOL:lla on ollut suuri myönteinen panos monissa demokraattisissa järjestöissä. Erityinen merkitys SOL:n marxilais-leniniläisellä asennoitumisella on ollut SKDL:ssä, jonka kehittämistä SOL on tehnyt lukuisia rakentavia esityksiä puolueen päätösten pohjalta, ja jonka päämääriä SOL on voimakkaasti edistänyt opiskelijoiden keskuudessa. Suuri ohjelmallinen, aatteellis-poliittinen ja järjestöllinen merkitys on ollut SOL:n Taisteluohjelmalla, joka avaa opiskelijaliikkeelle kokonaisvaltaisen ja vallankumouksellisen taisteluperspektiivin, ja jonka poliittiset vaatimukset ovat yhden-

16: SOL:n sääntökoelma, luonnos. Jyväskylä 1975, s. 1.

suuntaiset 17. edustajakokouksen hyväksymän demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaesityksen kanssa.

Jo nyt on niinkään nähtävissä sekä tuloksia että uusia tehtäviä, jotka liittyvät SOL:n toimintaan SKP:n reservinä. Ensimmäisiä marxilais-leniniläisen SOL:n koulimia sivistyneistön jäseniä on jo astunut työelämään ja huomattavassa määrin puolueen ja muiden demokraattisten järjestöjen jäsenyyteen. Näiden tovereiden toiminta, joka nopeuttaa sivistyneistön keskuudessa voimakkaasti käyntiin lähteneitä poliittisia muutoksia, on avannut uusia mahdollisuuksia työväenluokalle ja kaikille demokraattisille voimille kulttuurin, terveydenhoidon, koululaitoksen, tekniikan, tutkimuksen ja muilla aloilla. Monet puoluejärjestöt ja demokraattiset järjestöt ovat antaneet tunnustusta SOL:n kautta liittyneiden jäsentensä aktiivisesta työstä puolueen ja demokraattisen liikkeen lujittamiseksi. Valmistauduttaessa 10. liittokokoukseen on SOL:ssa nähty välttämättömäksi keskustella uusista muodoista, joilla voitaisiin tehostaa SOL:n kasvatus- ja koulutustoimintaa kommunistisen sivistyneistön ja puolueen jäsenyyteen kypsyn tovereiden kasvattamiseksi SOL:n toiminnassa¹⁷. Tärkeä merkitys tässä oli kevätlukukaudella 1975 eri korkeakouluissa järjestetyillä SOL:n "Marxismi-leninismi ja tiede"-luentojarjoilla, joiden puitteissa lähes 10.000 opiskelijaa osallistui marxilais-leniniläisiä katsomuksia eri opintoaloilla esitellessiin tilaisuuksiin.

Kenelle tahansa objektiiviselle tarkkailijalle onkin kiistatonta, että SOL:n toiminta — puutteineen ja heikkouksineen — jo nykyisellään, neljä vuotta SOL:n marxilais-leniniläisen periaateohjelman hyväksymisen jälkeen edistää merkittävästi SKP:n tavoitteiden toteuttamista opiskelijoiden keskuudessa. SOL:n toiminta antaa huomattavan panoksen työväenluokan ja opiskelijain ja sivistyneistön liiton, henkisen ja ruumiillisen työn liiton rakentamiseen ja kommunistisen sivistyneistön kasvattamiseen, jossa suhteessa SKP on tällä hetkellä aivan ennennäkemättömien mahdollisuuksien ja tehtävien edessä koko sen historiaa ajatellen.¹⁸

SOL:n jäsenistö onkin saanut vastaanottaa tästä suomalaisten kommunistien tunnustuksen. SKP:n keskuskomitean tervehdyksessä SOL:n 9. liittokokouksessa todetaan mm: "Sosialistinen Opiskelijaliitto on kasvanut voimassaan, taidossaan ja periaatteellisuudessaan yhteydessä siihen taisteluun, jota on käyty SKP:n ylimääräisen ja 16. edustajakokousten linjan toteuttamiseksi. Täs-

17. Ks. Teesit valmistautumisesta SOL:n 10. liittokokoukseen, Teesit 4.23—4.31.

18. Mm. SKP:n Tampereen piirijärjestön 10—12. 2. -75 järjestämän Lenin-seminaarin julkilausumassa todetaan: "Sivistyneistön demokraattinen kehitys on viime vuosina edennyt Suomessa valtavalla nopeudella. Sivistyneistön liittyminen kommunistiseen puolueeseen ja demokraattiseen liikkeeseen on saavuttanut joukkomittasuhteet ja joukkoliikkeen luonteen. Tässä kehityksessä on ensiarvoista roolia näytellyt Sosialistinen Opiskelijaliitto, jonka merkitys marxilais-leniniläisen sivistyneistön kasvattajana on kiistaton." Kirjassa Ruumiillisen ja henkisen työn liitto, Tampere 1975, s. 170.

sä taistelussa SOL on kunnialla täyttänyt itselleen asettamansa tehtävän toimia SKP:n reservinä ja taistelukumppanina.”¹⁹

SKP:n johdon ja sen monien järjestöjen edustajat ovat lausuneet tunnustuksen ja kannustuksen sanoja SOL:lle ja sen järjestöille eri yhteyksissä. Erittäin tärkeä on ollut puoluejärjestöjen äänenkannattajan Tiedonantajan tuki SOL:lle. Myös 17. edustajakokouksen päätöksiin sisältyy puolueen tuki SOL:lle.

SOL:n toiminta on saanut tunnustusta myös kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä. Mm. SKP:n ja NKP:n käymien neuvottelujen yhteydessä ”ilmaistiin NKP:n johdon korkea arvostus teidän järjestönne (SOL:n) työstä ja menestyksistä. Sivistyneistön ja kulttuurityöntekijäin lähestyminen laajoin joukoin marxismi-leninismien katsomuksia ja maailmankatsomuksemme menestyksellinen levittäminen esim. 'Marxismi-leninismi ja tiede' luentosarjan muodossa korkeakouluissa todettiin tärkeänä tuloksena. Ilmaisten NKP:n johdon kollektiivisen kannan toveri Kirilenko lausui, että 'SOL ja KTL ovat tulossa puolueen hyviksi apulaisiksi ja se on ilahduttava ilmiö'. Tätä kehitystä veljespuolueemme toverit korostivat eräänä vakuuttavana esimerkkinä 16. edustajakokouksen aatteellisen linjan oikeellisuudesta ja esimerkkinä tuloksellisesta toiminnasta, joka nojautuu tähän linjaan.”²⁰

Kommunistisia näkökantoja vastaan asettuvia löytyy kuitenkin tässäkin kysymyksessä. ”Yhteisrintama” -lehti kirjoittaa vain pari viikkoa edustajakokouksen jälkeen, että SOL ”ajautui v. 1971 osaksi SKP:n ja koko kansandemokraattisen liikkeen vastaista ryhmäkuntalaista organisaatiota.”²¹ Tällä lehti perustelee ”kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen” harjoittamaa SOL:n rinnakkais- ja hajotustoimintaa. ”Yhteisrintama” siis jatkaa myös 17. edustajakokouksen yksiselitteisten päätösten jälkeen väitteitään siitä, että SOL olisi ”SKP:n vähemmistön apulainen ja reservi”²², ”ryhmäkuntalainen, lahkolainen ja valtataktikointiin perustuva” politiikaltaan²³, että ”kamppailua SKDL:n ja SKP:n poliittisen päälinjan puolesta joudutaan myös lähitulevaisuudessa käymään SOL:n ulkopuolella”²⁴ jne. jne. Tällaisia väitteitä on SOL:n hajottajien ja heidän tukijoidensa taholta jouduttu kuuntelemaan siitä alkaen, kun he vuonna 1970 ryhtyivät järjestettyyn taisteluun SOL:n valjastamiseksi ylimääräisen edustajakokouksen vastaiseen toimintaan. Koko SOL:n vastainen argumentaatio on SKP:n omaa tilaansa ja oman taistelunsa ehtoja koskevien arvioiden kanssa täydellisessä ristiriidassa.

Todellisuudessa SOL on kieltäytynyt sekaantumasta puolueen sisäisiin asioihin siitä alkaen, kun SOL:n hallitus 1969 hylkäsi

19. Sosialistisen Opiskelijaliiton 9. liittokokous, Helsinki 1973, s. 15.

20. Taisto Sinisalo: Mikään ei voi olla luonnollisempaa kuin nuorison astuminen vallankumousliikkeen aseisiin, Soihdunkantaja 3/75, s. 16.

21. Yhteisrintama 5/75, s. 4.

22. Yhteisrintama 2/75, s. 7.

23. ”Kansandemokraattiset Opiskelijajärjestöt”, ”kevätkonferenssin” 1—2.

3. 1975 julkilausuma, Yhteisrintama, erikoisnumero, s. 3.

24. Yhteisrintama 3/75, s. 12.

Turun ASS:n edustajien ehdotuksen siitä, että SOL olisi antanut tukensa niille voimille, jotka juuri olivat johtaneet SKP:n 15. edustajakokouksen täydelliseen epäonnistumiseen.²⁵ Marxilais-leniniläinen SOL on toiminut kaikessa työssään SKP:n ylimääräisen, 16. ja 17. edustajakokouksen päätösten pohjalta.²⁶ Samaa ei voida sanoa SOL:n hajottajista ja heidän tukijoistaan, joiden SOL:oa vastaan käynnistämä hyökkäys on jokaisessa kohdassaan edellyttänyt edustajakokouspäätösten rikkomista. "Kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen" olemassaolo ja toiminta onkin nähtävä niiden tendenssien historiallisena jatkona, joita ilmensi SOL:n perustajien halu käyttää uutta liittoa pikkuporvarillisten virtausten välikappaleena SKP:n ja SKDL:n "uudistamiseksi."²⁷

Sitä, kuinka pitkälle jotkut toverit voivat SOL:n toiminnan vaikeuttamiseksi mennä, kuvaavat eräiden SKDL:n johtohenkilöiden, mm. puheenjohtaja Aleniuksen, sekä eräiden SKP:n jäsentenkin, mm. A. Hautalan ja A. Aitamurron demagogiset esiintymiset, joissa esitetään vihjailuja ja syytöksiä "äärivasemmistolaisuudesta" niitä opiskelijoita ja sivistyneistön jäseniä vastaan, jotka perustavat toimintansa SKP:n päätöksiin.²⁸ Tällaisen toiminnan vaarallisuus ja poliittinen lyhytnäköisyys on suunnaton ajateltaessa niitä uusia liittolaispolitiikan tehtäviä joita työväenluokalla ja SKP:lla — ja myös SKDL:lla — on opiskelijoiden ja sivistyneistön suhteen. Viime kädessä tällaiset esiintymiset suuntautuvat myös työväenluokan itsensä poliittisen tietoisuuden kehitystä ja sen johtavan roolin muodostumista vastaan.²⁹ Tällaisen toiminnan vaikuttimena ei voi olla puolueen ja työväenluokan etu, vaan vain ryhmäkohtaisista lähtökohdista sisäänpäin kä-

25. Hajotustyön historiikki, Soihdunkantaja, erikoisnumero 21.10.1974, s. 2. SOL:n vastaisessa hyökkäyksessä on käytetty toisinaan hyväksi sitä tosiasiaa, että SOL:n ja SKP:n yhteistyön käytännöllisessä kehittämisessä ilmenee joidenkin puoluejärjestöjen kohdalla ongelmia. Näiden ongelmien syynä on se, että joidenkin puolueen jäsenten suhtautuminen SOL:on ei ole ollut edustajakokouspäätösten mukaista. Tästä on Tiedonantaja todennut seuraavaa (1.10.1974, s. 3): "Se että eräät henkilöt, jotka ovat SKP:ssa, ovat ottaneet tehtäväkseen taistella SOL:oa vastaan, ... ei suinkaan voi olla asia, josta vastuun kantaa SOL. Läpinäkyvää konstellua on tässä yhteydessä sellainen politiikka, että ensin torjutaan kaikki SOL:n yhteydenotot, perustetaan hajotusjärjestöjä jne. jne. ja sitten syytetään SOL:ia siitä, että tämä ei pidä yhteyttä näihin, SOL:on totaalisen kielteisesti suhtautuneisiin — Vennamo on löytänyt voittajansa politiikan alalla."

26. Sama, s. 4—5.

27. Ks. Reijo Kalmakurki: 70 vuotta sosialistista opiskelijaliikettä Suomen työväenluokan rinnalla — Eteenpäin O.W. Kuusisen viitoittamaa tietä, Soihdu 1/75, ss. 9—12.

28. Ks. Tiedonantaja 13. 2. 1975.

29. Vrt. Lenin: "Työväenluokan tietoisuus ei voi olla todella poliittista tietoisuutta, jollei työläisiä ole opetettu reagoimaan kaikkiin ja kaikenlaisiin tapauksiin, joissa ilmenee mielivalta ja sorto, väkivalta ja vääräys, koskekooppa nämä tapaukset mitä luokkaa tahansa ... jos eivät opi soveltamaan käytännössä materialistista analyysia ja materialistista arviointia kaikkien luokkien, väestöryhmien ja kerrosten toiminnan ja elämän kaikkiin puoliin." (Mitä on tehtävä)

pertyvä ja näköalaton "meidän jälkeemme vedenpaisumus" -luontoinen taktikointi. Siitä pätee arvio, joka jo vuonna 1970 jouduttiin Soihdussa vastaavista ilmiöistä esittämään:

"Vaikka ASS ja muut kansandemokraattiset opiskelijajärjestöt ovatkin pystyneet poikkeuksellisen hyvin ohjaamaan opiskelijat työväenliikkeeseen, on oikeutettua odottaa (ja vaatia) SKDL:n ja nimenomaan SKP:n taholta aktiivista tukea ja kannustusta työläisten ja opiskelijoiden yhteisen taistelurintaman luomisessa. Mutta SKDL:n ja SKP:n oikeistoaineokset kiittävät ASS:aa järjestämällä voimakkaan painostuksen ja suoranaisten ajojaidin sen periaatteellisesti lujaa ideologis-poliittista linjaa vastaan. Tämä on ilmaus väärästä tietoisuudesta, väärästä tilannearviosta, tämä on kevytmielistä hajotustoimintaa."³⁰

17. edustajakokouksien päätökset SOL:n toiminnan pohjaksi

"SOL on vakuuttunut siitä, että SKP:n edustajakokouspäätösten pohjalta tullaan myönteiset taistelutulokset tulevaisuudessakin saavuttamaan", todetaan SOL:n tervehdyksessä 17. edustajakokoukselle.³¹ SOL tulee sekä tekemään tunnetuksi SKP:ta ja sen päätöksiä opiskelijoiden keskuudessa ja järjestämään kaikki jäsenensä niiden systemaattiseen opiskeluun, että pohjaamaan oman toimintansa edustajakokouksen kaikkien päätösten omaksumiseen ja toteuttamiseen. SOL:n johto on 3. 6. aloittanut SKP:n johdon kanssa keskustelut SOL:n toiminnan edelleen järjestämisestä ja mm. SOL:n 10. liittokokouksen toteuttamisesta edustajakokouspäätösten pohjalla.³² SOL:n liittokokoukselle valmistetaan erityinen asiakirja SKP:n 17. edustajakokouksen päätösten toteuttamisesta SOL:n toiminnassa.

SOL:n järjestöissä seurattiin tiiviisti jo edustajakokouksen valmisteluja, käsiteltiin joukkokäsittelyyn saatettua luonnosta demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi ja tehtiin edustajakokousvalmisteluja ja puolueen periaatteita tunnetuiksi opiskelijain keskuudessa sekä lehdistön että tilaisuuksien kautta. Kymmenet SOL:n jäsenet tekivät tässä yhteydessä tärkeän päätöksen anoa puolueen jäsenyyttä.

Esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi muodostaa myös SOL:n yleisen vaatimusohjelman yhdessä Taisteluohtelman kanssa, jonka kanssa se on sisällöltään yhdensuuntainen. SKP:n esitys muodostaa pohjan myös SOL:n työlle laajojen opiskelijajoukkojen liittämiseksi SKP:n johtamaan taisteluun ja yhteistyön rakentamiseksi tässä taistelussa opiskelijaliikkeen ja muiden poliittisten voimien kanssa.

30. Soihitu 4/70, pääkirjoitus (Risto Uljas).

31. Soihdunkantaja 5B/75, s. 9.

32. Soihdunkantaja 5B/75, s. 11.

Edustajakokouksen ajankohtainen poliittinen tilannearvio edellyttää joukkotaistelun tehostamista harjoitetun politiikan suunnan muuttamiseksi. Se edellyttää SOL:n jatkuvasti tukeutuvan opiskelijajoukkoihin ja kehittävän joukkojen demokraattista liikettä riippumatta eri opiskelijajärjestöjen johdossa tapahtuvista oikeistolaistumisilmiöistä. "Keskeistä demokraattisen opiskelijaliikkeen laajentamisessa on laajojen opiskelijajoukkojen aktivoiminen perustasolla toimintaan taloudellisten etujensa, demokraattisten oikeuksiensa, paremman opetuksen, demokraattisten tavoitteiden ja ihanteiden, imperialisminvastaisen solidaarisuuden sekä Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyyyden puolesta".³³ Välttämätöntä SKP:n yleisen monopolienvastaisen strategian toteuttamiseksi on liittää "opiskelijat yleiseen yhteiskunnalliseen taisteluun mitä erilaisimmin keinoin osoittamalla demokraattisen yleispoliittisen taisteluun osallistumisen välttämättömyys".³⁴

Puolueen aatteellisia lähtökohtia koskevilla päätöksillä on luonnollisesti suuri merkitys SOL:n aatteellisen työn ja kasvatustyön alueella. SOL:n kannalta on merkittävää, että puolue kykenee saavuttamaan kollektiivisen yksimielisyyden yhä useammista aatteellisen taistelun kysymyksistä ja näin vähentämään marxismi-leninismille vieraiden aatteiden liikkumavapautta ja vaikutusvaltaa. Itsestään selvää on, että päätöksillä lehdistökysymyksestä ja puolueohjelman valmistamisesta tulee toteutuessaan olemaan valtava myönteinen merkitys SOL:n aatteelliselle tilanteelle ja työlle.

Puolueen järjestölliset päätökset muodostavat SOL:lle sitovan esimerkin suhtautumisesta SKP:n sisäisiin erimielisyyksiin SOL:n puitteissa. Niitähän SOL:n johto on ilman ainuttakaan poikkeusta noudattanut tähän mennessäkin.³⁵

Erittäin merkitykselliseksi SOL:n tulevan toiminnan kannalta muodostunee päätös siitä, että kommunistit toimivat SDNL:n kehittämiseksi "nuorison laajana joukkojärjestönä, joka sisällöltään, tavoitteiltaan ja toimintaperiaateiltaan olisi marxilais-leniniläinen, kommunistinen nuorisojärjestö".³⁶ Näin puolue asettuu kysymyksessä SDNL:n järjestöluonteesta niiden periaatteiden kannalle, jota SDNL:n jäsenistö jo useita vuosia on esittänyt, jota SOL lausunnossaan SDNL:n periaateohjelmasta³⁷ esittää, ja joiden soveltamisesta käytännössä SOL itse on elävä ja menestyksellinen esimerkki. On selvää, että SDNL:n kommunistinen

33. Teesit valmistautumisesta SOL:n 10. liittokokoukseen, teesi 3.13.

34. Sama, teesi 3.20.

35. Sosialistinen Opiskelijaliitto ja "kansandemokraattiset opiskelijajärjestöt" — toiminta, periaatteet, järjestöluonne, Soihdunkantaja, erikoisnumero 21. 10. 1974 s. 4—5.

36. SKP:n 17. edustajakokous, päätös- ja julkilausumat, s. 33.

37. SOL:n lausunto SDNL:n periaateohjelmaluonnoksesta (29.12.1972) Kirjassa Nuorison marxilais-leninilaisten joukkojärjestöjen kysymyksiä, Puna- ja vihkot 3, Hämeenlinna 1973.

järjestöluonne tulee parantamaan SOL:n ja SDNL:n käytännöllisen yhteistoiminnan edellytyksiä ja tuomaan uusia vaativia tehtäviä tällaisen yhteistoiminnan piiriin.

Kommunistisen opiskelijaliikkeen yhtenäisyyteen SOL:n puitteissa

17. edustajakokous kiinnitti myös huomiota siihen tosiasiaan, että kolme SOL:n jäsenjärjestöä on edelleenkin, jo viidettä vuotta, pidättäytyneenä SOL:n toiminnasta, ja että SOL:lle rinnakkaisiksi järjestöiksi on SKDL:n puitteisiin perustettu ns. "kansandemokraattisia opiskelijajärjestöjä". Päätöksessä puolueen yhtenäisyyden perusteista todetaan kommunistien edistävän "kansandemokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen kaikkien voimien kokoamista ja eheyttämistä SOL:n puitteissa marxismi-leninismiin ja proletarisen internationalismin pohjalta."³⁸ Päätöksen toteuttamisen valmisteleminen on puolueessa nimetty työryhmä, kuten SOL:n edustajat 3.6. SKP:n johdolle esittivät.

Edustajakokouksen päätös on merkittävä tunnustus SOL:n asemalle ja työlle opiskelijoiden keskuudessa. Se vahvistaa jälleen SOL:n marxilais-leniniläisen, kommunistisen järjestöluonteiden oikeaksi. SOL pyrkiikin, pitäen lähtökohtana SOL:n marxilais-leniniläistä, kommunistista järjestöluonnetta, kokoamaan mahdollisimman laajat opiskelijajoukot mahdollisuuksien mukaan kaikki kansandemokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen voimat, SOL:n puitteisiin. Edustajakokouksen päätös vahvistaa uudelleen, että väitteet "kansandemokraattisten", "SOL:oa laajempien" opiskelijajärjestöjen tarpeellisuudesta, jolla ns. "kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen" perustamista aikoinaan perusteltiin, ovat virheellisiä.

SOL tukee täydellisesti puolueen asettaman työryhmän työtä ja ilmaisee jälleen täydellisen valmiutensa opiskelijaliikkeen järjestölliseen eheyttämiseen SKP:n päätösten ja esimerkin pohjalta. Omalta puoleltaan SOL on valmis toteuttamaan kaikki tähän tarvittavat toimenpiteet. 10. liittokokouksen mennessä ja itse kokouksessa. Puolueen edustajakokouspäätöksen toteuttamiseen pitäisikin olla erinomaiset edellytykset. 17. edustajakokouksen vahvistama SOL:n kommunistinen järjestöluonne, edustajakokouksen hyväksymät aatteelliset ja poliittiset lähtökohdat ja jälleen vahvistetut ylimääräisen edustajakokouksen järjestölliset periaatteet ovat jo varsin yksityiskohtainen tienviitta yhtenäisyyden toteuttamiseksi.

Sosialistinen Opiskelijaliitto ja sen toimivat jäsenjärjestöt ovat neljän vuoden ajan pyrkineet aloitteellisesti ja kaikilla järjestötaasoilla tällaisen ratkaisun toteuttamiseen. Puolueen aktiivinen toi-

38. SKP:n 17. edustajakokous, päätös ja julkilausumat, s. 33.

minta tähän suuntaan on arvokas tuki SOL:lle sen toiminnan ja yhtenäisyyden lujittamisessa.

On toivottavaa, että riittävä poliittinen tahto on 17. edustajakokouksen jälkeen muodostunut myös muiden SKP:n päätöksessä tarkoitettujen kansandemokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen voimien keskuudessa, jotta puolueen päätösten mukainen ratkaisu voidaan nopeasti ja täydellisesti toteuttaa. Toivottavasti "Yhteisrintama" — "Rintama" — ja eräiden muiden lehtien tapa käsitellä itse edustajakokousta ja SOL:n suhdetta puolueeseen ei ole edustava³⁹. Toivottavasti myöskään se, että "kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen" julkaisemattaiset SOL:n yhtenäisyydestä jättävät kysymyksen marxismi-leninismistä ja proletarista internationalismista hämärän peittoon⁴⁰, ei muodostu esteeksi puolueen päätösten toteuttamiselle. Kysymyshän on mitä tärkeimmistä toimenpiteistä koko demokraattisen opiskelijaliikkeen lujittamiseksi, puolueen työn voimistamiseksi opiskelijoiden keskuudessa, työväenluokan liittolaispolitiikan lujittamiseksi, kommunistisen sivistyneistön kasvattamisen edistämiseksi ja koko kansandemokraattisen liikkeen tilan tervehdyttämiseksi.

* * *

17. edustajakokous lujitti Suomen Kommunistisen Puolueen taisteluvoimaa ja yhtenäisyyttä. Se antoi uusia virikkeitä ja uutta voimaa maamme työväenluokan ja kaikkien työtätekevien taisteluun rauhan, demokratian, edistyksen ja sosialismin puolesta. Sosialistiselle Opiskelijaliitolle, SKP:n apulaiselle ja reservil-

39. Kuten tässä kirjoituksessa on osoitettu, "kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen" julkaisut ovat jatkaneet aikaisempaa, ylimääräisen ja 16. edustajakokouksen päätösten kanssa ristiriidassa olevaa linjaansa näissä kysymyksissä myös 17. edustajakokouksen jälkeen. "Rintama" 4/75 arvioi paitsi SKP:n 17. edustajakokousta yleensä, myös SOL:n eheyttämistä peräti oudolla tavalla: Maija Aalto (s. 15) edellyttää, että tulisi päästä "SOL:n yhtenäistämiseen SKP:n ja SKDL:n linjan pohjalta" mikä on jo kokonaan eri asia kuin edustajakokouksen "SOL:n puitteissa marxismileninismien ja proletarisen internationalismin pohjalta".

40. "Kansandemokraattiset opiskelijajärjestöt" hyväksyivät "laajennetun toimikunnan" kokouksessa toukokuussa 1975 "Kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen yhtenäisyysteesit", jotka on julkaistu Yhteisrintama 5/75:ssa s. 4. Teesit poikkeavat monella tapaa SKP:n edustajakokouspäätöksistä:

Niissä ei mainita marxismi-leninismia ja proletariaa internationalismia yhtenäisyyden perustana.

Niissä edellytetään, että "SOL:n 10. liittokokouksesta muodostuisi koko SKDL:ön järjestäytynyttä opiskelijaliikettä edustava liittokokous", jolloin SKDL:n jäsenyys asetetaan marxismi-leninismien ja proletarisen internationalismin sijaan opiskelijaliikkeen järjestäytymisperusteeksi, ja samalla vaaditaan SKP:n päätösten vastaisesti muodostettujen hajotusjärjestön tunnistamista. Täten SKP:n päätös ei tietenkään merkitse puhuessaan "kansandemokraattisen ja sosialistisen opiskelijaliikkeen kaikkien voimien" yhdistämisestä. Samat teesit edellyttävät vaatiessaan SOL:oa neuvottelemaan ao. järjestöjen kanssa. Lopulta teeseissä esitetään aitoon hajotus-tyyliin uhkavaatimus siitä, että ellei yhtenäisyyttä "kansandemokraattisten opiskelijajärjestöjen" ehdoilla saavuteta, hajotustoiminta viedään entistä pitemmälle valtakunnallisen hajotusliiton muodossa.

le, edustajakokouksen viesti on kirkas. "Kommunistisena opiskelijajärjestönä SOL:lla ei ole toiminnassaan muuta kriteeriä kuin puolueen etu. Ilmaiseimme edustajakoukselle valmiutemme edelleen tehostaa toimintaamme marxismi-leninismin ja proletarisen internationalismin suurten aatteiden viemiseksi yhä laajemmin ja paremmin opiskelijoiden keskuuteen"⁴¹ sanotaan SOL:n 17.edustajakouksessa esittämässä tervehdyksessä.

Mutta edustajakokous ei puhuttele pelkästään kommunistista opiskelijajärjestöä, vaan kaikkia SOL:n jäseniä ja jokaista demokraattista opiskelijaa. Edustajakokous esittää koko Suomen nuorisolle kutsunsa: "SKP kutsuu tarmokkaan ja innostuneen joukkonne oppimaan työväenluokan voitokkaista aatteista ja rikkaita taistelukokemuksista, kasvamaan kansan asian parhaiksi puolestajiksi, kommunisteiksi."⁴²

Sosialistisen opiskelijaliikkeen juhlavuonna, jonka tunnuslausekilönä on SKP:n perustajaksi ja kansainvälisen kommunistisen liikkeen erääksi huomattavimmista kaadereista kasvanut "maraskuun sosialisti" Otto Wille Kuusinen, on varmaa, että puolueen kutsu kuullaan. Sosialistisen opiskelijaliikkeen 70-vuotinen perinne korostaa koko voimallaan sitä, että jokaisen johdonmukaisen demokraatin, jokaisen johdonmukaisen marxilaisen, jokaisen johdonmukaisen vallankumouksellisen paikka on SKP:n riveissä, kommunistien riveissä, aikakautemme vaikutusvaltaisimman ja voitokkaimman liikkeen riveissä.

41. Soihdunkantaja 5B/75, s. 9.

42. SKP:n 17. edustajakokous, päätös- ja julkilausumat, s. 20.

TÄRKEÄ KIRJA SIVISTYNEISTÖTYÖSTÄ RUUMIILLISEN JA HENKISEN TYÖN LIITTO

Kirja sisältää Tampereella 10.—12. 1. 1975 pidetyn Lenin-seminaarin aineiston ja Seppo Toivaisen laajan espuheen sivistyneistön käsitteestä, sivistyneistön merkityksestä kommunististen puolueen kannalta sekä ruumiillisen ja henkisen työn liitosta; T. I. Oisermanin, Horst van der Meer'n ja Urho Jokisen alustukset; puheenvuoroja Suomen sivistyneistön yhteiskunnallisesta asemasta, luonteesta ja merkityksestä sekä sivistyneistön järjestäytymisestä saaduista kokemuksista ja tehtävistä. Kirjan päättää seminaarin hyväksymä julkilausuma. Sivuja 171.

Kirjan ovat julkaisseet SKP:n Tampereen piirijärjestö, SOL:n sivistyneistöjaosto, Kulttuurityöntekijäin Liitto, Teknisten Sosialistien Yhdistys. Kirjaa saa SOL:n jäsenjärjestöistä ja postiennakolla osoitteesta SOL, 3. linja 7. B 37. 00530 Helsinki 53. Hinta 12 markkaa.

Raportteja, kommentteja

Palestiinan ongelma ja Lähi-idän kriisin ratkaisu

Lähi-idän vuoden 1973 sota johti voimatasapainon yleiseen kehitykseen arabien kansallisen vapautusliikkeen hyväksi. Egyptin ja Syyrian menestykset perustuivat yhteistyöhön sosialististen maiden kanssa. Voimasuhteen muutos näkyi öljyvarojen kansallistamisessa. Muodostui myös uusia edellytyksiä kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan luomiselle Lähi-itään (ks. Jarkko Juselius, Lähi-idän kriisin perusta ja kehitystendenssit, Soihtu 3/74). Rauhanneuvottelut ovat kuitenkin Israelin ja USA:n imperialismin politiikan takia polkeneet viimeisen vuoden aikana lähes paikallaan.

Seuraavassa raportissamme osoitetaan, että Palestiinan ongelman ratkaisu on erityisen keskeisessä asemassa koko Lähi-idän kriisin ratkaisussa. Samalla tarkastellaan sitä taktiikkaa, jolla USA ja Israel pyrkivät saamaan kritiisin imperialismin asemia vahvistavan näennäisratkaisun. — Toimitus.

Palestiinan kysymys on Lähi-idän kriisin ydin

Maailman rauhanvoimien julklausemissa on todettu Lähi-idän kriisin ratkaisemisen edellyttävän, että (1) Israel vetäytyy vuonna

1967 miehittämiltään arabialucilta samalla kun tunnustetaan alueen kaikkien valtioiden — myös Israelin — oikeus itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen ja että (2) tunnustetaan palestiinalaisten itsemääräämisoikeus aina itsenäisen valtion perustamiseen asti. Erityisesti on syytä korostaa molempien ehtojen erottamattomuutta.

Palestiinan kansa elää Israelin jatkuvan terrorin kohteena. Israel hallitsee miehitettyjä alueita brittiläisen mandaattihallinnon aikoihin luoman poikkeustilain avulla. Tätä lakia ei enää kuitenkaan sovelleta juutalaisiin vaan sitä käytetään miehitettyjen alueiden arabeja vastaan. Laki mahdollistaa mielivaltaiset pidätykset, vangitsemiset ja jopa kidutukset ilman oikeudellisia perusteita. Helsingissä tämän vuoden kesäkuussa koolla ollut Israelin miehityksellä alueilla suorittamia ihmisoikeuksien vastaisia rikoksia tutkiva kansainvälinen komissio osoitti sitovin todistuksin, että terrorin tarkoituksena on miehityspolitiikan jatkaminen. Miehityksen alusta (1967) lähtien on pidätyksiä ollut noin 27 000 ja edelleenkin vankiloissa ja keskitysleireillä on noin 4000 palestiinalaista. Karkoituksia naapurimaihin on ollut pari tuhatta. Terrorin päämääränä on kansan vastarinnan tukahduttaminen. Erityisen vainon kohteeksi ovat joutuneet kommunistit, varsinkin Jordanian puolueen jäsenet.

Toinen Israelin terrorin muoto on väestön pakkosiirrot ja uusien israelilaisasutusten pystyttäminen aikaisemille arabiasuinijoille. Miehitykselle alueille on perustettu yli 50 uutta asutuskeskusta, joista osa on sotilaallisia tarkoituseriä. Geneven 4. sopimus kieltää miehitysvaltaa suorittamasta väestön pakkosiirtoja. Israel on allekirjoittanut sopimuksen.

Samanlaisia toimenpiteitä on sovellettu Jerusalemin arabialaiseen osaan, jota miehityksen jälkeen on voimaperäisesti "israelisoitu". YK:n vastalauseista piittaamatta Israel nimittää Jerusalemaa pääkaupungikseen.

Palestiinalaisten asemaa on heikentänyt myös se, että pakolaisalueilla, erityisesti Jordaniassa heitä vastaan on hyökätty. Jordanian ku-

ningas Hussein yritti vuonna 1970 asein kuristaa Palestiinan vapautusliikkeen ja on jatkuvasti vastustanut PLO:n oikeutta edustaa Palestiinan kansaa myös Jordanian alueella.

Viimeaikaiset tapahtumat Libanonissa heijastavat samaa tilannetta. Beirutissa alkoivat levottomuudet ja tulitaistelut tämän vuoden huhtikuussa. Taistelun palestiinalaisia vastaan aloittivat äärioikeistolaisen Kataib-puolueen falangistit. Tämä 30-luvulla Hitler-nuorison mukaan järjestetty joukkio nojautuu Libanonin porvariston taantumukselliseen siipeen ja pyrkii luomaan Libanonista imperialististen valtojen kylkiäisen Lähi-itään. Falangistit vastustavat palestiinalaisten kansallista vapautustaistelua peläten palestiinalaisten esimerkin vaikuttavan Libanonin kansaan. Huhtikuussa falangistit yrittivät luoda maahan kaaoksen, joka auttaisi valtaan sotilasjuntan. Taistelut olivat kuitenkin falangisteille tappioksi ja ryhmä järjesti uusia levottomuuksia kesän alussa. Libanoniin syntyi muutamaksi päiväksi sotilashallitus, joka kuitenkin ei saanut taistelua päättymään.

Kesällä käydyissä taisteluissa eivät palestiinalaiset enää varsinaisesti olleet mukana, vaan uuden pääministerin Karamin ja PLO:n johtajan Jasser Arafatin neuvottelujen tuloksena rauha saatiin palautettua. Uudessa hallituksessa falangisteilla ei enää ollut minkäänlaista vaikutusvaltaa ja Libanonin kommunistisen puolueen lehden Al-Nidan mukaan tämä oli isänmaallisten voimien suuri voitto.

Imperialismin pyrkimykset ja Israelin terrori eivät ole kenneet tukahduttamaan Palestiinan kansan ja sen edustajan, PLO:n, jatkuvasti voimistunutta taistelua itsemääräämisoikeuden puolesta. Palestiinan arabikansan kamppailu saavutti tähän asti merkittävimmän diplomaattisen voittonsa viime marraskuussa, kun PLO ensi kertaa esiintyi palestiinalaisten edustajana YK:n yleiskokouksessa. PLO:n YK-vierailun aikana järjesti PNF, miehityille alueille v. 1973 perustettu laajapohjainen ja PLO:hon kuuluva Palestiinan Kansallisrintama, laajoja PLO:ta tukevia mielenosoituksia.

YK-keskustelu johti kahden merkittävän päätöslauselman syntyyn, joissa vahvistettiin Palestiinan kansan "A) Oikeus itsemääräämiseen ilman ulkopuolista sekaantumista; B) Oikeus kansalliseen itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen;" ja todettiin Palestiinan kansa olennaiseksi osapuoleksi neuvoteltaessa Lähi-idän oikeudenmukaisesta ja pysyvästä rauhasta. YK:n päätöslauselma "vetoo kaikkiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin tuen esittämiseksi Palestiinan kansalle sen taistelussa oikeuksiensa palauttamiseksi Peruskirjan periaatteiden mukaisesti."

PLO:lle myönnettiin myös YK:n vakinaisen tarkkailijan paikka. Vastava päätös tehtiin tämän vuoden huhtikuussa kansainvälisen parlamenttien välisen liiton IPU:n kokouksessa Sri Lankassa.

PLO:n saavuttama laaja kansainvälinen kannatus on seurausta kansallisen vapaustaistelun liitosta sosialistisen maailmanjärjestelmän kanssa. Neuvostoliitto on aina ensimmäisestä Palestiinan kysymyksen YK-käsittelystä saakka vaatinut palestiinalaisten kansallisten oikeuksien toteuttamista ehtona pysyvälle rauhalle. Tämän linjan mukaisesti pääsihteeri Brežnev mm. Ulan Batorissa viime vuonna pitämässään puheessa totesi, että Palestiinan arabikansalla on oikeus kansalliseen itsenäisyyteen omien valtiollisten rajojensa muodossa.

On luonnollista, että luokkataistelun kansainvälinen kehitys on heijastunut myös PLO:n sisällä. Varsin merkittävä oli Palestiinan Kansallisneuvoston (parlamentin) 12. istunto vuoden 1974 kesällä. Istunto hyväksyi PLO:lle uuden kymmenen kohdan toimintaohjelman, jossa PLO on ottanut päämääräkseen "kansallisen hallinnon perustamisen kaikille Israeliin vapautetuille alueille". Tämän on yleisesti tulkittu merkitsevän mahdollisuutta perustaa palestiinalainen valtio Jordan-virran länsirannalle ja Gazan alueelle. PLO ilmoittaa myös pyrkivänsä päämääräänsä aseellisen toiminnan lisäksi poliittisin ja diplomaattisin keinoin, ts. entinen käsitys kansansodasta ainoana toiminnan muotona on hylätty.

Lähi-idän kriisiin voidaan saada ratkaisu vain Geneven neuvotteluissa

Lokakuun sodan jälkeen kutsuttiin koolle Geneven rauhankonferenssi puheenjohtajinaan Neuvostoliitto ja Yhdysvallat käsittelemään Lähi-idän kriisin ratkaisua. Konferenssi kokoontui joulukuussa 1973 vain muutamien päivien ajan. Työskentely keskeytyi, koska USA yhdessä Israelin kanssa pyrki löytämään tilanteeseen sellaisen ratkaisun, joka voimistaisi imperialismiin heikentyneitä asemia Lähi-idän alueella. Tämän vuoksi Geneven neuvottelujen toista vaihetta ei ole voitu vieläkään aloittaa.

Kuitenkaan Lähi-idän kriisin ratkaiseminen ei voi perustua asetelmaan, jossa palestiinalaisia ei neuvotteluosapuolena huomioida. Ratkaisu edellyttää kriisin osapuolten istumista yhteiseen Geneven rauhankonferenssiin. Syyriä yhdessä Neuvostoliiton kanssa on jatkuvasti painottanut Geneven konferenssin merkitystä ja PLO:n osallistumista tasavertaisena osapuolena neuvotteluihin.

USA:n ja Israelin erilliskäsitteiden ratkaisujen linja

Tässä tilanteessa USA:n taktiikaksi on muodostunut Israelin edelleen tukemisen ohella pyrkimys ratkaista kriisi yksi maa kerrallaan, ts. hajottamalla yhtenäinen arabirintama ja eristämällä PLO neuvotteluista. Tämän mukaisesti USA pyrkii:

(1) Israelin täydelliseen uudelleen aseistamiseen ja maan epävakaisen talouden tukemiseen, koska aggressiivinen Israel on edelleen USA:n tärkein liittolainen Lähi-idän alueella. USA toimitti lokakuun sodan jälkeisenä puolitoistavuotiskautena Israelille sotatarvikkeita 3,9 mrd dollarin arvosta. USA:n antama kaikenpuolinen tuki on johtamassa pelottavaan tilanteeseen: Israelin presidentti Katzir ilmoitti viime joulukuussa maallaan olevan ydinasepotentiaaloin. Heinäkuussa amerikkalaiset hallituslähteet epävirallisesti ilmoittivat Israelilla olevan valmiita ydinaseita. Lähi-

idän räjähdysherkällä alueella ovat avautumassa atomisodan mahdollisuudet ja kriisi on näinollen syvenemässä.

(2) erillisiin osaratkaisuihin toisaalta Israelin ja toisaalta Egyptin, Syyrian ja Jordanian välillä. Tämä saattaisi merkitä miehityksen osittaista päättymistä, mutta ainakin Israelin hallitsevan Työväenpuolueen julkistaman kartan mukaan Golanin kukkulat, Gaza sekä osia Länsirannasta jäisi edelleen Israelin haltuun: siis palestiinalaisten oikeudet on tässä suunnitelmassa syrjätetty.

USA:n painostuspolitiikka jatkuu

Israelin, Egyptin ja Syyrian kesken vuoden 1974 tammi- ja toukokuussa solmittujen loitontamissopimusten jälkeen USA:n ulkoministeri Kissinger saapui Lähi-itään 5. 3. 75. Tarkoituksena oli "askel askeleelta" -politiikan jatkaminen. Kissinger piti varsin mahdollisena solmia uudet loitontamissopimukset. Neuvottelukierroksen konkreettisena päämääränä oli Egyptin taivuttaminen Israelin kanssa erilliseen rauhansopimuksen (jollaista maiden välillä ei koskaan ole solmittu), joka hajottaisi Rabatissa 1974 luodun yhtenäisen arabirintaman ja syrjäyttäisi PLO:n rauhanneuvotteluista. Maaliskuun 23. päivänä Kissingerin oli kuitenkin pakko ilmoittaa, että hänen tehtävänsä oli päättynyt ilman uusia sopimuksia. Kissingerin epäonnistuminen oli imperialisminvastaisen rintaman voitto ja tappio Egyptin sisäisille taantumusvoimille, jotka toivovat voivansa purkaa maan ei-kapitalistisen talousrakenteen yhdysvaltalaisen pääoman turvin, palestiinalaisten kustannuksella.

Kissingerin neuvottelukierroksen päättymisen Lähi-idässä ei kuitenkaan merkitse imperialismiin luopumista "askel askeleelta" -politiikasta. Vaikka kriisin kaikki osapuolet olivat valmiit sanoissa siirtymään Geneven neuvottelupöytään, jatkui USA:n painostuspolitiikka. Toukokuussa tapasi Sadat presidentti Fordin Itävallassa, jossa alustavasti päästiin yhteisymmärrykseen uuden loitontamispyrkimyksen suuntaviivoista. Tämän mukaisesti Sadat il-

moitti loppukeväästä olevansa halukas jatkamaan neuvotteluja Yhdysvaltain välityksellä ja vasta sen jälkeen siirtymään Geneveen. Egyptin oikeisto laskee täten saavansa parhaiten takeet ulkomaisen pääoman virtaamiselle Egyptiin. Egypti tarvitsee kymmenien miljardien pääomat kanava-alueen uudelleenrakentamiseen ja Port Saidiin suunneltuun vapaakauppa-alueeseen. Heinäkuussa USA ilmoitti myöntävänsä lainan, joka on tarkoitettu ennen kaikkea maatalouden koneiston hankkimiseen. Lainan edellytyksenä on koneistojen valtaosan hankkiminen Yhdysvalloista.

Kesäkuun 5. päivänä Egypti avasi uudelleen Suezin kanavan. Hieman ennen kanavan avaamista Israel siirsi joukkojaan osittain kanava-alueen läheisyydestä Siinain niemimaalla. Tämän "hyvántahdon eleen" tarkoituksena oli painostaa Egyptiä uuteen Israelille edulliseen loitontamissopimukseen, joka samalla määritteli maiden välillä vallinneen sotatilan lakkauttavaksi. Israel ei kuitenkaan ole hyväksynyt Egyptin esittämiä ehtoja palestiinalaisten oikeuksien toteuttamisesta.

Neuvotellessaan USA:n välityksellä Israel on vaatinut USA:lta "takeita" rauhantilan säilymiseksi ja Israelin talouden ja sotilaskaluston turvaamiseksi. Israel on vaatinut tulevana varainhoitovuotena 2,5 mrd dollaria taloudellisenä ja sotilaallisena apuna, joista USA on luvannut jo noin 1,8 mrd dollaria. Epävirallisten tietojen mukaan USA on myös luvannut maksaa Israelin öljylaskut kolmen vuoden ajalta. Täten Israel käyttää loitontamisneuvotteluja aseenaan vahvistaakseen sotapotentialiaan.

Lähi-idän kriisin osapuolista Jordania käy parhaillaan neuvotteluja uusien aseiden hankkimisesta Yhdysvalloista. Hieman aikaisemmin Jordania ja Syyria neuvottelivat maittensa politiikan koordinimisesta. Tämä osoittaa, että kansallisen vapautusliikkeen paineessa jopa Jordanian on ollut pakko taipua joihinkin myönnetyksiin. Totsaalta askeaput osoittavat, että Jordania on tulossa siihen näennäiseen Israelin vastaiseen rintamaan, joka kuitenkin toimii kansallista vapautusliikettä vastaan.

Geneven konferenssin toinen vaihe aloitettava

USA:n ja Israelin askel askeleelta"-politiikka ei voi johtaa mihinkään muuhun kuin todellisen rauhanomaisen ratkaisun viipymiseen. Siksi on voimistettava kamppailua Geneven konferenssin koolle kutsumiseksi. Viime toukokuussa pidettiin Pariisissa Maailman Rauhanneuvoston pysyvän yhteyskomission koollekutsuma Lähi-Itä-konferenssi, jossa olivat edustettuina myös Israelin ja PLO:n rauhankomiteoiden edustajat. Yhteisesti hyväksytyssä julkilausumassa todettiin: "... rauha alueella riippuu siitä, että toteutetaan Turvallisuusneuvoston päätöslauselma n:o 338 lokakuun 22. päivästä 1973, jossa vaaditaan Israelia vetäytymään kaikilta vuonna 1967 vallatuilta arabialueilta ja edellytetään alueen kaikkien valtioiden ja kansojen turvallisuuden ja itsenäisyyden takaamista, sekä siitä, että toteutetaan kansainvälisesti tunnustetut Palestiinan arabikansan oikeudet."

Jarkko Juselius

Kommunistit merallityöläisten etujen puolesta

Metallityöväen Liitto on perinteikkäimpiä Suomen työläisten ammatillisia järjestöjä. Sen taisteluhistoria on varsin kunniakas. Myös työtätekevien nykyisissä kamppailuissa tulopolitiikan murtamiseksi ovat metallityöläiset eturiveissä. Tämä näkyy selvästi lakkotilastoistakin. Kun esimerkiksi vuonna 1974 työtaisteluja oli kaikkiaan 1784, oli metallityöläisten osuus siitä 928. Työtaisteluihin osallistuneista 360 300 työntekijästä oli n. 60 % metallityöläisiä. Luvut ovat leimallisia kaikille 70-luvun alkuvuosille.

Kommunistien panos Metalliliiton rakentamisessa on ollut ratkaiseva.

Se ilmenee myös siitä, että liiton alennuskaudet sattuvat ajanjaksoihin, jolloin kommunistit on yritetty eristää yhteisten asioiden hoidosta ja pyritty alistamaan ay-liike palvelemaan SDP:n puoluetaktisia laskelmia. Myös Metalliliitossa ovat tämän suuntaiset pyrkimykset jälleen lisääntyneet tulopolitiikan vastaisen joukkoliikkeen voimistuessa ja tulopolitiikan toteuttamisen vaikeutuessa. On pyritty kääntämään liiton toimintaa jäsentensä taistelua kahlehtivaksi ja hillitseväksi. Nämä pyrkimykset on päättävästi torjuttava. Tällä on keskeinen merkitys paitsi metallityöläisten myös koko Suomen työväenluokan taistelu- ja elinehtojen kehitykselle, kuten yllä olevat luvut osoittavat.

Varmimmin turvataan Metallityöväen Liiton kehittäminen kaikkien metallityöläisten luokkaetuja puolustavaksi ja ajavaksi liitoksi lujittamalla loka-marraskuussa pidettävissä liittokokousvaaleissa kommunistien asemia liiton johdossa. Liittokokous kokoontuu Helsinkiin joulukuun puolivälissä hahmottamaan suuntaviivoja tulevan nelivuotiskauden työlle.

Metalliliiton historiasta

Metallityöväen Liitto on Suomen vanhimpia ammatillisia järjestöjä. Ensimmäinen edustajakokous pidettiin v. 1899. Vuoteen 1917 mennessä, työväenluokan nousun kaudella silloisesta Suomen Metalliteollisuustyöntekijöiden Liitosta oli paissunut yli 26000-jäseninen mahti järjestäytymisasteen ollessa 85 %. Liitto oli taistelukykyinen ja aktiivinen. Silloisista saavutuksista mainittakoon, että jo 1906 kamppailivat Helsingin metallityöläiset ensimmäisen työehtosopimuksen. Helmikuun vallankumouksen innoittamina metallityöläiset kamppailivat päivän kestäneellä yleislakolla yleisen kahdeksan tunnin työpäivän.

Metallityöläisten aktiivisuus luokkasodassa oli luonnollista ja myös uhrien määrä oli suuri. Porvariston luokkaterrorin oloissa lamaantui lyhyeksi aikaa myös liiton toiminta. Vuonna 1919 jäseniä oli vain 6200.

SKP:n perustamisen työläisjoukkoja innostava vaikutus näkyi var-

sin pian myös ammattiyhdistysliikkeessä. Työnantajien mielivallasta ja järjestelmällisestä lakkorikkureiden käytöstä huolimatta metallityöläisten taistelu ja jäsenistön taisteluvoima kasvoivat. Vuonna 1927 saavutettiin 50 %:n järjestäytymisaste.

Samana vuonna aloittivat turkulaiset metallityöläiset Crichton-Vulcanin työläisten johdolla kamppailun 1,00—1,50 mk:n korotuksista tuntipalkkoihinsa (keskimäärin 5,30 mk/t). Vastauksena työnantajaliitto julisti maankäsittävän sulun. Sen avulla työnantajat yrittivät murtaa paitsi lakon, myös "kommunistien johtaman Suomen Metallityöntekijäin Liiton". Lisänä käytettiin mm. työläisten joukkomittaisia häätöjä työsuhdeasunnoista. Kestettyään 30 viikkoa (Crichton-Vulcanilla 41 viikkoa) laajaa kansainvälistäkin solidaarisuutta osakseen saanut taistelu päättyi joulukuussa työläisten voittoon. Liiton järjestövoimaa ei onnistuttu murtamaan sululla, vaan sen jäsenmäärä saavutti seuraavana vuonna (1928) uuden huipun 13.400 jäsentä. Merkittäviä palkan korotuksia saavutettiin paitsi alkuperäisen vaatimuksen esittäneille Turun metallityöläisille, myös kaikille muille sulun kohteeksi joutuneille.

Epäilemättä työnantajien tappio metallisulussa oli omiaan jouduttamaan ammattiyhdistysliikkeen hajotustyötä. Väinö Tannerin johtaman sd-oikeiston ja porvariston yhteispelellä johti ensin rinnakkaisjärjestöjen perustamiseen ja sitten vanhan SAJ:n ja sen jäsenjärjestöjen, myös Metalliliiton lakkauttamiseen.

Seuranneet vuodet olivat syvän alennuksen kautta koko ay-liikkeessä, myös 11. 1. 1930 perustetussa oikeistososialidemokraattien johtamassa Suomen Metallityöväen Liitossa. Kuvaavaa on ettei liiton jäsenmäärä ollut vielä vuoteen 1934 mennessä noussut kuin 4000 jäseneseen. Vuosina 1929—33 alenikin miesten keskituntiansio metalliteollisuudessa 21 %.

Vasta kun SKP:n kehoitus työkennellä työläisten etujen puolesta taantumuksellissakin ay-liikkeessä (Kominternin yleislinjan mukaisesti) saavutti laajemmin työläiset, alkoi uusi nousu sekä järjestöllisesti

että taisteluaktiivisuudessa. Vuonna 1936 nousi jäsenmäärä jo yli 8000:een ja 1938 se oli jo 13 400. Monia työehtosopimuksia kyettiin jälleen saavuttamaan, samoin huomattavia palkankorotuksia.

Sotien jälkeen pääsivät kommunistitkin jälleen julkiseen toimintaan myös ay-liikkeessä. Heijastuksena demokraattisten voimien voimakkaasta etenemisestä tapahtui ay-liikkeessä hyppäksenomainen jäsenmäärän kasvu. Metalliliiton jäsenmäärä ylitti jo vuoden 1944 lopussa 25 000 ja kaksinkertaistui jo seuraavana vuonna 55 800 jäseneseen. Järjestäytymisaste nousi noin 70 %:iin.

Taantumuksen vastahyökkäyksen käynnistyessä ja sd-johdon luisuessa jälleen antikommunistiseen politiikkaan kääntyi kehitys Metalliliitossaakin heikkenevään suuntaan. Aktiivisesti taistelleita osastoja ja työläisiä ryhdyttiin erottamaan. 1950 oli jäsenmäärä laskenut 45 000:een ja vuonna 1953 putosi pohjalukemaan 36 600, vaikka metalliteollisuus laajeni ja työntekijämäärä kasvoi samanaikaisesti.

Vastaanpanematta metallityöläiset eivät alistuneet 1940-luvun lopulla kehiteltyyn ns. linnarauhaan. Kentän paine pakotti lopulta liiton johdonkin erottamisten asemesta kamppailuun elintason laskemista vastaan. Elokuussa 1950 liitto aloitti lakon vaatien huomattavien palkan korotusten lisäksi myös indeksisidonnaisuuden palauttamista lievästi ylikompensoivana työehtosopimukseen. Lakko päättyi sovintoehdotuksesta suoritettuun jäsenäänestykseen lokakuun lopussa, kun runsaat 52 % äänestäneistä hyväksyi esityksen. Merkittävin saavutus oli ohjepalkkatason kaksinkertaistaminen. Sen sijaan saavutetun indeksiturvan mitätöi hallitus kieltämällä indeksikorotusten maksamisen.

Koko 1950-luvun ja 1960-luvun alkupuolen oli Metalliliitossa vallalla voimakas antikommunismi ja sittemmin myös voimakkaina heijastuneet SDP:n hajoamisen aiheuttamat hajaannusilmiöt, joiden vuoksi liiton järjestöllinen kehitys polki paikallaan. Vain yleislakon työläisissä herättämä hetkellinen innostus nosti jäsenmäärää 1956 41 100:aan, mutta lakon lopputulosten nopea

mitätöinti sammutti jälleen monissa kiinnostuksen ammatilliseen järjestäytymiseen.

Vasta 1965 nousi liiton jäsenmäärä yli vuoden 1950 tason, 46 000:een. Kuitenkin silloisen puheenjohtaja Närväsen nimellä tunnettu kausi merkitsi erästä liiton historian pahinta alennustilaa, kun johto vaiupui jäsenistön vastaisiin ja luokkayhteistyötä heijastaviin menettelytapoihin.

Vuoden 1967 kriisi ja sen ratkaisu

Vuonna 1967 liiton kriisi puhkesi avoimeksi. Liiton silloinen johto oli päättänyt konkurssin partaalle niin poliittisesti kuin taloudellisesti. Pidetyssä liittokokouksessa liiton puheenjohtajaksi valittiin S. Penttilä, muutettiin liiton sääntöjä ratkaisevasti demokraattisemmiksi ja uutta ilmettä saanut liitto koki hyppäyksellisen kehityksen. Vuonna 1968 jäsenmäärä oli 57.400, vuonna 1970 105 600 ja vuonna 1974 jo 146 000.

Osittain nopea järjestöllinen kehitys on tietysti ollut ay-liikkeen eheytyksen seurausta, mutta ratkaiseva tekijä on epäilemättä ollut liiton menettelytapojen muutos demokraattisempaan ja jäsenvaltaisempaan suuntaan. Tästä on seurannut myös kommunistien asemien ja vaikutusvallan lujittuminen liiton kaikilla tasoilla. Merkittävä tekijä kehityksessä on ollut myös voimakas taistelu tulopolitiikkaa vastaan, jota erityisesti työpaikka- ja ammattiosastotasolla on käyty alusta alkaen.

Erityisesti Metallin lakko 1971 oli vakava murtuma tulopolitiikan toteuttamisessa ja voidaankin katsoa tulopolitiikan toteuttamisen yhä syvenevän kriisin alkanen tuosta seitsenviikkoisesta työtaistelusta. Paitsi että se toi merkittäviä tuloksia metallityöläisille, se avasi myös uudelleen kamppailun näköalan. Lisäksi voimakkaalla työpaikkakohtaisella taistelulla saavutetut palkkaliikumukset ovat heijastuneet muillekin aloille ja ainakin osittain mitätöineet tulopolitiikkojen kurjissuunnitelmat.

Vuonna 1971 pidetty liittokokous, jossa voimasuhteet olivat 249 (sd) — 215 (kom.), hyväksyi yksimielisesti monia varsin merkittäviä kannanottoja, joista keskeinen, liiton tavoiteohjelma, sisältää laajan joukon lyhyen ja keskipitkän aikavälin kamppailutavoitteita. Kuitenkin tämän asiakirjan ja muidenkin päätösten kohdalla on käynyt ilmi, että liiton sd-johto on pyrkinyt toteuttamaan päätöksiä valikoiden ja tulkiten niitä uudelleen. Erityisen selvästi tämä on näkynyt tes-politiikan linjoja määriteltäessä ja sopimuksia solmittaessa sekä suhtautumisessa EEC-ratkaisuun. On voitu havaita, ettei liiton johto ole irtaantunut vuotta 1967 edeltäneestä kaudesta läheskään tyydyttävästi.

Alistumalla ylätason tulopoliittisiin ratkaisuihin — ja ollen jopa eräs niiden keskeisiä toteuttajia — on liiton johto asettunut vastakkain liittokokouksen linjan, ja toistuvasti tuomitsemalla jäsenistönsä kamppailun oikeuksiensa ja elinehtojensa puolustamiseksi myös jäsenistön tahdon kanssa. Selkeämpänä osoituksena on voimassaolevan kaksivuotisen kokonaisratkaisun hylkääminen jäsenäänestyksessä 63 %:lla annetuista äänistä.

Täydellisesti liukumien ja työpaikkakohtaisten taisteluiden varaan jätetty reaaliansiokehitys on merkinnyt sopimusturvaa oleellista jälkeenjäämistä todellisesta kehityksestä ja siten erään tes-järjestelmän peruseriaatteen vakavaa loukkauksista. Sopimusten tarkoituksenahan on järjestäytyneen joukkovoiman avulla turvata heikommillekin samat edut ja sama turva kuin vahvemmillekin. Nykyisellään kehitys on tavattoman epätasaista, eikä sopimusturva vastaa lainkaan edullisen kamppailutilanteen mahdollisuuksia. Työnantajat käyttävätkin nyt sopimuksen mahdollistamaa laajaa pelivaraa täysin mitoin hyväkseen. Voihan työllisyyden heiketessä tai työläisten niskotellessa esim. sopimuksen puitteissa pysyen alentaa käytännön asioita 2—3 markkaa tunnilta.

Osa liiton politiikan linjattomuudesta ja heikkoudesta johtuu epäilemättä myös liiton kansandemokraattisen ryhmän toiminnan ajoittaisesta haparoivuudesta. Ryhmässä

esiintyvät erimielisyydet erityisesti tulopolitiikan vastaisesta taistelusta eivät ole uusi asia. Tosiasia kuitenkin on, että linjattomuus juuri kamppailun ratkaisevissa painopisteissä on ollut omiaan himmentämään kommunistien ja kansandemokraattien metallityöläisille tarjoamaa vaihtoehtoa liiton ja sen luokkalinjan kehittämisessä.

Kommunistit SKP:n joukkovaikutuksen ja metallityöläisten vaatimusten puolesta

Tulevan liittokokousvaalin vaali-liittoasetelmat eivät vielä ole kailta osin selvät. Selvää on kuitenkin, että metallityöläisillä on valittavanaan vain kaksi todellista vaihtoehtoa: joko entisen politiikan jatkaminen todennäköisesti vieläkin heikommin tuloksin sosialidemokraattien johdolla tai sitten kommunistien tarjoama metallityöläisten vaatimusten toteuttamiselle rakentuva selvä vaihtoehto. Tähän onkin entistä paremmat mahdollisuudet, sillä SKP:n 17. edustajakokouksen asiakirjoissa on kaikkien nähtäväksi viitoitettu linja, jolla kommunistit tulevat kamppailemaan myös metallityöläisten etujen puolesta.

Kommunistien lähtökohta tulevalle tes-politiikalle on irtaantuminen ylätason ratkaisuista ja suuntautuminen yksiselitteisesti jäsenistön ammattiosastoissa ja työpaikoilla muotoilemien tavoitteiden toteuttamiseen. Jäsenistö on liittynyt ammattiyhdistysliikkeeseen turvataksaan etunsa kapitalistien riistoa ja sortoa vastaan. Ammattiliiton tehtävä on yhteisellä joukkovoimalla turvata jokaisen jäsenensä edut niin palkkauksen kuin muunkin turvatuun elämään kuuluvan osalta. Johdon tehtävä ei ole sanalla millaisiin ratkaisuihin työläisten on tyydyttävä kansantalouden tai muun porvariston luokkavallan peittävän termin nimissä.

Liitto — samoin kuin ammattiosastokin — voi onnistua jäsentensä tavoitteiden toteuttamisessa vain turvaamalla asioiden joukkomittaisen käsittelyn sekä tavoitteita asetettaessa että niitä toteutettaessa. Ratkaisuvallan on kaikkia tärkeimmissä asioissa oltava jäsenistöllä.

Palkatut toimitsijat ja luottamushenkilöt ovat jäsenistön tahdon toteuttajia, eivät itseoikeutettuja päättäjiä.

Tulopolitiikan luomassa luokkayhteistyön ilmapiirissä on heikkojen tes-ratkaisujen ohella syntynyt myös erityissopimuksia, joiden yleissisältö ei ole edes tes-ratkaisujen tasoa. Esimerkkeinä mainittakoon tiedotussopimus, irtisanomissuojasopimus, rationalisointisopimus ja työsuojelusopimus. Tuorein ja kuvaavin esimerkki on työsuojelusopimus, jonka Metalliliitto hyväksyi kahden kommunistisen liittotoimikunnan jäsenen vastustaessa (Paavilainen, Degerstedt). Sopimus ehti olla voimassa vain puoli vuotta kun SAK:n oli irtisanottava se mm. siksi, että lakitulkinta oli työläisille sopimusta parempi.

Kommunistit vaativat myös, että on saatava sulkua suurpääoman kasvavalle saalistukselle, jonka mm. em. sopimukset ovat osaltaan "lailistaneet". Hiostus on lopetettava muuttamalla palkkausmuotoja (aika-palkka, vanheneville takuupalkka, riittävä vähimmäispalkka). Rationalisointi on saatava työläisten luottamusmiesten valvontaan. Työnantajien yksinomainen oikeus sopimusmääräysten tulkinnanvaraisessa toteuttamisessa on poistettava ja siirrettävä työntekijöille — esim. irtisanomisista ja lomautuksista päättäminen. Työläisille on saatava mahdollisuus työpaikkansa asioitten käsittelyyn työaikana pidettävissä koukousissa. Tämä oikeushan on työnantajillakin.

Kommunistit vaativat liittoa tukemaan työläisten käymää kamppailua. Minkäänlaista pakkosovintoa tai työläisten taistelun tuomitsemista liiton johdon taholta ei voida hyväksyä. Kommunistit katsovat myös, että yhteistyö liiton ja työläisiä edustavien puolueiden välillä mm. eduskuntatyössä vaikuttaa merkittävästi joukkokamppailun onnistumisen edellytyksiin. Yhteistyö ei kuitenkaan saa merkitä nykyisenkaltaista sd-johdon harjoittamaa ammattiliiton ja sen jäsenistön tavoitteiden alistamista puoluepoliittisille eduille. On torjuttava myös sekä suurpääoman että sen etuja palvelevan valtiokoneiston sekaantuminen ay-liikkeen toimintaan.

Kirjoja

Maaailman nuoriso-liikkeen ongelmia

Gennadi Janajev — Aleksandr Polikanov: Eräitä aikamme nuorison ongelmia. Suomen Demokraattinen Nuorisoliitto ja Sosialistinen Opiskelijaliitto 1975. 168 s., mk 7.00 (saatavana SOL:sta ja SOL:n jäsenjärjestöistä).

Lukuunottamatta SOL:n Taisteluohjelmaa ja eräitä SOTK:n Nuoriso syyttää suurpääomaa -projektin yhteydessä syntyneitä artikkeleita on maamme nuorisoliikkeeltä puuttunut kirjallinen marxilais-leniniläinen materiaali, jossa kokonaisvaltai-

Kommunistien vaalivoittoa takomaan

Syksyllä pidettävillä metallin vaaleilla on keskeinen merkitys koko ay-liikkeen tulevalle suunnalle. Onhan liitto maamme suurin ja voimakkain ammattiliitto. Metallityöläisten osuus tulopolitiikan ja koko hallituksen talouspolitiikan vastaisessa taistelussa on ollut ratkaiseva. Harjoittamansa työtätekevien etujen vastaisen politiikan vuoksi SDP:n johto on huolissaan vaalituloksista. Se on myös todennut vaalien merkityksen. Mm. puoluesihteeri Sundqvist totesi SDP:n puoluekokouksessa, että "Metallin vaalit ovat puolueelle elintärkeitä". SDP:n johto pyrkiikin peittämään heikon politiikkansa voimistuvalla sosialismi-keskustelullaan sekä voimistamalla antikommunistisia hyökkäyksiään. Vaalitaistelusta onkin odotettavissa kiivas. Työläisten etujen toteuttamiseksi on kuitenkin olemassa vain yksi eteenpäin vievä vaihtoehto — kommunistijohtoinen Metallityöväen Liitto.

Eero Hovi

sesti tarkastellaan nuorison asemaa, nuorisoliikkeen tilaa ja kommunistisen nuorisoliikkeen tehtäviä. SDNL:n ja SOL:n julkaisema Janajevin — Polikanovin kirja on tämän johdosta keskeinen perusmateriaali keskusteluun nuorisoliikkeestä. Kirja antaa koko maailman nuorisoliikkeen kokemuksista tehdyn yhteenvedon nuorisojärjestöjemme käyttöön.

Osoittaessaan erilaiset porvarilliset nuorison asemaa koskevat teorit virheelliseksi Janajev ja Polikanov määrittelevät: "Marxismileninismi erottaa nuorison erilliseksi sosiaalseksi kategoriaksi. Samalla otetaan huomioon kyseessä olevan yhteiskunnallisen ilmiön eheys ja ominaislaatu, se ettei sitä voida erottaa luokkasuhteiden järjestelmästä ja yhteiskuntarakenteesta kokonaisuudessaan. Kasvavan polven asema yhteiskunnassa, sen sosiaaliset tehtävät ja mahdollisuudet määrittyvät sen synnyttäneen luokan mukaisesti ja ovat riippuvaisia luokkasuhteiden kehityksestä yhteiskuntajärjestelmässä.

Jos nuoriso käsitetään sosiaalisen rakenteen uusintamisen tuotteeksi, voidaan nuorisosta puhua nimenomaan sosiaalisena ilmiönä. Nuoriso ei kuitenkaan, vaikka se onkin mukana sosiaalisessa rakenteessa, ole lujasti ja lopullisesti siinä kiinni. Tältä pohjalta on selitettävissä sen yhteiskunnallinen dynaamisuus; samalla sen sosiaalisen aseman irtonaisuus ja epävakaisuus johtavat ideologiseen etsintään ja kaikkein suotuisimman sosiaalisen vakiintumisen ja varmuuden muodon ennakointiin. Tämä onkin ehkä eräs tärkeimmistä sosiaalipsykologisista syistä nuoren polven ailahtelevalle vallankumouksellisuukselle kapitalistisissa maissa.

Tässä yhteydessä on syytä huomata nuorison erityinen alttius ideologiselle vaikuttamiselle. Nuori ihminen, jonka tietoisuus on vasta muovautumassa, ei ole vielä vahvistunut ideologisesti. Hänen tietoisuudelleen on ominaista riittämätön ideologinen vakavuus, pehmeys; mutta samanaikaisesti hän on valmis ottamaan vastaan ympäröivää maailmaa ja hänen omaa rooliaan ja paikkaansa tässä maailmassa selittäviä aatteita." (s 21)

UNESCO:n mukaan nuorison osuus koko maailman väestöstä on yli 50 %. Yli miljardi nuorta ihmistä työskentelee välittömästi aineellisen tuotannon alalla. Työtekevän nuorison osuus maailman koko työvoimasta on runsas kolmannes. Jo nämä määrälliset seikat osoittavat, miten tärkeää vastakkaisille luokille on taistelu nuorisosta. Nuoriso joutuu myös mitä kovimmin kärsimään kapitalistisesta sorrosta. Kirja käsittelee erityisesti koulutuslaitosta ja työelämää. ILO:n tietojen mukaan työttömiä on työikäisen nuorison keskuudessa kehittyneissä kapitalistisissa maissa usein kaksi kertaa enemmän kuin työikäisten keskuudessa yleensä. Keskimäärin näissä maissa on nuorten työläisten palkan suuruus 40—45 % vastaavan koulutuksen saaneiden täysi-ikäisten työläisten palkasta.

Janajev ja Polikanov arvioivat uuden vaiheen alkaneen demokraattisessa nuorisoliikkeessä (s. 134). Tämän vaiheen tunnusmerkkejä ovat: "Imperialisminvastaisen nuorisoliikkeen tulee yhä laajemmin mukaan myös mitä erilaisimpia aatteellisia, poliittisia ja uskonnollisia suuntauksia edustavia nuoria: nuorisosialisteja, kristillisdemokraatteja, sosialidemokraatteja, federalisteja, liberaaleja jne. Ajatus yhtenäisyydestä saa entistä voimakkaammin sijaa nuorison imperialisminvastaisen voimien keskuudessa: erilaista ideologista suuntausta edustavien nuorten kontaktit ja siteet lujittuvat jatkuvasti. Luonteenomainen piirre demokraattisessa nuorisoliikkeessä sen nykyvaiheessa on läheisempi yhteys kansanjoukkojen vallankumoustaisteluun, ensi sijassa työväenluokan taisteluun." (s. 54)

Valtiomonopolistisen kapitalismin johtavissa piireissä sekä johtavien porvarillisten poliitikkojen ja ideologien piirissä herättää demokraattisen nuorisoliikkeen kehitys lisääntyvää huolestuneisuutta ja tarvetta yhä uusiin menetelmiin nuorisoon vaikuttamiseksi: "Imperialististen valtioiden valtaosan politiikassa asetetaan painopiste nuorisoon; tämä politiikka sai alkunsa Yhdysvalloista 60-luvun alusta. Se merkitsee useiden ideologisten, organisaattoristen ja rahoituksellisten toimen-

piteiden kokonaisuutta." (s. 56)

"Kehittyneiden kapitalististen maiden nuorisolle suunnatussa porvarillisessa propagandassa toimitaan monella tasolla. Siinä voidaan kuitenkin erottaa kaksi kaikkein yleisintä suuntausta. Porvarillisen yhteiskunnan syvenevä kriisi, yhteiskunnan joka ei pysty turvaamaan nuoren polven valtaosan elinoikeuksia, esitetään 'nuorison kriisinä'. Nuorisoa syytetään avuttomuudesta, vandalismista ja vihamielisestä rikollisuudesta sekä piittaamattomuudesta moraaliarvoista ja ihanteista kohtaan." ... "Toinen suuntaus on pyrkimys vahvistaa omalaatuista 'nuorisokulttia', siihen kuuluu niin näyttävä poliittinen leikittely nuorisolla kuin 'nuorisomieli-alan' mainostaminenkin (esimerkiksi beatnikkien, raggareiden ja rockereiden, nuorisomuodin, hippien, popmusiikin, supermuodin jne. mainostaminen). Tarpeellisen propagandistisen muokkauksen jälkeen 'nuorisokulttia' käytetään luokkataisteluteoriaa, erityisesti kahden maailmanjärjestelmän sovittamattomuutta koskevaa oppia vastaan. 'Nuoriso on kansainvälistä', väittää *Americalehti*. 'Amerikkalaiset, englantilaiset, venäläiset, puolalaiset ja italialaiset, jos he vain ovat nuoria, kuuluvat toiseen kansakuntaan — nuorison kansakuntaan'." (s. 76—77)

Porvarillisen ideologian johtotähdenä ja tärkeimpänä metodina on aikakaudellamme antikommunismi. Porvarillisen yhteiskunnan koko koneistoa käytetään nuoren polven muokkaamiseksi kommunisminvastaisuuden hengessä. Janajev ja Polikanov kertovat, ettei FBI:n entinen johtaja Hoover väsynyt toistamaan: "Meidän koulumme on eräs perusvoimista kommunisminvastaisessa taistelussa." (s. 88)

Radio ja TV ovat myös tärkeä ase kamppailussa edistyksellisiä aatteita vastaan nuorison keskuudessa. Teoksessa kerrotaan tutkimuksista, jotka osoittavat mm., että amerikkalainen lapsi näkee keskimäärin 13 000 murhaa televisiossa 6—15 ikävuosien välillä tai että ranskalainen lapsi viettää 500—1000 tuntia television ääressä vuosittain, koulussa taas korkeintaan 1200 tuntia. (s. 95)

Valtiollinen nuorisopolitiikka — jonka luonne meillä tunnetaan mm. Teiniliiton kurjastamisyrityksistä — on kehittynyt tärkeäksi nuorison ideologisen sääntelyn mekanismiksi: "Painopiste nuorisossa -politiikan toteuttamista varten etsitään jatkuvasti uusia muotoja ja keinoja nuorten piiriin tunkeutumista varten. Luodaan lukuisia valtiollisia ja niin sanottuja valtiollis-yksityisiä organisaatioita, joiden tehtävänä on nuorison keskuudessa tehtävän ideologisen työn johtaminen ja käytännön organisointi." (s. 96) Näitä keinoja Suomessa ovat mm. nuorisojärjestöjen valtionavustuksiin liitetty nuorisojärjestöjen sisäisiin asioihin puuttuminen ja urkinta, kunnallisen ja valtiollisen nuorisojärjestöt ohittavan nuorisotoiminnan kehittäminen sekä parhaillaan juuri Nuorison Palvelukeskuksen jne. kaltaisten valtiollis-yksityisten järjestöjen luominen, jotka valtion varoin voimistavat ideologista työtä nuorison ja nuorisojärjestöjen suuntaan.

Edelleen tärkeinä välineinä kirjassa esitellään mm. oikeuslaitos sekä äärioikeistolaiset järjestöt sekä imperilaismien valvonnan olevat järjestöt kuten CIA:n rahoitusskandaaliin loppunut IUS:n hajotusjärjestö ISC ja DNML:oa vastaan perustettu WAY (World Assembly of Youth). Myös nuorisosialistien kansainvälinen liitto IUSY, jonka jäseniä SNK ja SONK tällä hetkellä ovat, perustettiin vastaavaan tarkoitukseen. IUSY:n ensimmäinen presidentti Strasser julisti, että järjestö on luonteeltaan "imperialismin-, fasismin- ja kommunisminvastainen". Näistä vastaisuuksista ei alkuaikoina näkynyt käytännössä kuin viimeinen. Myös IUSY ajautui pahaan kriisiin, kun sen rahoitusyhteydet CIA:han 60-luvulla paljastuivat.

Nuorisoliikkeen kehitys on vaikuttanut myös eräisiin nuorisojärjestöihin hyvin voimakkaasti. Erityisesti Janajev ja Polikanov arvioivat kristillisten ja sosialidemokraattisten nuorisojärjestöjen kehitystä. Monissa kristillisissä nuorisojärjestöissä ovat imperialismin vastaiset asenteet voimistuneet. Suomessa esimerkkinä on Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto. Sosialidemokraatti-

nen nuorisoliike on myös erittäin ristiriitaisessa vaiheessa, sen sisällä taistellaan ja siitä irrottaudutaan. Nähtävissä on voimakkaita myönteisiä tendenssejä — toisaalta oikeistosiipi sos.dem. nuorisoliikkeessä pitää yllä antikommunistisia asenteita ja pyrkii sitomaan järjestöt oikeistososialidemokratian strategiaan. Lopputulosta ei voi vielä ennustaa: "Toistaiseksi on vielä aikaista vetää johtopäätöksiä Euroopan sosialidemokraattisessa nuorisoliikkeessä tapahtuneesta monimutkaisesta kehityksestä. Muttei myöskään sovi olla näkemättä tämän kehityksen tuomia myönteisiä muutoksia." (s. 125)

Yli 70 maassa kommunististen puolueiden johdolla toimivien kommunististen nuorisoliittojen kokemuksen pohjalta Janajev ja Polikanov osoittavat: "Vastoin kaikkien epäilijöiden ennusteita ei proletaaristen kommunististen nuorisoliittojen perustaminen suinkaan ole johtanut nuorisoliittolaisten eristämiseen vaan päin vastoin edistänyt kaikkein edistyksellisimpien ja vallankumouksellisimpien nuorten voimien ryhmittymistä heidän ympärilleen. Se on johtanut heidän vaikutusvaltansa kasvuun poliittisessa elämässä." (s. 133)

Edelleen korostuu aatteellisen taistelun voimistamisen välttämättömyys nuorison keskuudessa. Uuden vaiheen alkaminen demokraattisessa nuorisoliikkeessä vain korostaa tätä välttämättömyyttä: "taistelu oikeisto- ja 'vasemmisto'-oppoortunismia vastaan nuorisoliikkeessä on taistelua aikamme nuorison järjestä ja sydäimestä. Ainoa luotettava ja uskollinen ase tässä taistelussa on marxismi-leninismi. Nuorten kommunistien on varjeltava leniniläisen teorian, marxismi-leninisin ja proletariaanin internationalismin puhtautta riippumatta niistä kansallisista olosuhteista ja siitä konkreettisesti tilanteesta jossa erilaiset kommunistiset nuorisojärjestöt toimivat." (s. 140)

Janajevin — Polikanovin kirja on välttämätön jokaisen nuorisoliikkeen kanssa tekemisissä olevan kommunistin ja demokraatin käsikirjastossa. Jo se seikka, että kirjoittajana on Neuvostoliiton Nuorisojärjestöjen Komitean puheenjohta-

ja G. I. Janajev, joka tuntee kansainvälisen ja myös Suomen nuorisoliikkeen perinpohjaisesti, antaa varmuuden tieteellisestä analyysistä, joka on pätevä ohje myös suomalaisille nuorisojärjestöille. Sisältö vahvistaa täydellisesti tällaisen odotuksen.

Sopii toivoa ja toimia sen puolesta, että SDNL ja SOL jatkaisivat tällaista yhteistoimintaa.

Juhani Lehto

Amerikkalainen O. W. Kuusisen elämäkerta

John H. Hodgson. Otto Wille Kuusinen. Poliittinen elämäkerta. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki 1975. Englanninkielisestä käsikirjoituksesta *Escape to Russia. A Political Biography of Otto W. Kuusinen* (1974) suomentanut Pekka Haapakoski. 216 s.

Maamme marxilaisen opiskelijaliikkeen ja työläisnuorisoliikkeen 70-vuotisjuhlattunnus "Eteenpäin Otto Wille Kuusinen viitoittamaa tietä" korostaa tämän suomalaisen internationalistin elämäntyön esimerkin velvoittavuutta kaikille vallankumouksellisille ja demokraateille. Porvaristo on tehnyt ja tekee edelleen parhaansa mustataakseen Kuusisen nimeä. Suhtautumisesta Kuusiseen on muodostunut luokkataistelukysymys.

Kuusisen vastaisessa parjauksessa on tapahtunut jonkinlaista hienovaistumista sitä mukaa kun Neuvostoliiton ja kommunistisen liikkeen arvovalta on kohonnut ja taantumuksellinen historianvääristely on joutunut ahtaammalle. "Suomen ja suomalaisuuden vainoojaksi" tai "Quislingiksi" hänet rohkeenee julistaa nykyään vain joku "riippumattomien" opiskelijoiden "Vapaa ylioppilaslehti" (1/1975) ja

muu äärioikeisto, joka ei ole oppinut mitään Paasikiven—Kekkosen linjasta. Liberaali porvaristo on huomattavasti siistynyt kieltään.

Uusi tulokas yrityksissä oikein tieteellisen näköisesti mustata Otto Wille Kuusisen nimeä on John Hodgsonin Kuusis-elämäkerta. Hodgsonin teosta ei kannata esitellä sen takia, että se toisi esiin jotain uutta tietoa Kuusisesta: sitä se ei tee lukuunottamatta paria pikkuseikkua, kuten sitä, että Kuusinen oli Suomalaisen Nuijan jäsen vuosisadan alussa (s. 16). Sen sijaan Hodgsonin työhön kannattaa puuttua yhtenä esimerkkinä siitä, miten porvarillinen propaganda uusien muodoin elvyttää vanhoja antikommunistisia myyttejä, joista jokseenkin realistinen porvarillinenkin tutkimus on nykyisin etääntymässä.

Kuka on tekijä?

Hodgson on yhdysvaltalainen sovjetologi-professori, joka on erikoistunut Suomen Kommunistisen Puolueen tutkimiseen. Hän on julkaissut SKP:n historiaa käsittelevän teoksen *Communism in Finland. A History and Interpretation* (Princeton University Press 1967) sekä lukuisia artikkeleita sovjetologisissa aikakausjulkaisuissa.

Kirjassaan *Communism in Finland* hän jo kehitteli omia käsityksiään maamme työväenliikkeestä katsoen muun muassa, että työväenliikkeen ydinkysymyksenä on suhtautuminen toisaalta "myrskyisän historian työväestössä synnyttämään luokkataisteluhenkkeen" ja toisaalta "jdan suhteen herättämään nationalismiin". SDP ei onnistunut valloittamaan koko työväenluokkaa kannalleen hänen mukaansa siksi, että puolueessa oli koko ajan vallinnut luokkasopua ajava oikeistosuuntaus. Näin oikeistososialidemokratia Hodgsonin mukaan auttoi kommunisteja hankkimaan itselleen luokkataisteluhenkisen työväestön joukkokannatusta huolimatta SKP:n "epäkansallista" suuntauksesta. Ilmeisesti joidenkin uusvasemmistolaisen ajatusten vaikutuksessa Hodgson tarkasteli erityisellä myötätunnolla SKP:ssa esiintynyttä oikeistorevisionistista hyökkäystä, SK DL:n puoluesuuntaista kehitystä ja SKP:n menemistä hallitukseen vuonna 1966.

USA:n hallituksen julkaisemassa ja Yhdysvaltain informaatiopalvelun (USIS) levittämässä sovjetologisessa aikakauslehdessä "Problems of Communism" viime vuonna (vol. XXIII 1974) julkaistussa artikkelissaan, jota Ilta-Sanomat etusivulleen selosti, Hodgson väitti, että kommunismilla ei ole tulevaisuutta Suomessa, koska SDP on vasemmistolaitunut ja tullut selvemmäksi vaihtoehdoksi myös luokkataisteluhenkisille työläisäänestäjille (1) ja SKP on ollut "kykenemätön pysymään kehityksen mukana"!

Kuusis-elämäkerrallaan Hodgson, kuten alempana näemme, osoittaa kehittyneensä avoimeksi antikommunistiksi.

Millainen Hodgsonin teos on?

Ensinnä kiinnittää huomiota se, että 150-sivuisen suppean, tekstiosan perässä on peräti 44 sivua lähte- ja kirjallisuusviitteitä! Simsalabim: tieteellinen tutkimus on nähnyt päivänvalon! Hodgsonia on mahtanut kismittää se, että hänen edellistä kirjaansa moitittiin Suomessa puutteellisista lähdeviitteistä.

Entä millaisia lähteitä ja miten Hodgson käyttää? Ensinnäkin varsin yksipuolisia ja toiseksi kritiikitä. Hodgson nojaa kritiikittä muun muassa Aino Kuusisen muistelmiin, jotka porvarillisetkin tutkijat ovat todenneet epäluotettaviksi. SKP:n toimintaa, päätehtäväänään pitävä Suojelupoliisi on yllättäen havahtunut tieteen muusaksi ja auliisti päästänyt Hodgsonin erityisluvalla arkistoihinsa. Tästä ilahduneena Hodgson ei tietenkään ole vaivautunut pohtimaan, missä tarkoituksessa valtiollinen poliisi on vakoillut SKP:n toimintaa ja miten poliisin toiminnan tarkoitus on vaikuttanut sen lähteisiin kirjattuihin tietoihin.

Erityisen räikeästi Hodgson väristää Kuusisen omaisten ja työtovereiden lausuntoja Kuusisesta. Hodgson yhdistää lausunnoista sieppaamansa irrallisen tiedon samaan virkkeeseen ja ajatuskokonaisuuteen omien antikommunististen päätelmiensä kanssa (esim. s. 119). Lukija yritetään saada tuntemaan että annetut lausunnot tukisivat Hodgsonin omia käsityksiä.

Samaan tapaan Hodgson käyttää muutakin eri tahoilta Kuusisesta koottua aineistokoppaleita. Irral-

liset tiedot hän yhdistää "sakset ja liimaa" -menetelmällä valmiiseen runkoon, joka on sovjetologian pienempien tai suurempien klassikoiden kyhäämä irtokuva kansainvälisen kommunistisen liikkeen historiasta.

Hodgson esiintyy esimerkiksi Saksan 20-luvun alkupuolen historian asiantuntijana — parin dokumenttikokoelman ja englanninkielisen teoksen voimalla ilmeisesti ollenkaan tuntematta korvaamatonta DDR:läistä kyseisen ajan tutkimusta. Kirjallisuusluettelosta loistaa poissaolollaan neuvostoliittolainen kirjallisuus — mikä silmiinpistävää seikka ei aiheuta edes ankateksipyytävää selitystä Hodgsonin taholta.

Hodgsonin antikommunismi ei useinkaan esiinny kiteytettyinä ilmauksina, vaan se on kätkeyty konnaisten kappaleiden ja lukujen muodostamiin ajatuskokonaisuuksiin, jotka välittyvät lukijalle. Toiseksi kyseenalaisia väitteitä voidaan esittää myös niihin itse nimömaisesti sitoutumatta panemalla ne muiden auktoriteettiin suihin. Esimerkiksi: "Jos puoluekoneiston eliitin eripuraisuutta ja kiistoja voidaan pitää Neuvostoliiton politiikan ytimenä ja jos taistelu vallasta on Neuvostoliiton poliittisen elämän inthimo, kuten monet kremologit väittävät.. (s. 119, harv A. K.).

Erityisesti sellaisten kysymysten kohdalla, joissa antikommunismien myytit ovat nopeasti menettämässä kannatustaan, tekijä käyttää vielä kolmatta harhautusta. Hän esittää näennäisen puolueettomasti rinnakkain perinteellisen antikommunistisen myytin ja sen kumoavia vasta-vaiteita, jolloin syntyy kuva, että jotain mätää asiassa joka tapauksessa oli. Näin kirjassa toistetaan muun muassa kommunistien vallankaappauksesta Suomessa 1948 sepitetty vanha tarina (ss. 127—129), jonka esimerkiksi presidentti Kekkonen totesi TV-haastattelussaan 6. 4. 1975 "täydeksi hölynpölyksi".

Tuntuu selvältä, että Hodgson on valinnut pohjimmiltaan manipulatiivisen esitystapansa tietoisesti.

Hodgsonin käsitys Kuusisesta on peitetyn antikommunistinen. Hodgsonin mukaan poliittinen maailmankatsomus syntyy ja vakiintuu ylei-

sesti 17:nneen ja 25:nneen ikävuoden välisenä aikana. Kuusisesta tuli vuosien 1899—1905 kehityksen pohjalta patriootti ja sosialisti (ss. 146—147). Tähän keksimäänsä Kuusiseen Hodgson on tyytyväinen. Mutta vuoden 1918 tapahtumien jälkeen Kuusinen Hodgsonin mielestä on jatkuvasti joutunut "tinkimään" omasta persoonallisuudestaan ja ajatuksistaan, vaikkakin jatkuvasti Hodgson omassa kuvitelmissaan erottaa "virallisen" ja "todellisen" Kuusisen erilleen. Hodgson vääristää siis Kuusisen elämäntyön vuosina 1918—1964 olosuhteiden pakosta tapahtuneeksi tinkimiseksi omista käsityksistään ja jopa omasta persoonastaan. Hodgson antaa ymmärtää, että Kuusinen saattoi ajoittain olla oma itsensä vain taiteen alalla. Ja kun tekijä tekaisee sosialistisen realismin peruskäsitteeksi ajatuksen taiteesta "todellisuuden" valokuvamaisena toistamisena", on hänen helppo todistaa, että "Kuusinen asettui yhtä sosialistisen realismin peruskäsitteestä vastaan" (s. 124).

Samoin kirjan julkilausumattomana hallitsevana ajatuksena on, että Kuusinen ja SKP ovat internationalistisuutensa vuoksi joutuneet toteuttamaan politiikkaa, joka on ollut ristiriidassa Suomen työväenluokan omien pyrkimysten ja etujen kanssa. Hodgsonia ei lainkaan miellytä, että Kuusinen oli koko elämänsä ajan johdonmukainen internationalisti. Kuusisen erään kirjoituksen nimi toistaa politiikan peruskäsitteiden: Oletko Neuvostoliiton puolella vai sitä vastaan? Teoksessaan "Suomen työväenliikkeen opetuksia" (Lappeenranta 1949) Kuusinen samoin osoitti, ettei työväenluokan isänmaallisuus ole ristiriidassa eikä erotettavissa proletariaisesta internationalismista. Nämä tosiasiat eivät kuitenkaan miellytä Hodgsonia, joka pyrkii saattamaan proletariaisen internationalismin huonoon huutoon tarkoituksella antaa Suomen kommunisteille neuvo, että heidän tulisi menestyäkseen luopua internationalisista veljessuhteistaan NKP:een ja siirtyä nationalismiin kannalle. Tällaisista neuvojistahan ei ole viime vuosina ollut puutetta.

"Tinkimisen" ohella Hodgson leimaa Kuusiselle leimalliseksi piir-

teeksi "varovaisuuden". "Kuusinen, jota ei koskaan motivoinut henkilökohtaisen kunnian tavoittelu, vältti tietoisesti olemasta uhkana korkeille neuvostopoliitikoille, jotka pyrkivät yhä korkeammille ja näkyvämille paikoille puoluehierarkiassa. Kuusisen työ oli hänen elämänsä. Ei mikään — ei edes perhe — ollut sitä tärkeämpi." "Erään johtavan sosiaalipsykiatrin mukaan Kuusinen on voinut olla yksi niistä harvoista tosiasiat hyväksyvistä ihmisistä, jotka selvisivät hengissä Neuvostoliiton vainoharhaisesta järjestelmästä käyttökelpoisuutensa ja pinnallisen mukautuvuutensa avulla." (s. 150)

Tosiasiat osoittavat tässäkin toista. Todellisuudessa Kuusinen oli usein niiden joukossa, jotka ensimmäisinä havaitsivat tilanteen vaativan perinpohjaista linjanmuutosta (SKP:n perustaminen luokkasodasta saatujen opetusten ja leninismiin tutustumisen pohjalta, Kominternin VII maailmankongressin linjan hahmottaminen jne.).

Ei ole mikään ihme, että Hodgsonin teosta ovat kiittäneet sellaiset Suomen työväenliikkeen enemmän tai vähemmän luotettavat ystävät kuin Jaakko Okker, Max Jakobson ja Arvo "Poika" Tuominen. Tuomisella onkin erityiset syynsä kiitoksiin, sillä vaikenneehan Hodgson hienotunteisesti Tuomisen menneisyydestä valtiollisen poliisin agenttina.

Kirja kartuttaa oikeistososialidemokraattien johtaman Tammen entisestäänkin mittavaa antikommunistista ja neuvostovastaista kirjastoa, johon kuuluvat muun muassa Arvo Tuomisen teokset, Olle Leinon Yrjö Leino-elämäkerta jne. Mielenkiintoinen yksityiskohta on suomenoksen uskomien trotskilaiselle Pekka Haapakoskelle, joka näin tulee hankkineeksi hyvin ansaitsemaan kannuksia myös yhdysvaltalaisen sovjetologian palveluksessa.

Sen, joka haluaa luotettavaa ja oikeaa tietoa O. W. Kuusisen henkilöstä ja elämäntyöstä, on syytä käyttää toisia tietolähteitä kuin Hodgsonin kirjaa:

Kokoomateoksia O. W. Kuusisen laajasta tuotannosta:

O. W. Kuusinen. Valitut teokset (1918—1964). Moskova ei paino-

Poliittinen kalenteri

Huhti-kesäkuu: Kansallisen vapautusliikkeen voitto Indokiinassa

Kambodshan sota oli alkanut 18. 3. 1970 kun joukko oikeistolaisia poliitikkoja ja sotilaita kaappasi kenraali Lon Nolin johdolla ja CIA:n tuella vallan Kambodshan laillisen päämiehen, prinssi Norodom Sihanoukin ollessa ulkomailla. Runsat kuukausi tämän jälkeen USA:n ja Saigonin joukot tunkeutuivat maahan. Maaliskuun 23. päivänä 1970 syntyi kansallinen vapautusrintama (FU NK), jonka toimintaan liittyi heti lukuisa joukko isänmaallisten voimien järjestöjä ja yksityisiä henkilöitä vastustamaan USA:n imperialismia ja sen työkalua Lon Nolin sotilasjunttaa. Toukokuun 3—4. päivinä pidettiin Kambodshan isänmaallisten voimien kansallinen kongressi, joka valitsi FUNK:n keskuskomitean ja poliittisen toimikunnan, muodosti Kambodshan uuden hallituksen GRU NK:n ja hyväksyi rintaman poliittisen ohjelman.

Tämän vuoden alussa vapautusrintaman joukot hallitsivat jo lähes koko maata ja aloittivat pääkaupungin piirittämisen. USA aloitti 27. 2. elintarvikkekuljetukset piiritettyyn kaupunkiin. Nukkehallituksen viimeinen tukikohta joutui vapautusrintaman haltuun huhtikuun 1. päivänä ja seuraavana päivänä Lon Nol pakeni maasta. Huhtikuun 12. USA määräsi

vuotta; Sama. Kansainvälisiä kysymyksiä. Lahti 1951; Sama. Suuri vuosisatamme. Helsinki 1961.

Kuusisen elämäntyöstä kertovia teoksia:

Otto Wille Kuusinen — suomalainen internationalisti. Toimittanut Marja-Leena Mikkola. Tampere 1971; Tuure Lehen. Marxilaisuuden alkukylvöä Suomessa. O. W. Kuusinen ja Sosialistinen Aikakauslehti 1906—1908. Pori 1971; Erkki Salomaa. Usko So'amies — O. W. Kuusinen. Teoksessa: Tiennäyttäjät 3. Toimittanut Hannu Soikkanen. Rauma 1968; Uljas Vikström. Torpedo. Kertomus Otto Wille Kuusisen elämästä. Petroskoi 1972. (kaunokirjallinen esitys).

Antti Kujala

evakuoitavaksi kaikki Yhdysvaltain kansalaiset. 17. 4. Phnom Penh antautui lopullisesti. Maan jälleenrakentaminen aloitettiin välittömästi.

E t e l ä - V i e t n a m i s s a vapautusvoimien voimakas eteneminen alkoi tämän vuoden maaliskuussa kun VVH vapautti palkallisen väestön tuella Ban Me Thuotin kaupungin ja maakunnan keskiylängöllä. Tämän jälkeen vapautusvoimat ottivat palkallisen väestön avustuksella haltuunsa maakuntapäikaupungin toisensa jälkeen. Vapautusvoimien etenemisen seurauksena presidentti Ngyen Van Thieu erosi 21. 4. ja poistui maasta. Eropuheessaan hän syytti voimakkaasti USA:ta sitoumusten pettämisestä. Uudeksi presidentiksi tuli entinen varapresidentti Tran Van Huong, joka kuitenkin erosi 27. 4. Presidenttinä oli kenraali Duong Van "Iso" Minh kunnes 30. 4. Saigon antautui lopullisesti. Kaupungille annettiin Ho Tshi Minhin mukaan uusi nimi ja uudelleenjärjestelyjä hoitamaan perustettiin sotilashallintokomitea.

VVH on ryhtynyt laajoihin toimiin maan uudelleen rakentamiseksi. On käynnistetty laaja sosiaalihuolto-ohjelma. Saigonin hallituksen sotilaiden ja virkamiesten uudelleen kouluttaminen on aloitettu. Neuvostoliitolta ja muilta sosialistisilta mailta on tulossa laajaa jälleenrakennusapua. Moskovassa allekirjoitettiin 9. 5. sopimus, joka edellyttää mm. vuoden 1975 aikana Neuvostoliiton vievän runsaasti öljytuotteita, lannoitteita, autoja, lääkkeitä, elintarvikkeita jne. Etelä-Vietnamiin.

Toukokuussa VVH:n ja VDT:n edustajat kävivät neuvotteluja jälleenrakennustyön edistämiseksi. Samalla todettiin, että vaikka Etelän ja Pohjoisen välillä avataan kauppaa ja liikenneyhteydet, niin jälleenyhdistämistä ei tulla suorittamaan ainakaan viiteen vuoteen koska "kansan käyttäytyminen ja elämä näissä maissa on nyt täysin erilaista toisistaan ja vie jonkin aikaa ennen kuin ne saadaan tarpeeksi lähelle toisiaan yhdistämistä varten".

L a o s i s s a hajoitettiin 13. 4. oikeistolainen kansalliskokous, jonka työskentelyyn Pathet Laon edustajat eivät olleet osallistuneet. Oikeistolaiset voimat suunnittelivat maassa kaappausta, mutta osan armeljasta ryhdyttyä kapinaan ja laajojen mielenosoitusten jälkeen suunnitelma torjuttin ja oikeistolaiset ministerit erosivat hallituksesta ja poistuivat maasta. Mielenosoitusten vuoksi USA on joutunut sulkemaan USAID:n toimiston ja vähentämään suurlähetys tönsä henkilökuntaa. Oikeistolaisten ministerin eroamisen jälkeen hallituksessa vahvistuivat Pathet Laon asemat. Pääministerinä jatkaa edelleen Souvanna Phouma vuoden 1973 Vientianen rauhansopimuksen mukaisesti. Kesäkuun 26. ilmoitettiin, että vaalit, jotka oli tarkoitus pitää 10. 7. siirretään.

Huhti—Kesäkuu: vallankumousprosessi etenee Portugalissa

Huhtikuu 11. päivänä kuusi Portugalin tärkeintä poliittista puoluetta

allekirjoitti sopimuksen, jonka asevoimien liike (MFA) oli esittänyt kaikille puolueille. Sopimuksen allekirjoittivat kommunistinen puolue, demokraattinen liike (MDP/CDE), kansallinen sosialistinen rintama FSP (sosialistisesta puolueesta eronnut marxilainen, työväenliikkeen kannatusta nauttiva pieni puolue), Sosialistinen puolue, PPD eli Kansan demokraattinen liike (hallituspuolue, joka on enenevässä määrin esiintynyt taantumusvoimien tavoitteiden mukaisesti) ja CDS (keskusta-oikeistolainen hallituksen ulkopuolella oleva puolue). Sopimus on johdonmukainen jatke maaliskuun 11. käynnistyneelle nopeutuneelle vallankumousprosessille. Sopimus sisältää kohtia, jotka tullaan kirjaamaan tulevaan perustuslakiin. Portugalin tasavallan valtaelimet tulevat sopimuksen mukaan olemaan: presidentti, vallankumousneuvosto, MFA:n 240-jäseninen valtuusto, lakiasäätävä kansalliskokous, hallitus ja tuomioistuimet. Perustuslain ohjelmallisissa kohdissa mainitaan mm., että perustuslain tulee perustua MFA:n periaatteille.

Huhtikuun 15. väliaikainen hallitus julkaisi laajan valtiollistamisohjelman. Jo maaliskuun lopulla oli otettu valtion hallintaan kotimaiset pankit ja vakuutuslaitokset. Tulevaisuudessa kansallistettavien alojen joukkoon kuuluvat teräs, tupakka, kuljetus, sementti, laivanrakennus, lääkkeet, sähkö ja öljy, kaivokset, olut. Samalla asetettiin voimaan hintasäännöstely. Ohjelman mukaisesti otettiin 17. 4. valtion haltuun 16 yhtiötä, jolloin n. 60 % maan taloudesta tuli hallituksen suoraan tai epäsuoraan valvontaan. Samalla annettiin asetus, jolla säädettiin palkoille yläraja sekä nostettiin minimipalkkoja 21 %. Toukokuun 24. valtiollistettiin Portugalin suurin yritys, Compania Uniao Fabril, jonka tuotanto kattaa 20 % teollisuuden tuotannosta. Kesäkuun 14. siirrettiin 54 linja-autoyhtiötä valtiolle. Myös maareformi on käynnistetty. Radioasemia on otettu valtion haltuun.

Perustuslakiasäätävän kansalliskokouksen vaalit järjestettiin 25. huhtikuuta. Vaalien tulokseksi muodotui: Sosialistinen puolue 38 %. Demokraattinen kansanpuolue 26 %. Kommunistinen puolue 12.7 %, Keskustademokraatit 7.5 %, Demokraattinen liike 4.1 %, tyhjiä (MFA:lle suoraanaisesti annetut äänet) 6.9 % ja muut 4.8 %. Pääministeri Vasco Gonçalvesin johtama hallitus jatkoi toimintaansa muuttumattomana vaalien jälkeen. Valittu kansalliskokous aloitti perustuslainsäätämistyönsä kesäkuun 2. päivä.

Vaikka vaalitulos merkitsi voittoa sosialismia kannattaville voimille on Sosialistisen puolueen oikeistolainen johtaja Mario Soares pyrkinyt käyttämään vaalitulosta kansan yhtenäisyyden rikkomiseksi. Vappumielenosoitusten yhteydessä sosialistit esiintyivät ammattijärjestöjen keskusliittoa Intersindicalia vastaan. Seuraavaksi nostettiin esiin kiista Republica-lehdestä. Lehden päätoimittajana toiminut antikommunistinen Raul

Rego arvosteli lehdessään jatkuvasti Asevoimien liikettä ja hyökkäsi kommunisteja vastaan. Kesäkuun 23. päivänä lehden toimittaja välitti parilliselle lehdelle NKP:n salaiseksi väitetyn "kirjeen" ohjeista Länsi-Euroopan kommunistisille puolueille. "Kirje" todettiin heti täydelliseksi väärennökseksi. Toukokuun 19. lehden työntekijät ottivat lehden haltuunsa, jonka jälkeen lehti lopetettiin väliaikaisesti. Tämän kiistan vuoksi Sosialistinen Puolue boikotoi hallituksen istuntoja viikon ajan toukokuun lopussa. Sosialistisen puolueen vasemmisto on asettunut vastustamaan puolueen oikeistolaisen johdon toimia. Kesäkuun 16. lehden työntekijät ottivat lehden uudelleen haltuunsa.

Asevoimien liike on tehnyt useita tärkeitä päätöksiä vallankumousprosessin etenemisen turvaamiseksi. Toukokuun 27. MFA:n valtuusto teki päätöksen vallankumouksen puolustuskomiteoiden muodostamisesta. Kesäkuun 21. hyväksyttiin uusi ohjelma, jossa asetettiin tehtäväksi suorittaa uusia toimenpiteitä kansan välittömän valtaan osallistumisen tehostamiseksi.

Vaikeuksia Portugalin vallankumousprosessilla on aiheuttanut myös taantumuksellisten voimien kärjistämä tilanne Angolassa. Angolassa on käyty vapautusliikkeiden välillä jatkuvia taisteluja. Kesäkuun 21. solmittuun aseleposopimukseen ei kestänyt. Kysymys ei ole jonkin järjestön yksinoikeudesta hallita maata, vaan taistelut kuvastavat monimutkaista kamppailua itsenäisen Angolan tulevan kehityksen suunnasta. MPLA, joka on johtanut angolalaisten vapautustaistelua siirtomaaorjuutta vastaan, on toiminut yleiskansallisena liikkeenä joka esiintyy todella itsenäisen ja demokraattisen Angolan puolesta. FNLA on muodostunut heimojärjestöksi. Se on yhteistoiminnassa oikeistolaisen afrikkalaisten hallitusten kanssa, jotka vastustavat MPLA:ta. Se saa tukea myös maolaisilta. Unita, joka ei ole juurikaan osallistunut vapautustaisteluun on omaksunut mm. sovittavan asenteen monikansallisiin suuryhtiöihin nähden.

Sen sijaan Mosambikin itsenäistyminen on jo tapahtunut. Kesäkuun 25. päivänä järjestettiin maassa itsenäistymisjuhla, johon osallistuivat Portugalin Asevoimien liikkeen ja tärkeimpien puolueiden edustajat. Maan presidentiksi valittiin v. 1962 perustetun ja v. 1964 aseellisen taistelun aloittaneen Frelimon johtaja Samora Machel. Machel totesi puheessaan itsenäisyysjuhlissa mm., että maa ja kansalliset luonnonvarat ovat lähtien valtion omaisuutta, ja valta kuuluu työläisille ja talonpojille Frelimon kautta.

16. 4. NKP:n Keskuskomitean kokous

NKP:n keskuskomitean sääntömääräinen täysistunto teki pääsihteerin Leonid Brezhnevin selostuksen nojalla päätöksen NKP:n 25. edustajakokouksen koollekutsumisesta 24. helmikuuta 1976. Täysistunto kuuli keskuskomitean poliittisen toimikunnan jäsenen ulkoasiainministeri Andrei Gromykon selostuksen kansainvälisestä tilanteesta ja Neuvostoliiton ulkopoliitikasta ja teki tästä kysymyksestä asianmukaisen päätöksen. Edelleen täysistunto vapautti toverit A. N. Shelepinin poliittisen toimikunnan jäsenen tehtävistä hänen pyynnöstään.

Myös useiden muiden sosialististen maiden johtavat puolueet ovat tehneet päätöksen edustajakokouksen koollekutsumisesta ensi kevään aikana. SED:n 9. edustajakokous pidetään ensi vuonna toukokuun 18–22. päivinä. Bulgarian kommunistisen puolueen 11. edustajakokous pidetään 29. maaliskuuta — 2. huhtikuuta.

5.—30. 5. Ydinsulkukonferenssi Genevessä

Ydinsulkukonferenssi tarkasteli miten vuonna 1968 solmittu ydinsulkusopimus on toiminut. Sopimuksen mukaisesti ydinasevallat kieltäytyvät luovuttamasta muille maille ydinaseita ja muut maat kieltäytyivät niistä hankkimasta. Lisäksi sopimukseen liittyy YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma, jonka mukaan se antaa turvallisuustakeet, jos jotakin valtiota vastaan hyökätään ydinasein. Sopimus astui voimaan 1970 ja kokoukseen mennessä sen oli ratifioinut 91 valtiota ja näiden lisäksi 17 valtiota on allekirjoittanut sopimuksen. Israel ja Etelä-Afrikka olivat lähettäneet kokoukseen tarkkailijan. Kokoukseen poissa olivat Intia, Pakistan, Kiina ja Ranska. Seuraava kokous tullaan järjestämään v. 1980.

8. 5. Kiinan suhteet EEC:hen voimistuvat

Brysselissä ilmoitettiin, että Euroopan yhteisön, EEC:n komission varapuheenjohtaja Christopher Soamesin Pekingiin 5–8. 5. tekemän vierailun tuloksena on päätetty solmia viralliset suhteet Kiinan Kansantasavallan ja EEC:n välillä ja että Pekingin edustaja akkreditoidaan EEC:n yhteyteen. Välittömästi tämän jälkeen vieraili Länsi-Euroopassa Kiinan kansantasavallan pääministerin alijainen Teng Hsiao-ping. Hän on nykyisin — viimeisimmän valtataistelun jälkeen — Pekingin hierarkiassa kolmantena. Matkansa aikana hän puhui jatkuvasti "Länsi-Euroopan vakauttamisesta", mikä on Pekingin maolaisen johdon standardikilise, jolla tarkoitetaan Länsi-Euroopan maiden taantumusvoimien käyttämistä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden vastaiseen toimintaan ja jännityksen lievenemisen jarruttamiseen Euroopan mantereella.

8–9. 5. Voiton päivä

Kaikkialla maailmassa edistyneet kansalaispiirit viettivät Voiton juhlaa, kun tuli kuluneeksi 30 vuotta hitleriläisen fasismin lopullisesta antautumisesta. Neuvostoliitossa —

maassa joka kantol raskaimman taakan fasismin kukistamisessa — ja muissa sosialistisissa maissa päivä oli kansallinen juhlapäivä. NKP:n keskuskomitea piti juhlaistunnon. Päivän yhteydessä saatettiin julki-suuteen NKP:n keskuskomitean, Neuvostoliiton korkeimman neuvoston puhemiehistön ja neuvostohallituksen vetoamus Kaikille maailman kansoille, parlamenteille ja hallituksille: "Ponnistelkaamme kaikin voimin jotta maailman tulevaisuus olisi rauhanomainen".

Suomessa Voiton päivä-tilaisuusla järjestettiin ympäri maata. Pääjuhlassa, jossa puhui NKP:n keskuskomitean jäsen ministeri A. N. Skolnikov, luovutettiin Rauhanadressi Tasavallan presidentille Urho Kekkoselle.

29—30. 5. NATO:n huippukokous

NATO:n huippukokous järjestettiin USA:n presidentin Gerald Fordin toivomuksesta. Se syrjäytti NATO:n tavanomaisen ulko- ja puolustusministerien kevätkokouksen. Kokoukseen osallistui presidentti Gerald Fordin ohella muidenkin NATO-maiden korkeimmat johtajat. Portugalin edustajana kokouksessa oli pääministeri Vasco Concalves. Kokouksen yhteydessä käsiteltiin lähinnä USA:n ulkopoliittikkaa Indokiinan sodan tappion jälkeen, Kyproksen, Portugalin ja Espanjan tilannetta sekä ETY-kokouksen valmisteluja.

Kokouksen yhteydessä tapasivat ensimmäisen kerran Turkin ja Kreikan hallitusten edustajat pääministerit Karamanlis ja Demirel. Neuvotteluissa päätettiin yksimielisyyteen väkivallan käytöstä pidättäytymisestä. Kyproksen rauhanneuvotteluille, joita on käyty 28. 4.—4. 5. ja 5.—9. 6 Wienissä YK:n suojeluksessa Kurt Waldheimin johdolla, annettiin täysi tuki. Samoin päätettiin Kreikan ja Turkin välejä kiristäneen Aigelen meren mannerjalustaa koskava kiista viedä Haagin kansainväliselle tuomioistuimelle. Tätä aluetta on löytnyt runsaasti öljyä.

Espanjan suhteen USA:n pyrkimyksenä oli esittää hyväksyttäväksi NATO:n ja Espanjan suhteiden edelleen tiivistäminen. Espanjan merkitys on kasvanut voimakkaasti NATO:n eteläisen siiven heikkenemisen vuoksi. Kokouksessa ilmoittivat kuitenkin ainakin Englannin, Tanskan ja Norjan edustajat, että heidän on mahdoton hyväksyä Francon diktatuurin alla elävää Espanjaa NATO:n yhteyteen.

1—2. 6. Lähi-itä: Fordin ja Sadatin tapaaminen

Presidentti Fordin ja presidentti Sadatin tapaamisen tarkoituksena oli tutkia uudelleen mahdollisuuksia jatkaa neuvotteluja Israelin ja Egyptin välisestä loitontamissopimuksesta Siinailla. Loitontamisneuvottelut olivat päättäneet maaliskuussa ulkoministeri Kissingerin epäonnistuneen Lähi-idän kiertomatkan jälkeen.

Neuvottelujen uudelleen aloittami-

seen liittyi Israelin päätös 2. 6. vähentää joukkojaan Siinaissa. Päätös on sotilaallisesti merkityksetön. Samanaikaisesti ovat vahvistumassa tiedot, että Israelilla on hallussaan ydinaseita. PLO:n johtaja Jasser Arafat oli antanut jo huhtikuun 3. lausunnon, jonka mukaan Israelilla on hallussaan ydinaseita.

Egypti avasi keväällä ilmoitetun päätöksen mukaisesti Suezin kanavan 5. kesäkuuta.

Presidentti Ford neuvotteli Israelin pääministerin Jitzhak Rabinin kanssa 11—15. 6. Washingtonissa. Näissä neuvotteluissa Israel ilmoitti ne ehdot, joilla se on valmis hyväksymään uuden loitontamissopimuksen. Israelin vaatimuksista keskeisimmät ovat USA:n sotilaallisen ja taloudellisen tuen jatkuvuus ja Egyptin sitoutuminen monivuotiseen väliaikaiseen rauhansopimukseen. Tällaisella rauhansopimuksella tilanne jäädettäisiin ja Palestiinan ongelma sysättäisiin syrjään.

5. 6. Englanti:

kansanäänestys EEC:stä

Englannin solmimasta EEC-sopimuksesta äänestettiin jo ennen varsinaista kansanäänestystä. 9. 4. alahuoneessa EEC-sopimus hyväksyttiin äänin 396—170 kuitenkin siten, että enemmistö Labour-puolueen edustajista oli sopimusta vastaan (145—138). Englannin keskusammattiliitossa enemmistö asettui vastustamaan sopimusta. Labour-puolueen ylimääräisessä kokouksessa 26. 4. asettui enemmistö vastustamaan EEC-sopimusta.

Kansanäänestyksessä voittivat kuitenkin kyllä-äänet 67,2 % kannattaessa ja 32,8 % vastustaessa sopimusta. Äänestysprosentti oli kuitenkin erittäin alhainen (64,5 %) ja kaikkein alhaisin se oli sellaisilla alueilla, joilla enemmistö vastustaa EEC-sopimusta. Esim. Ulsterissa, Pohjois-Irlandissa äänestysprosentti oli vain 46 %.

14—15. 6. Italia: aluevaaleissa voitto kommunisteille

Italian kommunistinen puolue eteni suurimpaan vaalivoittoonsa toisen maailmansodan jälkeen. Kommunistinen puolue sai alue- ja paikallisaan vaaleissa 33,4 % äänistä. Puolueen kannatus kasvoi 5,6 prosenttiyksikköä edellisiin, vuonna 1970 pidettyihin aluevaaleihin verrattuna. Aluevaalien tuloksena kommunistinen puolue valvoo neljän alueen hallintoa, joiden yhteinen asukasmäärä on 13 miljoonaa. Puolue on huomattavassa asemassa muillakin alueilla, sillä sen lähin yhteistyökumppani Sosialistinen puolue lisäsi myös voimakkaasti kannatusta saaden nyt 12,0 % äänistä. Kommunistien kannatus on vain vajaat 2 prosenttiyksikköä pienempi kuin kristillisdemokraattisen puolueen, joka sai 35,5 % äänistä. Muut puolueet saivat ääniä seuraavasti: sosialidemokraatit 5,6 %, republikaanit 3,2 %, uusfasistit (MSI) 6,4 %, liberaalit 2,5 % ja muut 1,6 %.

24—26. 6. SEV:n 29. Istunto Budapestissa

Kokous pidettiin jäsenmaiden hallitusten päämiesten tasolla. Neuvostoliiton valtuuskuntaa johti pääministeri Aleksei Kosygin. Läsnä olivat kaikki SEV-maat sekä Jugoslavia.

Kokouksessa todettiin, että sosialistiset veljesmaat käyvät johdonmukaista taistelua kansainvälisen jännityksen lievenemisen puolesta. Käsittellessään edellisen vuoden yhteistyötä osanottajat saattoivat tyydytyksellä panna merkille, että SEV-maissa kasvoi kansantulo vuoden 1974 aikana edelliseen vuoteen verrattuna 6,4 % ja teollisuuden kokonaistuotto 8,5 %. Kuluvan viisivuotiskauden neljän ensimmäisen vuoden aikana SEV-maiden keskinäinen tavaravaihto on kasvanut 51 prosenttia.

Istunnossa hyväksyttiin SEV-maiden monenkeskisten integrointitoimenpiteiden suunnitelma vuosiksi 1976—1980. Tämä suunnitelma on uusi vaihe yhteistyön jatkuvassa syvenemisessä. Suunnitelman mukaan tulee esim. SEV-maiden keskinäinen tavaravaihto kasvamaan 50 % nykyiseen viisivuotiskauden verrattuna. Suunnitelma käsittää kaikkein suurimmat monenkeskiset integrointitoimenpiteet, joiden yhteishinta on noin 9 miljardia ruplaa.

Istunnossa kiinnitettiin erityistä huomiota energiatalouden ongelmiin. Huomattavaa merkitystä energiatalouden turvaamiselle SEV-maat antavat atomienergialle. Myös tieteilisteklinen yhteistyö kehittyy jatkuvasti. Tällä hetkellä on käynnissä yhteensä 270 yhteistyöprojektia. Istunto päätti myös erityisistä toimenpiteistä Kuuban ja Mongolian kansantalouden kehittämisen nopeuttamiseksi.

SEV-maiden monen- ja kahdenkeskinen taloudellinen yhteistyö on jatkuvasti kasvanut Jugoslavian kanssa. SEV:n ja Suomen välinen yhteistyö on laajentunut. Vuonna 1974 SEV-maiden ja Suomen välinen tavaravaihto lähes kaksinkertaistui.

26. 6. Intian poikkeustila

Intian oikeistovoimat ovat vuoden 1976 alussa pidettävien parlamenttivaalien lähestyessä aloittaneet voimakkaan hyökkäyksen maan hallitusta ja sen harjoittamaa edistyksellistä politiikkaa vastaan. Hyökkäyksen välikappaleeksi otettiin oikeudenkäynti, jossa pyrittiin osoittamaan Indira Gandhin syyllistyneen korruptioon vuoden 1971 parlamenttivaaleissa. Oikeisto keinottelee myös Intian suurilla taloudellisilla vaikeuksilla.

12. 6. tuomioistuin totesi Gandhin syyllistyneen muutamien vaalilainrikkomuksiin. 24. 6. Korkein oikeus totesi Gandhin voivan toimia syytteestä huolimatta pääministerinä niin kauan kunnes Korkein oikeus on käsitellyt asian. Korkein oikeus rajoitti kuitenkin Gandhin oikeuksia toimia kansanedustajana. 25. 6. maan oikeistovoimat muodostivat yhteisen komitean ja ilmoittivat ryhtyvänsä laajo-

jen mielenosoitusten järjestämiseen 29. 5. alkaen. Tämän laajan Intian valtion turvallisuutta vastaan tähdätyt salaliiton toiminnan estämiseksi maa julistettiin poikkeustilaan. Tärkeimmät oikeistijohtajat pidätettiin. Lehdistösensuuri astui voimaan.

Maailman rauhanneuvoston pääsihteeri Romesh Chandra totesi, että kaava, jolla Intian nykyinen hallitusjärjestelmä yritettiin kumota on täsmälleen samanlainen kuin Chilessä. Oikeistovoimia olivat Chandran mukaan tukeneet CIA ja monikansalliset yhtiöt. Laajan oikeistovoimien rintaman näkyvimpänä johtajana toimi Jayaprakash Narayan, joka luonnehtii uufasistisin tunnuksin etenevää liikettä "sosialistiseksi liikkeeksi". Narayanin taakse ovat asettuneet seitsemän oikeistopuolueen yhdistävä Intian kansanpuolue ja äärioikeistolainen, uskonnollisella pohjalla perustettu Jana Sengh-puolue sekä maolaiset ryhmittymät. Narayan vaatii ohjelmassaan valtiollisen sektorin purkamista ja suunnitellun maareformin estämistä, koska se muka merkitsisi "perinteisen intialaisen elämäntavan turmelemista".

SUOMI

6. 4. Edistyksellisen osuuskauppa- liikkeen vaalit

Vaalit merkitsivät työväenluokan luokkapohjaisen politiikan merkittävää voittoa. Kommunistit ja kansandemokraatit saivat kaikkiaan 37 lisäpaikkaa. SDP säilytti suurin piirtein entiset paikkansa. Tulos merkitsi, että sosialidemokraattien etumatka kommunisteihin ja kansandemokraatteihin nähden supistui tuntuvasti. Vaalituloksen yleistä suuntausta vahvistaa myös se, että oikeisto menetti vaaleissa kannatusaan.

22. 4. Vaalilaki hyväksyttiin eduskuunnassa

SKP:n syrjintä jatkuu uudessa vaalilaissa. Vaatimus SKP:n toimintaoikeuksia rajoittavan 105. pykälän kumoamisesta sai vaalilain toisessa käsittelyssä 18. 4. vain kommunistien ja kansandemokraattien tuen häviten äänin 130—31. Ko. pykälän mukaan SKDL:oa ja SKP:tä käsitellään kansanedustajain vaaleissa yhtenä puolueena, mikä merkitsee, että SKDL, johon SKP on jäsensuhteessa, saa lain mukaan asettaa ehdokkaat ja päättää muista vaaleihin liittyvistä asioista. Näin ollen SKP on ainoa Suomen puolueista, joka ei lain mukaan voi tehdä vaaleihin liittyviä päätöksiä täysin itsenäisesti. Pykälä on Pariisin rauhansopimuksen vastainen. Sopimuksessa taataan kaikille mulle paitsi fasistisille puolueille yhdenvertaiset toimintaoikeudet.

Vaalilain yhteydessä saavutettiin kuitenkin myös merkittävä voitto kansalaisten demokraattisten oikeuksien kannalta. Sorsan hallitus pyrki myös antamaan puolueille monopolin ehdokasasettelussa. Voimakkaan vaatimusliikkeen ansiosta

valitsijayhdistysjärjestelmää kuitenkin palautettiin vaaliliitto-oikeuksin vaalilakiin.

24. 4. Presidentti Kekkonen ehdokkaaksi presidentinvaaleissa 1978

Sosialidemokraattisen puolueen puoluetoimikunta esitti puoluekokoukselle Kekkonen nimeämistä puolueen presidenttiehdokkaaksi saatuaan presidentiltä varmistuksen, että hän on käytettävissä.

Sen jälkeen presidentti Kekkonen uudelleen valintaa ovat asettuneet tukemaan SKP, SKDL, Keskustapuolue, liberaalit ja Kokoomus. Presidentillä on merkittävä rooli ulkopoliittikan hoitamisessa. Kommunistit näkevätkin Kekkonen uudelleen valinnan kansan etujen mukaisen, Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyttä edustavan ulkopoliittikan voittona.

Huhtikuu. Mielenosoituslakkoja koulutusmenojen supistuksia vastaan.

Maksutasepaketin yhteydessä hyväksytyt koulutusmenojen supistukset saivat vastaansa opettajien ja koululaisten voimakkaan joukkoliikkeen. Hallitusta vaadittiin perumaan peruskoulua, keskikoulua ja lukiota koskevat määrärahasupistukset. Niiden vuoksi opettajien palkkoja pienennetään noin 7 %:lla ja esim. peruskoulun tuntimääriä vähennetään noin 14 %.

Opettajien mielenosoituslakkoihin 17. 4. ja 23. 4. osallistui noin 40 000 opettajaa, eli lähes 100 % opettajista. 25. 4. oli lakossa noin 200 000 oppilasta noin 400 koulussa. Lakot ovat merkittävä ilmaus harjoitetun talouspolitiikan vastaisen joukkoliikkeen kehittymisestä ja laajenemisesta uusien väestökerrosten keskuuteen.

2.—5. 5. Rakennustyöväen Liiton 13. liittokokous

Liittokokousvaalit käytiin tilanteesta, jolle loi yleispuitteet voimistuva oikeistohyökkäys. Se kohdistui ensi sijassa SKP:n 16. edustajakokouksen päätöksiä johdonmukaisesti noudattaviin kommunisteihin. Edustajakokouksen päätöksiä noudattavat säilyttivät kuitenkin asemansa ja saivat liittokokoukseen 69 edustajaa, eli 18,3 % paikoista. Liiton nykyisen johtoryhmän muodostamat vaaliliitot saivat 219 edustajaa eli 56,5 % ja sd-vaaliliitot 89 edustajaa eli noin 25 %. Sosialidemokraatit lisäsivät siten suhteellista kannatustaan muutaman prosenttiyksikön verran liiton nykyisen johtoryhmän kustannuksella. Äänestysprosentti nousi noin 48:aan edellisten vaalien 28 %:sta. Niinpä SKP:n 16. edustajakokouksen linjaa kannattavien voimien äänimäärät nousivat selvästi edellisten vaalien tuloksista kaikilla alueilla.

Liittokokous hyväksyi joukon ohjelmia ja asiakirjoja, joissa määritellään liiton toimintalinjat neljäksi vuodeksi eteenpäin. Huomattava osa asiakirjoista hyväksyttiin yksimielisesti.

Tämä avaa varsin myönteisen näköalan liiton taistelukyvyyn lujittamiselle. Myöskin henkilövalinnat suoritettiin yksimielisesti. Selviä erimielisyyksiä ilmeni kuitenkin tulopoliittikkaa ja liiton sääntöjä koskeissa kysymyksissä. Liittokokouksen enemmistö ilmaisi olevansa tulopoliittikan "kehittämisen" kannalla, vaikka kommunistit osoittivat perusteellisesti tulopoliittikan työväenvastaisen luonteen. Enemmistöpäätöksillä hyväksyttiin myös sääntömuutokset, jotka edellisessä liittokokouksessa aloitetun linjan mukaisesti keskittivät päätösvaltaa perustasolta keskusjohdolle.

Säröstä huolimatta liittokokousta voidaan pitää onnistuneempana kuin edellistä liittokokousta.

Liiton puheenjohtajaksi valittiin edelleen Aarno Aitamurto ja varapuheenjohtajaksi Matti Ojala.

16.—18. 5. SKP:n 17. edustajakokous

SKP:n 17. edustajakokous muodostui askeleeksi puolueen yhtenäisyyden lujittamisessa ja taistelukunnan kehittämässä sekä joukko-vaikutuksen lisäämisessä marxismileninismien ja proletariaarisen 'internationalismin perustalta. Edustajakokoukseen osallistui 437 virallista edustajaa sekä NKP:n ja muiden veljespuolueiden edustajia.

Edustajakokous totesi oikeaksi yllimääräisen ja 16. edustajakokouksen aloittaman linjan puolueen yhtenäisyyden rakentamisessa. Edustajakokous vahvistikin kahden edellisen edustajakokouksen päätökset sellaisinaan. Kokouksen tärkein asiakirja on päätös puolueen yhtenäisyyden lujittamisen perusteista, jossa todetaan entistä täsmällisemmin aatteellisen lujittumisen suuntaviivat sekä asetetaan järjestölliset tehtävät yhtenäisyyden tiivistämiseksi.

Edustajakokous hyväksyi myös laajan esityksen demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi. Ohjelmassa esitetään SKP:n tavoitteet yhteiskunnallisen kriisin ratkaisemiseksi työntekevien etujen mukaisella tavalla. SKP esittää ohjelmansa työntekevien joukkojen ja vasemiston ja keskustan poliittisten voimien käsiteltäväksi yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Edustajakokous valitsi 35-jäsenisen keskuskomitean. Se valitsi ensimmäisessä kokouksessaan puolueen puheenjohtajaksi Aarne Saarisen sekä varapuheenjohtajiksi Taisto Sinisalon ja Olavi Hännisen. Puolueen pääsihteeriksi keskuskomitea valitsi Arvo Aallon. Kaikki päätöksensä edustajakokous teki yksimielisesti.

Kesäkuun alku. Kansainvälinen valuuttarahasto puuttuu Suomen sisäisiin asioihin.

Sorsan hallitus soti kansainvälisen valuuttarahaston kanssa 735 miljoonan markan lainasta, jonka ehdolssa normaalien maksusitoumusten lisäksi vaaditaan maassamme viime vuosina harjoitetun työväen elinehtoja kurjistavan politiil-

kan voimistamista. Tämä merkitsee työttätekevien ja vähävaraisten elintason laskemista. Lainaehtoisissa lyödlään lukkoon Suomessa lähivuosina harjoitettavan talouspolitiikan sisältö työehtosopimusratkaisuja myöten. Lainachtoihin kuuluu myös tuontitalletusmenettelyn purkaminen.

Kysecssä on selvä osoitus siitä, että EEC-sidonnaisuuden myötä Suomen talouspolitiikan linjoista päätetään maamme rajojen ulkopuolella, kansainvälisen monopolipääoman keskuksissa.

4. 6. Presidentin ilmoitus ennen- aikaisista eduskuntavaaleista

Tasavallan presidentti ilmoitti, että ennenaikaiset eduskuntavaalit pidetään 21. ja 22. 9. Samalla presidentti myönsi eron Sorsan hallitukselle, joka jatkoi toimitusministeriönä.

Sorsan hallituksen 1003 vuorokauden kausi merkitsi maamme työttätekeville väestölle raskasta kautta. Hallituksen toimenpiteillä Suomi liitettiin EEC:n yhteyteen. Hallitus harjoitti systemaattisesti suurpääomaa suosivaa politiikka ja hallituksen kaudella poliittisen tilanteemme peruspiirteeksi yhä selvemmin on muodostunut oikeistovaara. Päävastuun harjoitetusta työttätekevien vastaisesta hallituspolitiikasta kantaa SDP:n johto.

13. 6. Presidentti hajotti eduskunnan ja nimitti uuden "virkamieshallituksen". Uusi hallitus vastaa pohjaltaan Sorsan hallitusta.

Pääministeri Liinamaan lisäksi hallituksessa on neljä sosialidemokraattia sekä neljä keskustapuolalaista. Myös uudessa hallituksessa kiistaton johtoasema on siis SDP:llä. Myös Kokoomus sai hallitukseen edustajansa. Tämä onkin hallituspohjan oleellisin muutos. SKP:n keskuskomitea totesi, että Kokoomuksen mukaantulo merkitsee lisääntyvää uhkaa työttätekeville ja koko yhteiskunnalliselle kehitykselle.

Uuden hallituksen linja tulee noudattelemaan Sorsan hallituksen linjaa. Hallituksen tärkein tehtävä on ensi vuoden budjetin valmisteleminen. Hallituksen oman ilmoituksen mukaan se tehdään Sorsan hallituksen linjan mukaan. Aikomus on siten jatkaa julkisten menojen supistustilinjaa.

Antamalla hallitukselle virkamieshallituksen kyltin SDP ja Kepu yrittävät selvittää huonon politiikan tuomasta vastuusta ja keskittyä rauhassa vaalikamppailuun.

9.—11. 6. TVK:n liittokokous

Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliiton liittokokous ilmeni jossain määrin liiton avoimempaa poliittisointumista. Liittokokous hyväksyi periaateohjelman, jossa tunnustetaan työn ja pälloman välinen ristiriita. Kokouksessa hyväksyttiin myös julkilausuma, jossa esitettiin varovalista, mutta selvää arvostelua maassamme harjoitettua talouspolitiikkaa kohtaan.

Touko-kesäkuu. Puoluekokouskierros

23.—25. 5. Kokoomuksen puoluekokous Helsingissä.

Kokous valitsi puolueen puheenjohtajaksi edelleen Harri Holkerin yksimielisesti. Äänestyksen jälkeen varapuheenjohtajaksi valittiin maanviljelijä Tapani Mörttinen ja Elsi Hetemäki. Heidät valittiin Jouni Mykkäsen ja Anna-Liisa Linkolan tilalle. Valinnat heijastavat hienointa siirtymää oikealle ja voimakasta vastaiskua Kokoomuksen nuorisjärjestöjen pyrkimyksille puolueen poliittisen ilmeen uudistamiseksi.

Näkyvimmit taktiset erimielisyydet puolueen johdossa tulivat taas esiin presidenttikysymyksessä. Presidenttikysymys liittyy olennaisena osana puolueen johdon pyrkimyksiin raivata puolueelle tietä hallitusvastuuseen. Puolueen asettuminen Kekosen uudelleenvalinnan taakse äänin 467—82 osoitti, ettei puolueen äärioikeisto hyväksy ns. virallisen johdon taktista linjaa.

5.—8. 6. SDP:n puoluekokous Jyväskylässä.

Vappupuheessaan puolueen puheenjohtaja Rafael Paasio ilmoitti luopuvansa puheenjohtajan tehtävistä. Kokous valitsikin hänen seuraajakseen odotetusti Kalevi Sorsan. Puolueen varapuheenjohtajaksi valittiin Veikko Helle ja Pirkko Työläjärvi. Puoluesihteeriksi valittiin Ulf Sundqvist. Välittömästi valintojen jälkeen Sorsa ja Sundqvist kiirehtivät ilmoittamaan, ettei puolueen linja muutu. Samaan viittaa myös se, ettei puoluekokous arvioinut puolueen johdolla harjoitettua hallituspolitiikkaa. Tämä merkitsee sitä, että SDP jatkaa monopolien etujen mukaista työttätekevien ja vähävaraisten elinehtoja heikentävää tulopolitiikkaa, demokratian kaventamista ja Suomen entistä tiukempaa sitomista imperialismiin taloudelliseen järjestelmään. Merkittävää on myös, ettei puoluekokous nähnyt oikeistovaaran olemassaoloa, vaan suuntasi hyökkäyksen kärjen vasemmalle. Suhteessa kommunisteihin ja työväen yhteistoimintaan SDP säilytti torjuvat asenteensa.

Puoluekokouksen käynnistämä keskustelu "sosialismista" onkin mainittua taustaa vasten nähtävä niminomaan tapana käydä taistelua kommunisteja vastaan. Kysymyksessä on taktinen pyrkimys hankkia puolueelle "punaisempaa naamarila" työttätekevien kannatuksen säilyttämiseksi tulevaisuudelle. Pyrkimyksenä on kääntää työväestön huomio pois harjoitetusta politiikasta, sillä SDP:n johdon pääongelma on ollut puolueen liiallinen samaistuminen monopolien politiikkaan.

6.—7. 6. Ruotsalaisen kansanpuolueen puoluekokous Karjaalla.

13.—15. 6. Suomen Kristillisen Liiton puoluekokous Lahdessa.

14.—15. 6. Liberaalisen Kansanpuolueen ylimääräinen puoluekokous 28.—29. 6. Suomen Kansan Yhteisyysspuolueen puoluekokous Seinäjoella.

SOIHU 4/75

„СОЙХТУ“ 4/75

ANALYSES

Jorma Lindfors: The Development of the Vietnamese Revolutionary Movement and the Victory of the Anti-Imperialist Forces in Indo-China

Taisto Sinisalo, Timo Koste, Seppo Toiviainen, Karl Toikka: Discussion on the Strategy and Tactics of the Revolutionary Movement

Reijo Kalmakurki, Juhani Ruotsalo: The Decisions and the Example of the 17th Congress of the Finnish Communist Party — the Basis for the Work of the Socialist Student Union SOL

REPORTS, COMMENTS

Jarkko Juselius: The Palestinian Problem and the Solution of the Middle East Crisis

Eero Hovi: The Finnish Metal Workers' Union before the Union Election

BOOKS

Juhani Lehto: Gennadi Yanayev, Aleksandr Polikanov, Problems of Today's Youth

Antti Kujala: John H. Hodgson, O. W. Kuusinen. A Political Biography

POLITICAL CALENDAR

April 1st — June 31st 1975

Soihtu, founded in 1931, is the theoretical-political journal of the Socialist Student Union SOL of Finland

Address: 3. linja 7 b 37 00530 Helsinki 53

АНАЛИЗЫ

Иорма Линдфорс: Революционное развитие во Вьетнаме и победа антиимпериалистических сил в Индокитае

Тайсто Синисало, Тимо Косте, Сеппо Тойвиайнен, Кари Тойкка: Дискуссия о стратегии и тактике революционного движения

Рейё Калмакурки, Юхани Руотсало: Решения 17-го съезда КПФ и пример — основа деятельности Союза социалистических учащихся

РАПОРТЫ, КОММЕНТАРИИ

Яркко Юселиус: Палестинский вопрос и разрешение кризиса на близнем востоке

Эро Хови: Союз металлистов

КНИГИ

Юхани Лехто: Геннадий Янаев, Александр Поликанов — Некоторые молодежные проблемы современности

Антти Куяла: Джон Х. Ходжсон, О. В. Куусинен. Политическая биография

ПОЛИТИЧЕСКИЙ КАЛЕНДАРЬ

1. 4.—31. 6. 1975

«Сойхту», основанный в 1931 году, теоретический и политический журнал Союз Социалистических учащихся

Адрес: 3. линия 7 В 37. 00530 Хельсинки 53